

**T.C.
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Bilimsel Etik Bağlamında Öğrencilerin ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin
Görüşleri**

Çağrı DEMİRTAŞ

**Danışman
Doç. Dr. Yasin DOĞAN**

Ekim-2018

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç. Dr. Yasin DOĞAN danışmanlığında, Çağrı DEMİRTAŞ tarafından hazırlanan "Bilimsel Etik Bağlamında Öğrencilerin ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri" başlıklı çalışma 10 / 10 / 2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Ali ÜNİŞEN

İmza:

Danışman : Doç. Dr. Yasin DOĞAN

İmza:

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Neval AKÇA BERK

İmza:

22 / 11 / 2018

Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Bilimsel Etik Bağlamında Öğrencilerin ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri**” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

10.10.2018

Çağrı DEMİRTAŞ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Bilimsel Etik Bağlamında Öğrencilerin ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri

Çağrı DEMİRTAŞ

Adıyaman Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İlköğretim Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Ekim, 2018

Etik son yıllarda üzerinde önemle durulan bir konu haline gelmiştir. Etik, insanların kişisel tercihlerle, töresel, ahlaksal davranış şekilleri ve görüşleri ile ilgili her şeydir. Etik, toplumun bakış açısını dikkate alarak bireylerin uygun ve uygun olmayan davranışlarını belirler. Bireylerin bu davranışları öğrenmesi ve benimsemesi ise formal ve informal süreçlere bağlıdır. Bu süreçler içerisinde en önemlisi ise formal olan yani eğitim sürecidir. Eğitim sürecinde bireye etik normların kazandırılmasının bir yönü olarak eğitim hayatı boyunca ihtiyaç duyacağı bilimsel etiğin kazandırılmasıdır. Bilimsel etik normlarının kazandırılması öğrencilerin eğitim sürecinde yapacakları çalışmalarda yararlanacakları kaynakların bir emek ürünü olduğunu fark etmesini sağlayabilir. Bu yönüyle Sosyal Bilgiler programında kazandırılacak değerler arasında bilimsel etik ile ilgili çeşitli kavram ve değerler yer almaktadır. Öğrencilere bu değerlerin kazandırılması gelecek eğitim yaşantıları açısından önem arz etmektedir. Öğrencilerin bilimsel etik değerlere uyma durumlarının sorgulanması sosyal bilgiler program hedeflerinin gerçekleşme durumunu ortaya koymak açısından önemlidir. Öğretmenin tüm toplumlarda saygı gören, kutsal kabul edilen yüksek konumu ve etik değerlerin oluşmasında bu son derece önemli rolü, öğretmenlerin bilimsel etik değerlerini sorgulama ihtiyacı hissettirmiştir. Diğer önemli bir nokta ise öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinde etik değerlerin öğretilmesinde bu normlara uygun davranıp-davranmadıklarıdır. Bu nedenle öğrencilerin; öğretmenlere ilişkin etik algıları ideal bir toplum oluşturmak ve etik konusunda eğitim hedeflerinin ne düzeyde gerçekleştiğini belirlemek bu araştırma için önem arz etmiştir.

Bu araştırma nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntem araştırmaları ile desenlenmiştir.

Araştırmanın birinci kısmında “birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci” alt problemlere ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Adıyaman ili merkez ilçesinde bulunan

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı genel okullarda okuyan 5, 6 ve 7 sınıf öğrencilerinin hem kendileri ile ilgili hem de bu okullarda çalışan Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile ilgili bilimsel etik ilkelere uyma durumlarına ve sıklığına ilişkin 5, 6 ve 7 sınıf öğrencilerinin görüşleri var olan şekliyle betimlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın ikinci kısmında, “dokuzuncu ve onuncu” alt problemlerine ilişkin 5, 6 ve 7 sınıf öğrencilerinin bilimsel etik ilkelere uyma durumlarını ve öğretmenlerin bilimsel etik ilkelere uygun davranım durumlarına ilişkin Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim araştırma deseni kullanılmıştır.

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Adıyaman ili merkez ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı genel okullarda okuyan 5, 6 ve 7 sınıf öğrencilerinden oluşan 1002 kişi ile bu okullarda çalışan 25 kişilik Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır.

Çalışma verilerinin toplanması iki aşamada gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın birinci aşamasında öğretmenlerden verilerin toplanması amacıyla standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formu kullanılmıştır. Çalışmanın ikinci aşamasında ise İlköğretim öğrencilerinin algısına göre, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin bilimsel etiğe ilişkin değerlere uyma durumlarını ölçen, Öğrenci Görüşüne Göre Bilimsel Etik Değerler Anketi geliştirilmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlara ilişkin öğrencilerin bilimsel etiğe ilişkin algıları cinsiyet, sınıf düzeyine göre farklılaşmamaktadır. Elde edilen bulgular okul türü değişkenine göre incelendiğinde ise imam hatip ortaokulu öğrencilerinin lehine oluşan farklılaşma bu okul türünün programında yer alan dini ve ahlaki değerlerin yoğunlukta olmasının etkili olduğu ifade edilebilir. Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler not ortalamasına göre oluşan farklılaşma ise ders başarısı düşük öğrencilerin ders başarısı yüksek öğrencilere göre bilimsel etik ilkelere daha az dikkat ettikleri elde edilen bulgular doğrusunda söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Etik, Sosyal Bilgiler, Ahlak, İntihal, Değer.

ABSTRACT

Master's Thesis

Opinions of Students and Social Studies Teachers in the Context of Scientific Ethics

Çağrı DEMİRTAŞ

Adıyaman University

Institute of Social Sciences

Department of Primary Education

Social Studies Education

October, 2018

Ethics has become an important subject in recent years. Ethics is everything about people's personal preferences, ritual, moral behaviors, and opinions. Ethics determines the appropriate and inappropriate behaviors of individuals taking into account the perspective of society. Learning and adoption of these behaviors by individuals depend on formal and informal processes. The most important process among these is the formal education process. One aspect of conveying ethical norms to the individual during the education process is to convey the scientific ethics that will be needed throughout the education life. The acquisition of scientific ethical norms may enable students to realize that the sources they use during their studies are a product of labor. In this respect, there are various concepts and values related to scientific ethics in the Social Studies program. Conveying these values to students is important for their future education life. The questioning of students' compliance with the values of scientific ethics is important in terms of revealing the achievement of the social program objectives. This highly important role and position of the teacher in the establishment of ethical values, regarded as sacred and respected in all societies, revealed the need to question the teachers' scientific ethics. Another important point is whether teachers behave in accordance with these norms in the teaching of ethical values in the education process. Therefore, it was important for this study to establish the ideal ethical perceptions of students about teachers and to determine the achievement of educational objectives in ethics.

This study was designed by using mixed method research together with quantitative and qualitative research methods.

In the first section of the study, the screening model, one of the quantitative research methods, was used to determine the students' opinions about the “first, second, third, fourth, fifth, sixth, seventh and eighth” subproblems. The opinions of 5th, 6th and 7th grade students about the compliance with the principles of scientific ethics and frequency related to 5th, 6th and 7th grade students who receive education in general schools affiliated to the Ministry of National Education located in the central district of Adıyaman province and Social Studies teachers working in these schools were tried to be described as they are.

In the second section of the study, in order to determine the compliance with the principles of scientific ethics by 5th, 6th and 7th grade students and the compliance of the behaviors of teachers with the principles of scientific ethics regarding the “ninth and tenth” subproblems, the phenomenology research design, one of the qualitative research methods, was used.

The study group of this study consisted of 1002 individuals including 5th, 6th, and 7th grade students who receive education in general schools affiliated to the Ministry of National Education located in the central district of Adıyaman province and 25 Social Studies teachers working in these schools.

The collection of study data was carried out in two stages.

In the first stage of the study, a standardized open-ended interview form was used to collect data from teachers. In the second stage of the study, the Scientific Ethics According to Students' Opinions Questionnaire, which measures the compliance of both teachers and students with the values of scientific ethics according to the perceptions of primary school students, was developed.

The students' perceptions of scientific ethics regarding the results obtained in the study do not differ according to gender and grade. When the findings are examined according to the type of schools, it can be stated that this differentiation in favor of imam hatip secondary school students is caused by the density of the religious and moral values in the curriculum of this type of school. As a result of the study, it can be said in the light of the findings that the differentiation according to the Social Studies grade point averages is due to the fact that students with low school achievement are less careful about the principles of scientific ethics than those with high school achievement.

Keywords: Ethics, Social Studies, Morality, Plagiarism, Value.

ÖN SÖZ

Desteklerinden dolayı tez danışmanın Doç. Dr. Yasin Doğan'a

Değerli emekleriyle çalışmalarında bana desteğini esirgemeyen Dr. Fatma Torun'a,

Her konuda ve her zaman benim yanımda olan ve bana destek veren Dr. Selçuk Fırat'a

Tez sürecimde bana her konuda yardımcı olan Dr. Esra Açıkgül Fırat'a,

Büyük hazinem Aile'me,

Ve en büyük değerim olan eşim Hilal'e sonsuz teşekkürler.

Adıyaman, Ekim, 2018

Çağrı DEMİRTAŞ

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI	ii
YEMİN METNİ	1
ÖZET	2
ABSTRACT	4
ÖN SÖZ	6
İÇİNDEKİLER	7
TABLolar LİSTESİ	9
GİRİŞ	10
BİRİNCİ BÖLÜM	10
1.1. Problem Durumu	10
1.2. Problem Cümlesi	12
1.2.1. Alt problemler	12
1.3. Amaç	13
1.4. Önem	13
1.5. Sayıtlar	14
1.6. Sınırlılıklar	14
1.7. Tanımlar	14
İKİNCİ BÖLÜM	15
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	15
2.1. Etik Kavramı	15
2.2. Etik Türleri	15
2.2.1. Uygulamalı Etik	15
2.2.2. Normatif Etik	15
2.2.3. Meta Etik	16
2.3. Etik Kuramları	16
2.3.1. Teolojik Kuram	16
2.3.2. Deontolojik Kuram	16
2.3.3. Haklar Temeline Dayalı Etik	16
2.3.4. Kazuistik Veya Örnek Olaya Dayalı Etik	17
2.4. Bilimsel Etik	17
2.5. Bilimde Etik Davranışlar	17
2.6. Bilimde Etik Dışı Davranışlar	18
2.7. Sosyal Bilgiler ve Etik	18

2.8. Literatür	20
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	25
YÖNTEM	25
3.1. Araştırma Modeli.....	25
3.2. Çalışma Grubu	26
3.2.1. Örneklem	26
3.3. Verilerin Toplanması.....	27
3.4. Verilerin Analizi.....	28
3.4.1. Nicel Veri Analizi	28
3.4.2. Nitel veri analizi	28
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	30
BULGULAR VE YORUM	30
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	80
TARTIŞMA VE SONUÇ	80
5.1. Birinci, İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar	80
5.2. Beş, Altı, Yedi ve Sekizinci Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar	84
5.3. Dokuz ve Onuncu Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar	87
5.4. Öneriler.....	88
5.4.1. Uygulayıcılara Öneriler	88
5.4.2. Araştırmacılara Öneriler	89
Kaynakça.....	90
EK-1- Standartlaştırılmış Açık Uçlu Görüşme Formu	94
EK-2- Öğrenci Görüşüne Göre Bilimsel Etik Değerler Anketi.....	96
EK-3- İntihal Raporu	99
EK-4- Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama İzin Belgesi	100
ÖZGEÇMİŞ	101

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Temel Beceriler.....	19
Tablo 2.Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerler.....	20
Tablo 3. Demografik Bilgiler	30
Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik Algılarına İlişkin Katılma Sıklığı.....	31
Tablo 5. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik Algılarına İlişkin Katılma Sıklıkları	34
Tablo 6. Okul Türü Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik Algılarına İlişkin Katılma Sıklıkları.....	39
Tablo 7. Sosyal Bilgiler Not Ortalaması Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik Algılarına İlişkin Katılma Sıklığı	44
Tablo 8. Cinsiyet Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik ilkelere Katılma Durumları	51
Tablo 9. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik ilkelere Katılma Durumları	55
Tablo 10. Okul Türü Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik ilkelere Katılma Durumları.....	60
Tablo 11. Sosyal Bilgiler Not Ortalaması Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik ilkelere Katılma Durumları.....	64
Tablo 12. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Verdikleri Ödevleri Kontrol Etme Sıklıklarına İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular.....	70
Tablo 13. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ödev Verirken Öğrencilerin Nelere Dikkat Etmeleri Gerektiğine İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular	71
Tablo 14. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrencilerin Ödevlerini Kontrol Ettikten Sonra Hangi Dönütleri Verdiklerine İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular	72
Tablo 15. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kaynakçaya Dair Öğrencilerine Verdikleri Bilgilere İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular.....	73
Tablo 16. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Öğrencilerin Ödevleri Değerlendirmede Kullandıkları Kriterlere İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular	74
Tablo 17. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Öğrencilerin Çalışmalarındaki Hangi Durumları İntihal (Aşırma), Olarak Değerlendirdiklerine İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular	75
Tablo 18. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrencilerine Korsan Kitapları Nasıl Anlattıklarına İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular.....	76
Tablo 19. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Öğrencilerinin Araştırma Yaparken Kullandıkları Bilgilerin Doğruluğunu Anlamaları İçin Neler Yaptıklarına İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular	77
Tablo 20. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Öğrenciler Arasında Fikirlerinin Çalınması Durumuyla Karşı Karşıya Kaldığında Neler Yaptıklarına İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular	78
Tablo 21. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Öğrencilerinin Kopya Çekerken Yaptıkları Emek Hırsızlığını Diğer Hırsızlık Türleriyle Eşdeğer Değerlendirip Değerlendirmediklerine İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular.....	79

GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, amacına, önemine, sayıltılarına ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Etiği tanımlamanın en yaygın yolu; kabul edilebilir ve kabul edilemez davranışları birbirinden ayıran davranış normlarıdır. Çoğu insan evde, okulda, inanç merkezlerinde veya diğer sosyal ortamlarda etik normları öğrenir. İnsanlar çocuklukta doğru ve yanlış duygular kazanmasına rağmen, ahlaki gelişim yaşam boyunca gerçekleşir ve insanlar olgunlaştıkça farklı büyüme aşamalarından geçer (Resnik, 2015). Bu aşamalarda oluşan ahlaki farklılıklar etiğin son yıllarda üzerinde önemle durulan bir konu haline gelmesini sağlamıştır.

Etik, insanların kişisel tercihlerle, töresel, ahlaksal davranış şekilleri ve görüşleri ile ilgili her şeydir (Conaway ve Fernandez, 2000, Akt; Gülcan, Kılınç ve Çepni: 2012: 124). İnsanların bir arada yaşamaya başlaması ve bu toplumsal yaşam için kuralların geliştirilmesi ile başlamış ve süreç içerisinde bir alan veya normlar bütünü haline gelmiştir. Etik toplumdan topluma değişen yönleri olmakla birlikte tüm toplumlar için geçerli bir çerçevedir. Bireyin toplumsallaşması aşamasında kişiselleştirdiği etik kurallar bir süre sonra yaşam halini almaktadır. Hem bireysel yönü hem de toplumsal yönü olan etiğin, insanlarla etkileşimimizde bizi her an kontrol eden veya davranışlarımızı düzenleyen otomatik kumanda görevini gördüğü söylenebilir. Günlük yaşamımızın her noktasında var olan etik insan yaşamı ve toplumsal düzen için önemlidir. Etik bu noktada bireylerin iş ve günlük yaşamında ortaya koyacakları davranışlarındaki ölçüt olarak kullanılacak normlar bütünü olarak değerlendirilebilir. Etik sadece bireysel düzeyde değil örgüt düzeyinde önem arz etmektedir. Özellikle örgüt içindeki ve dışındaki formal ve informal ilişkiler ağı günümüzde öyle karmaşık bir duruma gelmiştir ki, iş görenlerin adil, doğru, tarafsız, çikarsız davranmalarını sağlayacak başka ilkelere gereksinim duymaları etik tartışmaları da başlamaktadır (Küçükkaraduman, 2006: 10). Tarihsel süreçte bakıldığında eski Yunan Polislerinde ilk olarak tartışma konusu olan etik ile ilgili birçok tanım yapılmış ve etik için çeşitli sınırlar çizilmiştir. Bu tanımlara bakıldığında; etik; Grekçe “ethos” sözcüğünden gelir. Türkçede “ethic” sözcüğüne karşılık olarak, Arapça “huy”, “mizaç”, “karakter” anlamına gelen ve “hulk” sözcüğünden türeyen “ahlak” sözcüğü kullanılmaktadır (Cevizci, 2002: 3, Akt; Helvacı, 2010: 392). Ethos; töre, ahlak, karakter anlamına gelir. Etik “ahlak” denen fenomeni inceler. Başka bir ifade ile etik, pratik bir etkinlik alanı olan ahlakı, teorik bir inceleme konusu kılan felsefe disiplini (Özlem, 2004: 23). Bu konuda Platon ve Aristoteles’in belirttiği fikirlere baktığımızda; Platon’un etik anlayışı; en yüksek iyi, iyinin tek

kişide gerçekleşmesi ya da erdem ve son olarak iynin topluluk yaşamında gerçekleşmesi ya da devlet olarak açıklanmıştır. (Akarsu, 1982, Akt: Eren, 2006: 18). Aristoteles, etiği kurumsal felsefeden (mantık, fizik, matematik, metafizik) ayırarak kendi başına bir felsefe alanı olarak ele alan ilk filozoftur (Atayman ve Sezer, 1999: 29). Aristoteles'in etik anlayışı politiktir, politikası da ahlaki bir özellik gösterir (Eren, 2006: 60). Başka bir ifadesinde Aristoteles, her sanat ve her araştırmanın, her eylem ve seçimin herhangi bir iyiye ulaşmaya çalıştığını; bundan dolayı iyi olanın, haklı olarak her şeyin kendisini amaçladığı şey olarak tanımlamaktadır(Aristoteles,1998, Akt: Eren, 2006: 60).

Etik, bir etkinlik alanı olarak felsefenin bir dalı, bir ahlak felsefesi alanı; ahlaki olanın özünü, temellerini araştıran bir felsefe etkinliğidir (Aydın, 2006: 13). Ahlakilik kavramını temellendirmek üzere insan pratiğini, mevcut koşulları açısından araştırır (Atayman ve Sezer, 1999: 22). Etik, ayrıca toplumun bakış açısını da dikkate alarak bireylerin uygun ve uygun olmayan davranışlarını belirler (Aydın, 2001, Akt: Küçükkaraduman, 2006: 14). Bireylerin bu davranışları öğrenmesi ve benimsemesi ise formal ve informal süreçlere bağlıdır. Bu süreçler içerisinde en önemlisi ise formal olan yani eğitim sürecidir. Bireyin toplumsallaşmasını sağlayan eğitim süreci, etik normların öğretilmesinde kritik bir öneme sahiptir. Bireyin eğitim hayatında ihtiyaç duyacağı etik normların eğitimdeki karşılığı ise bilimsel etik olarak ifade edilmektedir. Bilimsel etik normlarının kazandırılması öğrencilerin eğitim sürecinde yapacakları çalışmalarda yararlanacakları kaynakların bir emek ürünü olduğunu fark etmesini sağlayabilir. Bu yönüyle sosyal bilgiler programında bilimsel etik ile ilgili kazandırılacak çeşitli kavram ve değerler yer almaktadır. Öğrencilere bu değerlerin kazandırılması gelecek eğitim yaşantıları açısından önem arz etmektedir. Sosyal bilgiler programından yer alan ve bilimsel etik ile ilişkili değerlerin öğretilmesi sadece sosyal bilgiler dersi açısından değil diğer derslerde öğrencilerin yapacakları çalışmalarda da uymaları gereken bilimsel etik ilkelerin öğretilmesi sağlanmış olacaktır. Bu nedenle bireyin gelecek eğitim hayatı açısından önemli olan bir değerın öğretilmesi önemli görölmektedir.

Eğitim ve öğretim süreci, öğrencilerin toplumsal ve evrensel değerleri tanımaları, benimsemeleri ve hatta geliştirme yeteneği kazanmalarını da hedefler. Bu geniş kapsam öğretmenlerin de bu kapsam çerçevesinde donatılmasını gerektirmektedir (Ceyhan, 2013:1).

Okulun öğrencilere iyiyi, güzeli öğretmesi, davranışlarında olumlu değişiklikler meydana getirmesi, okulda bu yönde bir havanın oluşmasına bağlıdır. Öğrencilerin doğru davranışları görüp benimsemeleri için okuldaki iş görenlerin bazı evrensel etik ilkelerini rehber edinmeleri gereklidir (Erdoğan, 2007: 2). Öğretmenin öğrencisinin ahlak yaşamı ile ilgilenmesi, ahlaki duygularını geliştirmesi ve kendi davranışları ile ona örnek olması bireyin davranışlarını

şekillendirme anlamına gelen, eğitimin kendisinin bir ahlaki etkinlik olmasından kaynaklanmaktadır (Gözütok, 1999: 86). Öğrencilerin sosyal bilgilere ilişkin edindikleri bilgi kaynaklarından “Öğretmen’i” en güvenilir kaynak olarak bulduklarına ilişkin tespitte öğretmenin rol model olması açısından önemlidir (Doğan ve Torun; 2018).

Eğitimci, yetiştirdiği her bireyin toplumun değerli ve etkin bir üyesi olabilmesi için öğrencinin sahip olduğu potansiyelin ortaya çıkarılmasında gerekli tüm çabayı sarf etmek durumundadır. Bilim insanı eğitim görevlerini eksiksiz ve mükemmel biçimde yerine getirmek, yaşam biçimi ve davranışı ile öğrencilere örnek olmak zorundadır. Bilim insanı bilgiye, doğruya ve erdeme, yalnızca özverili ve uzun soluklu çabalarla ulaşabileceğini, bu doğrultuda gerçek eğitimin ve öğrenmenin önemini öğrencilere anlatmakla yükümlüdür (Ertekin vd., 2002: 44).

Öğretmenlerin sahip olduğu etik değerler, yetiştirdikleri öğrencilerin de etik değerlerinin oluşmasında büyük etkiye sahip olacaktır (Ergin, 2014: 1). Öğretmenin tüm toplumlarda saygı gören, kutsal kabul edilen yüksek konumu ve etik değerlerin oluşmasında bu son derece önemli rolü, öğretmenlerin etik değerlerini sorgulama ihtiyacı hissettirmiştir (Ergin, 2014: 2). Diğer önemli bir nokta ise öğretmenlerin eğitim öğretim sürecinde etik değerlerin öğretilmesinde bu normlara uygun davranıp-davranmadıklarıdır. Bu nedenle öğrencilerin; öğretmenlere ilişkin etik algıları ideal bir toplum oluşturmak ve etik konusunda eğitim hedeflerinin ne düzeyde gerçekleştiğini belirlemek bu araştırma için önem arz etmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi, “**Bilimsel Etik Bağlamında Öğrencilerin ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri Nelerdir?**” sorusuyla belirlenmiştir.

1.2.1. Alt problemler

Araştırmanın amacına uygun olarak, bu çalışmada ele alınacak alt problemler sıralanmıştır.

1. Bilimsel etik davranış sıklığına ilişkin 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin cinsiyet açısından görüşleri nelerdir?
2. Bilimsel etik davranış sıklığına ilişkin 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin sınıf seviyesi açısından görüşleri nelerdir?
3. Bilimsel etik davranış sıklığına ilişkin 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin okul türü açısından görüşleri nelerdir?
4. 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin bilimsel etik davranış sıklığına ilişkin sosyal bilgiler not ortalaması açısından görüşleri nelerdir?
5. 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin bilimsel etiğe ilişkin cinsiyet açısından görüşleri nelerdir?

6. 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin bilimsel etiğe ilişkin sınıf seviyesi açısından görüşleri nelerdir?

7. 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin bilimsel etiğe ilişkin okul türü açısından görüşleri nelerdir?

8. 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin bilimsel etiğe ilişkin sosyal bilgiler not ortalaması açısından görüşleri nelerdir?

9. Sosyal Bilgiler öğretmenlerine göre 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin bilimsel etik ilkelerine uygun davranıp davranmadıklarına ilişkin görüşleri nasıldır?

10. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kendileri hakkında bilimsel etik ilkelere uygun davranıp davranmadıkları konusundaki görüşleri nasıldır?

1.3. Amaç

Bu çalışmanın amacı Adıyaman ili merkez ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı genel okullarda okuyan, 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler öğretmenlerine ilişkin bilimsel etik ilkelere uyma sıklığını ve uyma durumlarını, “Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin 5, 6 ve 7. Sınıf öğrencilerine ilişkin bilimsel etik görüşlerinin neler olduğunu belirlemek amaçlanmaktadır.

1.4. Önem

Bireylerin ailede edindiği temel değerlerinin yanında sonradan edindiği bazı değerler de vardır. Sonradan edilen değerlerin niteliğinin bir kısmı bireyin içinde bulunduğu veya tamamladığı eğitim süreçlerine bağlıdır. Eğitim sürecinin işlevlerinden bir tanesi olan ve bireylere, içinde yaşadığı toplumun kültür değerlerini ve bilimsel bilgileri tanıtarak onların daha bilinçli bir şekilde davranmalarına katkıda bulunmak, aynı zamanda yaşam standartlarını yükselterek onların huzur ve mutluluğunu sağlamaktır (Karaköse, 2007, Akt: Konak, 2014: 6).

Eğitim programlarında belirtilen beceri ve değerlerin kazandırılması eğitim ve eğitim iş görenlerini önemli kılmaktadır. Bu çerçevede eğitim programlarının uygulayıcısı konumunda bulunan öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Bilimsel etik ilkeler okulda davranış tarzı olarak yansıtılırsa okulun havası olumlu yönde etkilenecektir (Konak, 2014: 6). İlköğretim Sosyal Bilgiler programında yer alan bilimsel etik ilkelerin öğretilmesi, bu sürecin uygulayıcısı konumunda bulunan Sosyal Bilgiler öğretmenlerin bilimsel etik normları öğretirken bu etik ilkelere uyup-uymadıkları önemlidir. Bu nedenle ve Sosyal Bilgiler dersini alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler öğretmenlerin bilimsel etik normlara uymalarına ilişkin algıları bu araştırma açısından önemli görülmüştür. Bu araştırmadan elde edilecek sonuçlar öğretmenlerin etkileşimde bulundukları öğrencilerin gözünden kendilerini görmeleri sağlanarak öğretmenlerin özeleştiri yapmalarına olanak sağlayacaktır. Sosyal Bilgiler dersinin amaç,

beceri, değer ve kazanımlarında ifade edilen bilimsel etik ile ilgili literatürde yeterli çalışmanın olmaması, eğitim öğretim sürecinde bilimsel etik ile ilgili problemlerin neler olduğunu ortaya koyma ve yündeki eksikliğinin giderilmesine katkı sağlayacağı düşünölmektedir. Ayrıca öğrencilerin öğretmenler hakkındaki, öğretmenlerin öğrenciler hakkındaki bilimsel etiğe ilişkin görüşlerinin öğrenilmesinin ileride yapılacak araştırmalara kaynaklık edeceği düşünölmektedir.

1.5. Sayıtlılar

Araştırmaya katılanların anket ve standartlaştırılmış açık uçlu görüşme sorularına verdikleri yanıtların, katılımcıların görüşlerini olduğu gibi yansıttığı varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

1. Bu çalışma 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında Adıyaman ili merkez ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında okuyan 5, 6 ve 7 sınıf öğrencileri ve bu okullarda çalışan Sosyal Bilgiler öğretmenleri,

2. Bu çalışma 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında Adıyaman ili merkez ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı imam hatip ortaokulları ve ortaokullar bu araştırmanın sınırlılığıdır.

1.7. Tanımlar

Ahlak: Belli bir dönemde belli insan topluluklarınca benimsenmiş olan, bireylerin birbirleriyle ilişkilerini düzenleyen törel davranış kurallarının, yasalarının, ilkelerinin toplamı.

Etik: Felsefenin ödev, yükümlölük, sorumluluk ve erdem gibi kavramları analiz eden, doğruluk veya yanlışlık ile iyi veya kötüyle ilgili ahlaki yargıları ele alan, ahlaki eylemin doğasını soruşturan ve iyi bir yaşamın nasıl olması gerektiğini açıklamaya çalışan dalı.

Değer: Kişinin, isteyen, gereksinme duyan, erek koyan bir varlık olarak, nesne ile bağlantısında beliren şey.

İntihal: Başkalarının yazılarından bölümler, koşuklarından dizeler alıp, kendininmiş gibi gösterme ya da başkalarının konularını, kavramalarını benimseyip değişik biçimlerde anlatma.

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&view=bilimsanat.

Erişim Tarihi:

10.09.2018.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Etik Kavramı

Literatürde çeşitli tanımları bulunan etik; Nuttall'e (1997: 15) göre; iyi-kötü, erdemli ve kusurlu davranışların sonuçlarını değerlendirerek ve ahlaki yargıları analiz ederek kazanılan davranışların arkasında yer alan normları inceleyen felsefe dalı olarak tanımlanmıştır (Akt. Bilgen, 2014: 5). Cevizci (2008: 1) etiği, belli bir ahlaklılık iradesine sahip, belli bir yaşama idealini hayata geçirmek için mücadele eden bireyin yaşayış açısından, çağın gidişatını ve mevcut toplumsal değerleri eleştirebilen ve alternatif değerler, yaşama kuralları ve ilkeler koymaya çalışan ahlaki ilkeler teorisi veya felsefe disiplini olarak tanımlamıştır. Kuçuradi (2003: 8) etiği; belirli bir grupta, belirli bir zamanda, kişilerin birbirleriyle ilişkilerinde değerlendirmelerini ve eylemlerini belirlemeleri beklenen değerlendirme ve davranış normları sistemleri olarak açıklamıştır. Kropotkin (2007: 49) etiğin temel amacı; daha çok, bir bütün olarak bireylerin önüne yüksek bir amaç, herhangi bir tavsiyeden daha iyi bir şekilde içgüdüsel olarak doğru yönde hareket etmelerini sağlayacak bir ideal koymaktır (Akt. Taneri, 2011: 15). Günlük yaşantıda aynı durum için bir birlerinin yerine kullanılsa da etik ve ahlak arasında bir fark vardır. Etik, doğru ve yanlış teorisi, ahlak ise onun pratiğidir. Her ne kadar konuşma ve yazma dilinde birbirlerinin yerine kullanılsa da, ahlaki değil etik ilkelere, etik değil de ahlaki davranış tarzından söz etmek daha doğru olacaktır (Billington, 1997, Akt; Özyer ve Azizoglu, 2010: 61).

2.2. Etik Türleri

Etiğin, aralarında belli bir tarihsel, epistemolojik ilişki bulunan farklı türleri ya da aynı anlama gelmek üzere, ahlak felsefesinde üç ayrı araştırma düzeyi vardır (Cevizci, 2008: 6).

2.2.1. Uygulamalı Etik

Uygulamalı etik, belli özel alanlarda ortaya çıkan etik sorunların tartışılması için kriterler yaratma ve bu özel alanlarda bu kriterlerin insan davranışlarında uygulanması ile ilgilenir (Aydın, 2003: 18).

2.2.2. Normatif Etik

Ahlaki eylemlerimizin içeriğine karar vermemizle ilgilenir. Normatif etik kuramları, eylemlere rehberlik sağlamayı amaçlar ve ne yapmalıyım? Sorusunun yanıtını verecek süreçleri tanımlamayı hedefler (Aydın, 2003: 18). Normatif etik; nasıl yaşamamız gerektiğini bildiren ahlaki ilkeleri araştırır, hayatta nihai ve en yüksek değere sahip olan şeylerin neler olduğunu tartışır, adil bir toplumun hangi unsurları içermesi gerektiğini mütalaa eder, bir insanı ahlaken iyi kılan şeylerin neler olduğunu sorgular (Cevizci, 2008: 7-8).

2.2.3. Meta Etik

Meta etik, etiğin doğası ve ahlaki gerekçelendirme hakkında yorumlar yapar. Etiğin göreceli olup olmadığı ya da insanın hep kendi çıkarları için davranıp davranmadığı gibi tartışmalar meta etiğin kapsamına girer. Meta etik, normatif etik ve uygulamalı etik arasında bir sınır çizme tartışmaları da meta etik açısından yapılan bir analizin kendisini oluşturur (Aydın, 2003: 18).

2.3. Etik Kuramları

2.3.1. Teolojik Kuram

Teolojik kuram, ‘Ne yapmam gerekir?’ sorusunun yanıtını ararken, bir iş ya da eylemin sonucu üzerinde odaklaşır. İyi ya da kötü olanın bireysel olarak yargılanmasında veya nihai kararın verilmesinde asıl olan, bu sorunun yanıtıdır. Teolojik kuramda “doğru” ve “iyi” arasındaki farkın ayırt edilmesi, eylemin doğru olması için sonuçların maksimum düzeyde iyi olması gerekir. Böylece davranışlarımızın sonuçları etik ilkelere göre zaten doğru olacaktır (Crowther ve Green, 2004, Akt: Sunar, 2011: 10).

2.3.2. Deontolojik Kuram

Deontolojik etik, sonuçtan ziyade doğru eylem problemi üzerinde yoğunlaşır ve ahlaki bir eylemin doğruluğu ya da yanlışlığının, eylemin sonuçlarından bağımsız olarak, onun bir takım ahlaki ödev ya da eylem kurallarını yerine getirip getirmemesi tarafından belirlendiğini öne sürer (Cevizci, 2008: 16).

Deontolojik kuram, yalnızca eylemin sonuçlarına değil, aynı zamanda eylemin türü ve ahlaki ilke ve kuralların izlenip izlenmediğine de odaklanır. Bir eylemin eti olup-olmadığına karar verebilmek için kişinin ödev ve yükümlülüklerini esas alır. Bu kuram; etik ilke ve kurallara sıkı sıkıya bağlı kalınmasını temel alır (Kornblu ve Starling, 1999, Akt: Aydın, 2003: 20).

2.3.3. Haklar Temeline Dayalı Etik

Haklar temeline dayalı etik, bir davranış biçimine karar verirken bireysel haklar açısından olaya bakar. Bu haklar yasal, politik ve etik hakları kapsar. Bu kurama göre etik ikilemlerin çözümlenmesinde bireyin ne gibi haklara sahip olduğuna bakılmalıdır (Kornblau ve Starling, 1999, Akt: Aydın, 2003: 21). Hak-temelli ahlak görüşü insanların birbirlerine karşı belli ahlaki görevleri olduğunu ifade eder. Bu görüş, davranışların sonuçlarının, bu davranışları değerlendirmede ya da rehber davranışlar için kurallar geliştirmede kullanılması gerektiği görüşünü reddeder (Kırel, 2000: 37).

2.3.4. Kazuistik Veya Örnek Olaya Dayalı Etik

Kazuistik ya da örnek olaya dayalı etik, ikilemlerin çözümlenmesinde belirli örnek olaylardaki gerçekliklere bakarak gerekçelendirme yapmayı esas alır. Kazuistik yaklaşım soyut etik ilkeleri, somut örnek olaylara uygulayarak pratik çözümler yaratmaya çalışır. Bu yaklaşım ayrıca benzer durumlarda en iyi uygulanabilecek kuralların kararlaştırılması ve kuralların nasıl yorumlanması gerektiği konusu ile ilgilenir. Bu yaklaşıma “uygulamalı etik” adını verenler de vardır. Örnek olaylar çok önemli bir rol oynarlar ve benzer durumların açıklanmasına yardım ederler (Kornblau ve Starling, 1999, Akt: Aydın, 2003: 22).

Etik türleri ve kuramları temelinde eğitimde önem arz eden bilim etiği, üzerinde durulması gerek bir konudur. Etiğin eğitim yönü olan bilim etiğinin açıklanması bilimsel etiğin anlaşılır olmasını sağlayabilir. Bu nedenle bilimsel etiğinin araştırma konusu ile bağlantısının sağlanması amacıyla sosyal bilgiler ve bilimsel etik ilişkisi ortaya konmuştur.

2.4. Bilimsel Etik

Etik, insanların ahlaklı yaşamanın temelleri üzerine akıl yordukları ve bu temellerden yola çıkarak doğru ve yanlış ayırt etmeye, doğru davranış biçimlerini bulmaya ve uygulamaya yarayabilecek kuramsal ve toplumsal araçları geliştirdikleri bir düşün alanıdır (TÜBA, 2002). Sözlük anlamı olarak ahlaki bilim ya da ahlakla ilgili olarak tanımlanmaktadır. Ancak ahlak daha çok sosyal yaşamla ilgiliyken etik ise her türlü insan ilişkisini içermektedir (Avaroğulları, 2012: 8).

Günümüzde doğa, yaşam, sağlık ve sosyal bilimler arasındaki ayırım giderek ortadan kalkmakta, farklı alanlardaki bilim insanları aynı teknolojileri kullanmaktadır. Bu alanlar arasında giderek etik açıdan ortak bir anlayışın gelişmekte olduğu da gözlenmektedir. Diğer yandan, yirminci yüzyılda bilimsel gelişmelerin getirdiği yenilikler pek çok açıdan toplumun ve genelde insanlığın bugün sahip olduğu ve inandığı ahlaki değerleri zorlayan boyutlara ulaşmıştır. Toplum, hukuk ve yasalar, bu gelişmelere hazırlıksız yakalanmış gözükmemektedir ve ortaya çıkan durum, alan gözetmeksizin bilimi ve bilim insanlarını bir bütün olarak ilgilendirmektedir (Ertekin vd., 2002: 44).

2.5. Bilimde Etik Davranışlar

Bilimsel araştırmalarda uyulması gerek bilimsel etik ilkeleri şu şekilde özetlemek mümkündür; sadece bilimsel yöntemlerle yapılan deney ve gözlemlere dayalı gerçeğe uygun verileri kullanmak, bilimsel araştırmanın araştırmaya dâhil edilen katılımcı, üzerinde deney yapılan insanlara veya hayvanlara zarar vermemesi, bilimsel araştırma sonuçları le halkı bilgilendirmek, olası zararlı uygulamalar konusunda uyararak, araştırmaya katılan yazarların isimleriyle araştırmayı yayınlamak, çalışmada yararlanılan kaynakları bilimsel yayın

kurallarına göre kaynakçada göstermek, akademik yaşamının bütün evrelerinde ve üretim, yönetim ve akademik değerlendirmelere ilişkin görevlerde bilimsel liyakati temel kabul ederek, etik kuralların dışına çıkmaz ve etik ilkelerin dışına çıkılmasına göz yummaz şeklinde ifade edilebilir (TÜBA, 2002).

2.6. Bilimde Etik Dışı Davranışlar

Bilimde doğrudan ve istemli olarak yalan söyleme ve aldatma, hatta kasıtlı yanıltma eylemlerine topluca etik dışı davranışlar ya da kusurlu davranışlar (scientific misconduct) olarak adlandırılmaktadır. Bilimde etik dışı davranış için aldatmaca ya da dolandırıcılık (scientific deception veya fraud) terimleri de kullanılır. ABD Sağlık Bakanlığı, Sağlık ve İnsan Servisleri Bölümü 1989'da ilk kez "scientific misconduct" terimini kullanılmış ve "Bilimsel bir ortam içinde araştırmanın amaçlanması, tasarımı, iletilmesi veya rapor edilmesi için genel olarak kabul edilen kurallardan ciddi bir şekilde sapma; yalan söyleme ve uydurma (fabrication); tahrif veya taklit etme veya değiştirme (falsification); aşırı macilik (plagiarism) veya benzer uygulamalara bilimde etik dışı, uygunsuz ya da kusurlu (scientific misconduct) adı verilmiştir (Ertekin vd., 2002: 36-37).

2.7. Sosyal Bilgiler ve Etik

Sosyal bilgiler programında öğrencilere kazandırılması planlanan etiğe ilişkin çeşitli beceriler ve değerler bulunmaktadır. Bu beceriler ve değerler bireyin çok yönlü gelişimini sağlama, gelecek eğitim kademelerinde ihtiyaç duyacağı bilgi ve birikimi kazandırma daha iyi bir birey olma, topluma uyum sağlama gibi konularda bireyin ihtiyaç duyduğu bilgileri kazandırmayı hedeflemektedir. Bu nedenle sosyal bilgiler programında yer alan ve bilimsel etik ile ilişkili beceri ve değerlerin incelenmesi önemli görülmüştür.

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan ve bilimsel etik ile ilişkili öğrencilerin edinmesi gereken kazanımlar, öğrenme alanlarında şu şekilde belirtilmiştir.

5. Sınıf Kazanımları:

Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı işlenirken; "dürüstlük, çalışkanlık ve bilim etiği gibi değerlerle öz denetim ve dijital okuryazarlık gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalı" şeklinde ifade edilmektedir.

1. Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.

➤ Görev ve sorumlulukları yerine getirirken planlı çalışmanın önemi üzerinde durulur.

2. Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular.

➤ Medya okuryazarlığı üzerinde durulur.

3. Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır.

- Yapılan çalışmalarda yararlanılan kaynakları göstermenin ve kaynakların aslını korumanın önemi üzerinde durulur.

6. Sınıf Kazanımları:

Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı işlenirken; “bilimsellik değeriyle yenilikçilik ve araştırma gibi becerilerin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalı” şeklinde belirtilmektedir.

1. Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar.
2. Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur.

7. Sınıf Kazanımları:

Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı işlenirken “bilimsellik ve özgürlük gibi değerlerle zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin de öğrenciler tarafından edinilmesi sağlanmalı” şeklinde ifade edilmektedir.

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda ayrıca beceriler ve değerlerin kazandırılması da amaçlanmaktadır. Amaçlarda ifadesi olan ve “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde” ile de uyumlu olarak bu ders kapsamında öğrenilecek beceriler Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1.Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Temel Beceriler

Araştırma	Kanıt kullanma
Çevre okuryazarlığı	Karar verme
Değişim ve sürekliliği algılama	Konum analizi
Dijital okuryazarlık	Medya okuryazarlığı
Eleştirel düşünme	Mekânı algılama
Empati	Öz denetim
Finansal okuryazarlık	Politik okuryazarlık
Girişimcilik	Problem çözme
Gözlem	Sosyal katılım
Harita okuryazarlığı	Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama
Hukuk okuryazarlığı	Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
İletişim	Yenilikçi düşünme
İş birliği	Zaman ve kronolojiyi algılama
Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme	

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda Tablo 2’deki değerler yer almaktadır.

Tablo 2.Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Değerler

Adalet	Estetik
Aile birliğine önem verme	Eşitlik
Bağımsızlık	Özgürlük
Barış	Saygı
Bilimsellik	Sevgi
Çalışkanlık	Sorumluluk
Dayanışma	Tasarruf
Duyarlılık	Vatanseverlik
Dürüstlük	Yardıms severlik

<http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=354>. 01.09.2018 tarihinde ulaşılmıştır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda ifade edilen Türk Millî Eğitimi’nin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine uygun olarak Sosyal bilgiler programının özel amaçları kapsamında öğrencilere kazandırılması hedeflenen ve etik ile ilişkisi kurulabilecek amaçlar “7, 9, 12, 16” maddelerde şu şekilde ifade edilmektedir:

7. Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları,

9. Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları,

12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetmeleri,

16. Millî, manevi değerleri ile evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmeleri, (Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, 2018).

Sosyal bilgiler öğretimi programında beceri, değer ve kazanımlarda ifadesini bulan bilimsel etik ilkelere ilişkin öğretim sürecinde program hedeflerinin gerçekleşme düzeyini ortaya koymak eğitim ve öğretimin sürecinin etkililiği ortaya koymak açısından önemlidir.

2.8. Literatür

Gözütürk (1999)’ün yapmış olduğu araştırma sonucuna göre, öğretmenlerin etik görmedikleri davranışlar; okula ait parayı kişisel amaçla kullanma, öğrencileriyle cinsel ilişki kurma, öğrencilerle ilişkilerinde ayırım yapma, öğrenci değerlendirmede yanlı davranma, veli olanaklarını kişisel amaçla kullanma, küfürlü konuşma şeklinde ifade edilmiştir.

Taneri (2011)’in yapmış olduğu araştırmanın amacı ilköğretim okullarında etik liderlik ile örgüt sağlığı arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırma sonucuna göre, öğretmen

algılarına göre, ilköğretim okullarında görev yapan müdürlerin davranışları etik ilkeler doğrultusundadır. Ayrıca öğretmenlere göre okulun örgüt sağlığı yüksek düzeyde bulunmaktadır. Bunun dışında, araştırma sonucuna göre etik liderlik davranışları ile örgüt sağlığı arasında olumlu yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki vardır.

Küçükkaraduman (2006)'ın yapmış olduğu araştırmanın sonucuna göre, öğretmenlerin görüşlerine göre ilköğretim okul müdürlerinin en yüksek düzeyde gerçekleştirdikleri etik davranış ilkesi “saygı” olmuştur. İlköğretim okul müdürlerinin en düşük düzeyde gerçekleştirdikleri etik davranış ilkesi ise “hoşgörü” olmuştur. Araştırma sonuçlarına göre “ilköğretim okul müdürleri etik ilkelere genellikle uygun davranır” sonucu ortaya çıkmaktadır.

Kocayigit (2010)'ın ilköğretim okullarında etik iklimin çeşitli değişkenler açısından incelediği araştırmanın sonucuna göre, İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenler ile bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin algılarına göre okul etik ikliminde öğretmen-öğrenci boyutu yüksek, öğrenci-öğrenci boyutu ise düşüktür. Bunun dışında, bu araştırmanın sonucuna göre, İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin, okulun etik iklim algılarına ilişkin görüşleri arasında eğitim durumu ve cinsiyet değişkenine göre anlamlı farkın olmadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca, öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre, öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci boyutlarında anlamlı bir farklılığın olmadığı, öğrenci-öğretmen boyutunda ise anlamlı farkın olduğu bulunmuştur.

Baştuğ (2009)'un yapmış olduğu araştırmanın sonucu doğrultusunda, öğretmenlerin görüşlerine göre, devlet ve özel ilköğretim okulu yöneticilerinin üst düzeyde etik liderlik davranışı gösterdikleri, en fazla da etik liderlik davranışının alt boyutlarından birisi olan iletişimsel boyutta etik liderlik davranışı gösterdikleri saptanmıştır. Ayrıca devlet ve özel ilköğretim okulu yöneticilerinin etik liderlik davranışını gösterme durumları karşılaştırılmasına göre özel ilköğretim okulu yöneticileri devlet ilköğretim okulu yöneticilerine göre daha fazla etik liderlik davranışı gösterdiği saptanmıştır. Bu araştırmanın genel sonucunda, Özel ve resmi ilköğretim okulu yöneticilerinin etik liderlik davranışları gösterme düzeylerine ilişkin öğretmen algılarına bakıldığında her dört boyutta (İklimsel, davranışsal, karar vermede etik, iletişimsel) özel okul lehine anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre özel ilköğretim okulu yöneticilerinin, resmi ilköğretim okulu yöneticilerine göre etik liderlik davranışı göstermede daha başarılı olduğu ortaya çıkmıştır.

Gültekin (2008)'in yaptığı araştırmanın sonucuna göre; araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre ilköğretim okulu yöneticilerinin etik liderliğin iletişimsel etik, örgütsel karar vermede etik, davranışsal etik boyutundaki davranışlarını iyi düzeyde göstermektedirler. İklimsel etik boyutunda ise yeterli düzeyde göstermektedirler.

Öğretmenlerin görüşlerine göre ilköğretim okulu müdürlerinin etik liderliğin alt boyutu olan “İklimsel Etik,” Örgütsel Karar vermede etik,” Davranışsal Etik “alt boyutunda önlisans mezunu öğretmenler ile lisans mezunu öğretmenler arasında; önlisans mezunu öğretmenler ile yüksek lisans mezunu öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur. Yöneticilerin hatalarını kabul etme, bencil davranışlar sergilememe, öğretmenlere adaletli davranma, tartışmalara yapıcı ve anlayışlı katılma, sabırlı ve alçak gönüllü olma, insanlara eşit davranma, tüm öğretmenlere sevgiyle davranma, öğretmenlere şefkatle yaklaşma, etrafındaki insanlara saygı gösterme, öğretmenler arasında arabazucu olmama, merhametli olma, öğretmenlere içten davranma, öğretmenleri sahip oldukları kişisel özelliklerinden dolayı yargılamama ve yapılan hizmetlerden dolayı insanlara minnet duygusu besleme, çözümler üretmede sistemli yaklaşma, politik konularda kazanç sağlamaya yönelik çalışmalarda bulunmama, dini konularda fayda amaçlı faaliyetlerde bulunmama, ekonomik alanda kişisel kazanç sağlayıcı faaliyetlerde davranmama, mesleki sorumluluklarını dürüstlük duygusu içerisinde yapma, okulda ortak alınan kararları, etkili biçimde uygulama, okulda yapılan işlerde ölçüyü belirleme, kötü sayılabilecek alışkanlıklara sahip olmama ve davranışlarının sınırlarını bilme, kendi kendini değerlendirebilme, doğru sözlülüğü, dürüstlüğü, yalan söylememe, cesaretlilik, gerçekçilik, ıssal davranma, bireysel hakları koruma, içinde bulunduğu toplumun değerlerine saygı gösterme davranışlarını iyi düzeyde göstermektedirler. Öğretmenlerin görüşlerine göre; yöneticilerin etik liderlik davranış gösterme düzeyleri cinsiyet değişkenine göre ilköğretim okul yöneticilerinin etik liderliğin iletişimsel etik, iklimsel etik, örgütsel karar vermede etik, davranışsal etik boyutu puanları anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. İlköğretim okulu yöneticilerinin etik liderlik davranış gösterme düzeyleri ile ilgili öğretmen görüşleri, öğretmenlerin meslekte yeni veya eski olmalarına göre değişiklik göstermemektedir. Öğretmenlik mesleğine yeni başlamış veya daha az süredir çalışan öğretmenlerin görüşleri ile meslekte uzun yıllardan beri çalışan öğretmenlerin görüşleri farklılık göstermemektedir.

Ergin (2014)'in, ilköğretim sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği ile ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin algılarına yönelik araştırmanın sonucuna göre, Sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde yaşadıkları problemlere çözüm bulamadıklarında, fiziksel şiddet kullanmaya eğilimli oldukları ortaya çıkmıştır. Bu konuda öğretmenlerin olumsuz durumlarla baş edebilme yöntemlerini daha iyi bilmeleri ve uygulamalarını sağlayacak yöntemler geliştirmeleri için yardıma ihtiyaç duydukları görülmektedir. Araştırmanın sonucuna göre, Öğretmenler çalışma saatleri içinde cep telefonu ile görüşmek gibi kimi etik dışı davranış yapma eğilimindedirler. Ayrıca, Sınıf öğretmenlerinin etik algılamalarının cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasında kadın öğretmenlerin, görevle ilgili sorumluluklar boyutundaki etik dışı

uygulamalara ilişkin algılamaları, erkek öğretmenlere oranla daha hassas düzeyde çıkmıştır. Kıdeme göre karşılaştırıldığında, öğrencilerle ilişkiler boyutunda özellikle mesleğin ilerleyen yıllarında öğretmenlerin daha etik davranma eğiliminde oldukları gözlemlenmiştir. Mezun oldukları okul türüne göre etik algılamalarına baktığımızda dikkat çeken, diğer fakültelerden mezun olup sınıf öğretmenliği yapan öğretmenlerin, eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği bölümünden mezun olan öğretmenlerden daha çok etik davranış sergileme eğiliminde oldukları ortaya çıkmıştır.

Örenel (2005)'in yapmış olduğu araştırma sonucuna göre; öğrencilerin cinsiyet değişkeni ile öğretmenlerinin “Adalet, Dürüstlük, Saygı, Güven, Mesleki Sorumluluk, Mesleki Yeterlilik, İnsan Hakları, Sevgi, Örgütsel Bağlılık” boyutlarındaki meslek ilkelerine uygun davranışları arasında bir bağıntı bulunamazken; öğrencilerin bulundukları öğretim kademesi değişkenine göre bir bağıntı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin “Adalet” boyutundaki mesleki etik ilkelerine uygun davranışlar sergilemelerine yönelik olarak elde edilen bulgular öğretmenlerin öğrencilerine adil davrandıklarını göstermektedir. Ancak yaramazlıkların not değerlendirilmelerine yansıtılması konusunda öğretmenlerin adil davranmadıkları değerlendirilmektedir. Öğrencilerin cinsiyetleri ile adalet boyutunda ki önermeler arasında anlamlı bir bağıntı bulunamamıştır. Öğretmenlerin “Dürüstlük” boyutundaki mesleki etik ilkelerine uygun davranışlar sergilemelerine yönelik olarak elde edilen bulgular öğretmenlerin öğrencilerine dürüst davrandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Saygı” boyutundaki mesleki etik ilkelerine uygun davranışlar sergilemelerine yönelik olarak elde edilen bulgular öğretmenlerin “kendilerine yöneltilen eleştirileri saygı ve anlayışla karşılarlar” önermesi dışında öğrencilerine, başka öğretmenler ve velilere saygılı davrandıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Güven” boyutundaki mesleki etik ilkelerine uygun davranışlar sergilemelerine yönelik olarak elde edilen bulgular öğrencilerin öğretmenlerine güvendiklerini göstermektedirler. Öğretmenlerin “Mesleki Sorumluluk” boyutundaki mesleki etik ilkelerine uygun davranışlar sergilemelerine yönelik olarak elde edilen bulgular öğretmenlerin büyük çoğunluğunun mesleki sorumluluklarına uydıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin “Mesleki Yeterlilik” boyutundaki mesleki etik ilkelerine uygun davranışlar sergilemelerine yönelik olarak elde edilen bulgular öğretmenlerin büyük çoğunluğunun mesleki yeterlilikleri olduğu yönündedir. Öğretmenlerin “İnsan Hakları” boyutundaki mesleki etik ilkelerine uygun davranışlar sergilemelerine yönelik olarak elde edilen bulgular öğretmenlerin büyük çoğunluğunun insan haklarına saygı gösterdiklerini göstermektedir. Öğretmenlerin “Sevgi” boyutundaki mesleki etik ilkelerine uygun davranışlar sergilemelerine yönelik olarak elde edilen bulgular öğretmenlerin büyük çoğunluğunun öğrencilerine karşı sevgi dolu olduklarını

göstermektedir. Öğretmenlerin “Örgütsel Bağlılık” boyutundaki mesleki etik ilkelerine uygun davranışlar sergilemelerine yönelik olarak elde edilen bulgular öğretmenlerin büyük çoğunluğu örgütsel bağlılık göstermektedir.

Avaroğulları (2013)’nın Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarını İntihale Yönelten Sebepler adlı çalışmasının sonuçlarına göre: öğretmen adaylarının intihal yapmalarının en önemli sebebinin “İnternet sayesinde materyallere çok kolay ulaşabilme, daha yüksek not alma isteği ve okulda intihal yapmanın zararsız” olduğu düşüncesi takip etmektedir. Öğretmen adaylarının % 62’si öğretim elemanlarından intihal konusunda yeterli kılavuzluk almadığını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının %57,5’i ödevlerinin öğretim elemanları tarafından yeterince incelenmediğini belirtmiştir. Ödevlerinin incelendiğini düşünen öğrencilerin oranı % 19’dur. Ödevlerin incelenmediğini düşünen öğrenciler gerek yakalanmayacağı düşüncesiyle, gerekse çabalarının yeterince takdir edilmeyeceği kaygısıyla intihale yönelmektedir. Öğretmen adaylarının % 69’u intihal ile ilgili cezalar konusunda uyarılmadıklarını bildirmektedir. İntihalin doğuracağı muhtemel sonuçlardan haberdar olmayan öğrenciler de intihale devam etmektedirler. Öğrencileri uyarmanın sadece öğretim elemanının değil kurumsal olarak üniversitenin de sorumluluğu olduğu unutulmamalıdır. Son olarak, cinsiyet, genel not ortalaması, sınıf seviyesi, eğitim alınan üniversite, internet erişimi, okunan ders dışı kitap sayısı ve değişkenine bağlı olarak intihale yönelik tutum ve davranışlarda bir farklılık olup olmadığına bakılmış ve intihalin bütün bu çevresel ve demografik yelpazenin tamamında aynı şekilde yaygın olduğu görülmüştür. Uygulamada farklılık yaratabilecek en önemli farklılık olarak genel not ortalaması yüksek öğrencilerin daha fazla intihal yapan öğrenciler olduğunun belirlenmesi olmuştur. Yüksek sınıflarda intihale başvurma eğiliminin azalmamaktadır. İntihalin bir kültür haline geldiği, alt sınıftaki öğretmen adaylarının da zamanla bu kültürü benimseyerek yeniden ürettikleri anlaşılmaktadır.

Literatür incelendiğinde araştırmaların çoğunlukla, yöneticilerin etik ve öğretmenleri mesleki etik açıdan incelerken öğrenci boyutunda yapılan çalışmaların çok az yapıldığı belirlenmiştir. Öğrenciler ile ilgili yapılan çalışmaların yükseköğretim düzeyinde yapıldığı görülmektedir. Yapılan araştırmalarda belirlenen sorunların nedenlerinin alt basamaktaki eğitim kademelerinde olabileceği ifade edilebilir. Bilimsel etik ile ilgili beceri, değer ve kazanımların ilköğretim düzeyinde sosyal bilgiler öğretimi programında yer almasına rağmen yönetici, öğretmen ve lisans düzeyinde bu sorunların görülmesi, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin bilimsel etik ilklere uyma durumlarını, bilimsel etik ilkelerin kazandırılma durumunu bu araştırmanın konusu yapmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin toplanmasına yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntem araştırmaları ile desenlenmiştir.

Karma yöntem araştırmaları, araştırmacının bir çalışma veya birbirini izleyen çalışmalar içerisinde nicel ve nitel yöntem, yaklaşım ve kavramları birleştirmesi olarak tanımlanabilir (Creswell, 2003; Tashakkori ve Teddlie, 1998; Johnson ve Onwuegbuzie, 2004; Akt; Baki ve Gökçek; 2012; 2).

Karma yöntem araştırmalarında önemli kararlardan biri, nitel ve nicel aşamalar arasındaki etkileşim seviyesidir. Etkileşim seviyesi, iki aşamanın hangi ölçüde birbirinden bağımsız veya birbiriyle etkileşimde olduğudur. Greene (2007), bu kararın karma yöntem çalışması planlanırken “en çarpıcı ve kritik” karar olduğunu ve bu ilişkinin bağımsız ve etkileşimli olmak üzere iki genel boyutunun bulunduğunu ileri sürmüştür. Bu çalışmada ilişkinin bağımsızlık seviyesi dikkate alınarak araştırma planlanmıştır (Aktaran: Dede ve Demir, 2015; 72). İlişkinin bağımsızlık seviyesi, nicel ve nitel aşamaların birbirinden bağımsız olarak kullanıldığı durumda ortaya çıkar. Yani, iki aşama birbirinden ayrıktır ve araştırmacı araştırma sorularını, veri toplamayı ve veri çözümlemelerini nicel ve nitel olarak ayrı tutar. Çalışma bağımsız olduğunda, araştırmacı iki aşamayı sadece araştırmanın sonundaki kapsamlı yorumlama sırasında ortaya koyduğu yargılar bazında birleştirir (Dede ve Demir, 2015; 72).

Araştırmacılar, ayrıca desen içindeki nicel ve nitel aşamaların göreceli önemi ile ilgili “örtülü veya açık olarak” kararlar alırlar. Öncelik nicel veya nitel yöntemlerin araştırma sorularını cevaplama ağırlıklarını veya bunların göreceli önemini ifade eder. Karma bir yöntem deseninde üç çeşit ağırlık durumu vardır. Bunlar: eşit önceliğe sahip olma, nicel önceliğe sahip olma ve nitel önceliğe sahip olma şeklinde ifade edilebilir. Bu araştırmada ise eşit önceliği sahip olma durumu vardır. Eşit önceliğe sahip olma nicel ve nitel yöntemlerin araştırma probleminin cevaplanmasında eşit derecede önemli rol oynar (Dede ve Demir, 2015; 72).

Araştırmanın birinci kısmında “birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci” alt problemlere ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Literatür taranarak kuramsal çerçeve oluşturulmuş, Adıyaman ili merkez ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı genel okullarda okuyan 5, 6 ve 7 sınıf öğrencilerinin hem kendileri ile ilgili hem de bu okullarda

alışan Sosyal Bilgiler ğretmenleri ile ilgili bilimsel etik ilkelere uyma durumlarını ve sıklığına ilişkin 5, 6 ve 7 sınıf ğrencilerinin görüşleri var olan şekliyle betimlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın ikinci kısmında, “dokuzuncu ve onuncu” alt problemlerine ilişkin 5, 6 ve 7 sınıf ğrencilerinin bilimsel etik ilkelere uyma durumlarını ve öğretmenlerin bilimsel etik ilkelere uygun davranım durumlarına ilişkin Sosyal Bilgiler ğretmenlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim araştırma deseni kullanılmıştır. Olgubilim, yaşanmış deneyimi değerlendirmeye odaklanan bir yöntemdir (Jasper, 1994; Miller, 2003, Aktaran: Onat Kocabıyık, 2015: 55). Olgubilim, öncelikli olarak olgunun altında yatan ortak anlamları keşfetmek için bireyler tarafından deneyimlenmiş dünyayı tanımlamaya ve yaşanmış deneyimlerin özünü açıklamaya çalışmaktadır (Baker, Wuest ve Stern, 1992; Rose, Beeby ve Parker, 1995, Aktaran: Onat Kocabıyık, 2015: 55)

Yin (1994) durum çalışmasının üç durumda kullanılabileceğini belirtmiştir. Bunlar; 1- Nasıl ve neden sorularına cevap arayan araştırmalar, 2- araştırmacının olayları kontrol veya manipüle edemediğı araştırmalar, 3- gerçek yaşam bağlamında fenomenlerin araştırıldığı araştırmalardır. Miles ve Huberman (1994) ise durumu, sınırlı bir bağlamda ortaya çıkan bir fenomen şeklinde ifade etmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Adıyaman ili merkez ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı genel okullarda okuyan 5, 6 ve 7 sınıf öğrencilerinden oluşan 1002 kişi ile bu okullarda çalışan 25 kişilik Sosyal Bilgiler ğretmenleri oluşturmaktadır.

3.2.1. Örneklem

Bu araştırma da nicel verilerin toplanması amacıyla seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu nedenle ortaokul 5,6,7 sınıf ğrencilerinin bilimsel etiğe ilişkin algıları belirlemek amacıyla Adıyaman ili merkez ilçedeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı genel ortaokullardaki 5, 6 ve 7 sınıf öğrencileri çalışmaya dâhil edilmiştir. Örneklem büyüklüğünü belirlemek amacıyla literatürden yararlanılmıştır. Evren bilindiğinde kuramsal örneklem büyüklüğü olarak: $Evren=20,000$ olduğunda % 0.04 anlamlılık düzeyinde, 989 örnekleme ulaşılması gerektiğı ifade edilmiştir (Can, 2014, Büyüköztürk, 2015). Adıyaman ili merkez ilçedeki 18,545 ortaokul 5-6 ve 7. Sınıf öğrencilerinden % 0.04 anlamlılık düzeyinde 1002 kişi çalışmaya dâhil edilmiştir.

Bu araştırma da nitel verilerin toplanması amacıyla amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın nitel boyutunda örneklem büyüklüğü belirlemek için literatürden yararlanılmıştır. Örneklem büyüklüğü belirlemede dikkate alınması gereken ilkeler: araştırmanın odağı, veri miktarı ve kurumsal örneklem büyüklüğüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 142). Nitel örneklem büyüklüğünü belirlemek amacıyla araştırmanın odak noktası dikkate alınmıştır. Nitel verilerin örneklemine, nicel verilerin toplandığı 5-6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin derslerine giren ve kendilerine ulaşılabilen 25 kişilik Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmuştur.

3.3. Verilerin Toplanması

Çalışma verilerinin toplanması iki aşamada gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın birinci aşamasında öğretmenlere ilişkin verilerin toplanması amacıyla öğretmenler ile görüşme yapılmıştır. Fraenkel ve Wallen (2006) görüşme yönteminin amacını, insanların zihinlerinde ne olduğunu, ne düşündüklerini veya bir şeyler hakkında ne hissettiklerini öğrenmek şeklinde ifade etmişlerdir. Çalışmada öğretmenlerden verilerin toplanması amacıyla standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formu (EK-1), kullanılmıştır. Standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formlarının en önemli özelliği bütün görüşme formlarında aynı soruların aynı sıra ile yer almasıdır. Böylece cevaplayıcıların soruları verdikleri cevaplar kolaylıkla karşılaştırılabilir (Fraenkel ve Wallen, 2006). Standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formunda yer alan ifadeler öncelikli olarak anlamı, kapsamı, anlaşılabilirliği ve açıklığı açısından değerlendirilmek üzere Sosyal Bilgiler alanında çalışan iki öğretim üyesi alan uzmanı, bir öğretim görevlisi dil uzmanının görüşüne sunulmuştur. Yapılan literatür taraması ve alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda öğrencilerinin bilimsel etik değerlere uygun davranıp davranmadıklarını, öğretmenlerin bilimsel etiğe uygun bir süreç izleyip izlemediklerine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemeye yönelik 10 sorudan oluşan standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formu hazırlanmıştır. Adıyaman ili merkez ilçede asıl çalışmaya dâhil edilmeyen bir okulda çalışan iki Sosyal Bilgiler öğretmeni ile ön uygulama yapılmış, geri dönütler sonrasında gerekli düzeltmeler yapılarak asıl uygulamaya geçilmiştir. Uygulama öncesinde öğretmenlere çalışma hakkında bilgi verilerek çalışmaya güven duymaları sağlanmıştır. Çalışmaya güven duymalarını sağlayamaya çalışarak sorulara samimi cevap vermeleri amaçlanmıştır. Görüşmede cevaplayıcıya konu ile ilgili bilgi verilmesi, etik açıdan önemlidir (Büyüköztürk vd., 2010). Araştırmacı tarafından yeterli sayıda çoğaltılan görüşme formları öğretmenlere uygulanmıştır. Görüşmede sorulara ilişkin maksimum cevapları almak için öğretmenlere yeterli süre tanınmış ve bu süre her bir katılımcıda farklılık göstermiştir. Görüşme sürecinde öğretmenlere konu ile ilgili dolaylı ve derinleştirici ek sorular sorularak daha detaylı bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın ikinci aşamasında ise öğrencilere yönelik araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. İlköğretim öğrencilerinin algısına göre, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin bilimsel etiğe ilişkin değerlere uyma düzeylerini ölçen, Öğrenci Görüşüne Göre Bilimsel Etik Değerler Anketi (EK-2) geliştirilmiştir. Bilimsel etiğe ilişkin ölçütler, iki alan uzmanı öğretim üyesi ve araştırmacı tarafından literatür taranarak belirlenmiş, bir öğretim görevlisi dil uzmanının görüşüne sunulmuştur ve ifade yönünden düzenlenerek taslak anket maddeleri oluşturulmuştur. Toplam 40 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Anketi oluşturan sorulardan toplam puan elde edilmesine yönelik bir çalışma olmadığı için, anket hazırlama süreci, alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda ankette düzeltmeler yapılmıştır. Adıyaman ili merkez ilçede asıl çalışmaya dâhil edilmeyen bir okulda, 5-6 ve 7. sınıflardan 60 öğrenci ile ön uygulama yapılmış, dönütler ve gerekli düzeltmeler yapılarak forma son hali verilerek asıl uygulamaya geçilmiştir (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007: 137). Anketin ilk bölümünde öğrencilere kişisel bilgiler sorulmuştur. İkinci bölümde ilk 13 maddede öğrencilerin bilimsel etik ilkelere katılma sıklıklarına ilişkin görüşleri, “Her zaman”, “Bazen” ve “Hiç” olacak şekilde alınmış, sonraki 14 ile 25 sorular arasında ise öğrencilerin bilimsel etik ilkelere katılma durumlarına ilişkin görüşleri, “Katılıyorum”, “Fikrim yok”, ve “Katılmıyorum”, olacak şekilde alınmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

3.4.1. Nicel Veri Analizi

Verilerin analizinde SPSS 23.0 programından yararlanılmış ve araştırma kapsamına alınan 5-6-7. Sınıf öğrencilerinin anket sorularına “Her Zaman”, “Bazen”, “Hiç” ve “Katılıyorum”, “Fikrim Yok”, “Katılmıyorum” şeklinde işaretledikleri yanıtların frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır.

3.4.2. Nitel veri analizi

Çalışmanın güvenilirliği açısından süreç ayrıntılı şekilde tanımlanmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmalarda sürecin ayrıntılı tanıtılması araştırmanın güvenilirliğini artırma yöntemlerinden biri olarak ifade edilmektedir (Başkale, 2016).

Guba ve Lincoln nitel araştırmalarda geçerlik-güvenilirlikten ziyade inandırıcılık (trustworthiness) olması gerektiğine dikkat çekmiş ve bazı kriterler belirlemiştir (Houser, 2015; Merriam, 2013; Whittemore, Chase ve Mandle, 2001). Guba ve Lincoln (1982) inandırıcılık için kriterleri inanılabilirlik, güvenilebilirlik, onaylanabilirlik ve aktarılabilirlik olmak üzere dört ana başlık altında toplamıştır (Başkale, 2016: 23).

İnanılabilirliği artırmak için kullanılan yöntemler; uzun süreli etkileşim (prolonged involvement), katılımcı teyidi (member checking) ve uzman incelemesi (peer debriefing) dir

(Holloway ve Wheeler, 1996, Akt: Başkale, 2016). Çalışmanın iç geçerliliğini sağlama yollarından biri olarak ifade edilen katılımcı teyidi bu çalışmada kullanılmıştır. Araştırma sürecinde araştırmacının bazı öznel varsayımlarından veya verileri yanlış anlamasından dolayı toplanan verilerden farklı sonuçlara ulaşması olasılığı vardır. Her iki durumda da veri kaynakları ile oluşturulacak bir teyit mekanizması, ulaşılan sonuçların gerçeği temsil etmede ne derece yeterli olduğunu anlamada yardımcı olabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, Başkale, 2016). Bu nedenle katılımcıların standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formunda belirttikleri bilgiler araştırmacı tarafından analizi yapıldıktan sonra katılımcılar ile tekrar görüşerek elde edilen sonuçların katılımcıların kendi düşüncelerini doğru yansıtıp yansıtmadığını teyit etmeye çalışmıştır.

Veri toplama süreci sonunda elde edilen veriler başlıca örüntüleri belirleme, kodlama ve kategorilere ayırma işlemlerini kapsayan "içerik analizi" tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 259). Kategorilerinin oluşturulması ve kodlama işlemlerinin yapılmasında birden fazla araştırmacı kullanılması güvenilirlik açısından önemli bir adım olduğundan dolayı (Patton, 2002), analiz süreci iki kişi tarafından ayrı ayrı yapılarak, sonuçlar tartışılarak temalar kararlaştırılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma sürecine dâhil edilen katılımcılara ilişkin demografik bilgiler, araştırmaya ilişkin alt problemlere ilişkin bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler aşağıdaki tablo da belirtilmiştir.

Tablo 3. Demografik Bilgiler				
		İmam Hatip Ortaokulu	Ortaokul	Toplam
Cinsiyet	Kız	168	323	491
	Erkek	186	325	511
	Toplam	354	648	1002
Sınıf düzeyi	5. Sınıf	184	167	351
	6. Sınıf	63	237	300
	7. Sınıf	107	244	351
	Toplam	354	648	1002

Bilimsel Etik Davranış Sıklığına İlişkin 5, 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Cinsiyet Açısından Görüşleri Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik Algılarına İlişkin Katılma Sıklığı

Maddeler	Cinsiyet						
	Kız				Erkek		
	Herzaman	Bazen	Hiç	Herzaman	Bazen	Hiç	
1. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödevlerimizi kontrol eder.	f	281	148	62	291	148	72
	%	57	30	13	57	29	14
2. Test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim.	f	7	53	431	8	66	437
	%	1	11	88	2	13	86
3. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz test kitaplarının fotokopisini bize verir.	f	110	260	121	126	284	101
	%	22	53	25	25	56	20
4. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödev hazırlarken kaynakça kullanmamız gerektiğini anlatır	f	270	135	86	253	140	118
	%	55	28	18	50	27	23
5. Ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya yazarım.	f	103	207	181	108	207	196
	%	21	42	37	21	41	38
6. Google'dan bulduğum ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler Öğretmenime teslim ederim.	f	108	207	196	161	167	183
	%	21	41	38	32	33	36
7. Ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım.	f	67	319	105	77	315	119
	%	14	65	21	15	62	23
8. Ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşlarımdan alırım	f	55	274	162	78	248	185
	%	11	56	33	15	49	36
9. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz hazırladığımız ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili bize bilgi verir	f	315	105	71	338	109	64
	%	64	21	15	66	21	13
10. Arkadaşlarımdan kendi ödevleri için buldukları fikirleri benim fikrimmiş gibi ödevlerimde kullanırım.	f	16	99	376	28	130	353
	%	3	20	77	6	25	69
11. Ödevlerimi yaparken anlamını bilmediğim kelimeler için sözlüğe bakarım	f	275	182	34	259	200	52
	%	56	37	7	51	39	10
12. Ödevlerimi yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ederim.	f	214	187	90	245	160	106
	%	44	38	18	48	31	21
13. Ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşımın ödevini kullanmaktansa ondan yardım alırım.	f	217	228	46	186	249	76
	%	44	47	9	36	49	15

Tablo 4'ün 1. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin %57'si Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ödevleri her zaman kontrol ettiğini, %30'u bazen kontrol ettiğini, %13'ü hiç kontrol etmediğini belirtirken, erkek öğrencilerin ise %57'si öğretmenlerinin ödevlerini her zaman kontrol ettiğini, %29'u bazen kontrol ettiğini, %14'ü ise öğretmenlerinin ödevleri hiç kontrol etmediğini ifade etmişlerdir.

Tablo 4'ün 2. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin, test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim diyenlerin %1'i bunu her zaman yaptığını, %11'i bazen, %88'i hiç yapmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin ise %2'si her zaman test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim, %13'ü bazen, %86'sı ise test çözerken önceden cevap anahtarına hiç bakmadığını ifade etmiştir.

Tablo 4'ün 3. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin %22'si Sosyal Bilgiler öğretmenin test kitaplarının fotokopisini kendilerine her zaman verdiğini, %53'ü bazen verdiğini, %25'i hiç vermediğini belirtirken, erkek öğrencilerin ise %25'i kendilerine her zaman verdiğini, %56'sı bazen verdiğini, %20'si ise Öğretmenlerinin test kitaplarının fotokopisini kendilerine hiç vermediğini ifade etmiştir.

Tablo 4'ün 4. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin %55'i Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev hazırlarken kaynakça kullanmaları gerektiğini her zaman anlattığını, %28'i bazen anlattığını, %18'i hiç anlatmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin ise %50'si Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev hazırlarken kaynakça kullanmaları gerektiğini her zaman anlattığını, %27'si bazen anlattığını, %23'ü ise Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev hazırlarken kaynakça kullanmaları gerektiğini hiç anlatmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 4'ün 5. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin, Ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya yazarım diyenlerin %21'i bunu her zaman yaptığını, %42'si bazen, %37'si hiç yapmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin ise %21'i ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya her zaman yazarım, %41'i bazen, %38'i ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya hiç yazmam şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 4'ün 6. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin, Google'dan bulduğum ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler öğretmenine teslim ederim diyenlerin %21'i bunu her zaman yaptığını, %41'i bazen, %38'i hiç yapmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin ise %32'si her zaman Google'dan bulduğum ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler Öğretmenine teslim ederim, %33'ü bazen, %36'sı ise hiç şekilde ifade etmiştir.

Tablo 4'ün 7. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin, Ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım diyenlerin %14'ü bunu her zaman yaptığını, %65'i

bazen, %21'i hiç yapmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin ise , %15'i her zaman ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım, %62'si bazen, %23'ü ise hiç şekilde ifade etmiştir.

Tablo 4'ün 8. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin, ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşlarımdan alırım diyenlerin %11'i bunu her zaman yaptığını, %56'sı bazen, %33'ü hiç yapmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin ise , %15'i ödevimi yetiştiremediğimde her zaman arkadaşlarımdan alırım, %49'u bazen, %36'sı ise hiç şekilde ifade etmiştir.

Tablo 4'ün 9. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin %64'ü Sosyal Bilgiler öğretmenimiz hazırladığımız ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili bize her zaman bilgi verir, %21'i bazen bilgi verdiğini, %15'i öğretmenlerinin ödev ile ilgili kendilerini hiç geri dönüt vermediği ifade ederken, erkek öğrencilerin ise %66'sı Sosyal Bilgiler öğretmenin kendilerine her zaman bilgi verdiğini, %21'i bazen bilgi verdiğini, %13'ü ise kendilerine hiç bilgi vermediğini ifade etmişlerdir.

Tablo 4'ün 10. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin, arkadaşlarımdan kendi ödevleri için buldukları fikirleri benim fikrimmiş gibi ödevlerimde kullanırım diyenlerin %3'ü bunu her zaman yaptığını, %20'si bazen yaptığını, %77'si hiç yapmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin ise %6'sı arkadaşlarımdan kendi ödevleri için buldukları fikirleri kendi fikriymiş gibi ödevlerinde her zaman kullandığını, %25'i bazen kullandığını, %69'ı ise hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

Tablo 4'ün 11. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin, Ödevlerimi yaparken anlamını bilmediğim kelimeler için sözlüğe bakarım diyenlerin %56'sı bunu her zaman yaptığını, %37'si bazen yaptığını, %7'si hiç yapmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin ise %51'i ödevlerini yaparken bilmediği kelimeler için her zaman sözlük kullandığını, %39'u bazen kullandığını, %10'u ise hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

Tablo 4'ün 12. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin, Ödevlerimi yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ederim diyenlerin %44'ü bunu her zaman yaptığını, %38'i bazen yaptığını, %18'i hiç yapmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin ise %48'i ödev yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ettiğini, %31'i bazen kontrol ettiğini, %21'i ise hiç kontrol etmediğini ifade etmiştir.

Tablo 4'ün 13. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin, Ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşlarımdan ödevimi kullanmaktansa ondan yardım alırım diyenlerin %44'ü bunu her zaman yaptığını, %47'si bazen yaptığını, %9'u hiç yapmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin ise %36'sı ödevini yetiştiremediğinde arkadaşlarımdan ödevimi kullanmaktansa ondan yardım aldığını, %49'u bazen yaptığını, %15'i ise bunu hiç yapmadığını ifade etmiştir.

Bilimsel Etik Davranış Sıklığına İlişkin 5, 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Sınıf Seviyesi Açısından Görüşleri

Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 5. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik Algılarına İlişkin Katılma Sıklıkları

Maddeler	Sınıf Düzeyi								
	5. Sınıf			6. Sınıf			7. Sınıf		
	Herzaman	Bazen	Hiç	Herzaman	Bazen	Hiç	Herzaman	Bazen	Hiç
1. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödevlerimizi kontrol eder.	f	212	134	5	163	85	52	197	77
	%	61	38	1	54	28	17	56	22
2. Test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim.	f	6	22	323	3	25	272	6	72
	%	2	6	92	1	8	91	2	21
3. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz test kitaplarının fotokopisini bize verir.	f	131	178	42	33	183	84	72	183
	%	37	51	12	11	61	28	21	52
4. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödev hazırlarken kaynakça kullanmamız gerektiğini anlatır	f	239	78	34	147	93	60	137	104
	%	68	22	10	49	31	20	39	30
5. Ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya yazarım.	f	101	160	90	56	115	129	54	139
	%	29	46	26	19	38	43	15	40
6. Google'dan bulduğum ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler Öğretmenime teslim ederim.	f	130	121	100	77	110	113	73	134
	%	37	35	29	26	37	38	21	38
7. Ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım.	f	55	219	77	33	201	66	56	214
	%	16	62	22	11	67	22	16	61

8. Ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşlarımdan alırım	f	43	153	155	34	174	92	56	195	100
	%	12	45	43	11	58	31	16	56	29
9. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz hazırladığımız ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili bize bilgi verir	f	198	134	19	173	107	20	163	141	47
	%	56	38	5	58	36	7	46	40	13
10. Arkadaşlarımdan kendi ödevleri için buldukları fikirleri benim fikrimmiş gibi ödevlerimde kullanırım.	f	17	69	265	13	68	219	14	92	245
	%	5	20	76	4	23	73	4	26	70
11. Ödevlerimi yaparken anlamını bilmediğim kelimeler için sözlüğe bakarım	f	198	134	19	173	107	20	163	141	47
	%	56	38	5	58	36	7	46	40	13
12. Ödevlerimi yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ederim.	f	192	115	44	135	93	72	132	139	80
	%	55	33	13	45	31	24	38	40	23
13. Ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşımın ödevini kullanmaktansa ondan yardım alırım.	f	120	175	56	115	149	36	168	153	30
	%	34	50	16	38	50	12	48	44	9

Tablo 5'in 1. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerin %61'i Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ödevleri her zaman kontrol ettiğini, %38'i bazen kontrol ettiğini, %1'i hiç kontrol etmediğini belirtirken, 6. sınıf öğrencilerin, %55'i öğretmenlerinin ödevlerini her zaman kontrol ettiğini, %28'i bazen kontrol ettiğini, %17'i ise öğretmenlerinin ödevleri hiç kontrol etmediğini, 7. sınıf öğrencilerin, %56'sı öğretmenlerinin ödevlerini her zaman kontrol ettiğini, %22'i bazen kontrol ettiğini, %22'i ise öğretmenlerinin ödevleri hiç kontrol etmediğini ifade etmişlerdir.

Tablo 5'in 2. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerinin test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim diyenlerin %2'si bunu her zaman yaptığını, %6'sı bazen, %92'si hiç yapmadığını belirtirken, 6.sınıf öğrencilerinin, %1'i her zaman test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim, %8'i bazen, %91'i ise test çözerken önceden cevap anahtarına hiç bakmadığını, 7.sınıf öğrencilerinin ise %2'si her zaman test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim, %21'i bazen, %78'i ise test çözerken önceden cevap anahtarına hiç bakmadığını ifade etmiştir.

Tablo 5'in 3. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerinin %37'si Sosyal Bilgiler öğretmenin test kitaplarının fotokopisini kendilerine her zaman verdiğini, %51'i bazen verdiğini, %12'i hiç vermediğini belirtirken, 6. sınıf öğrencilerinin %11'i Sosyal Bilgiler öğretmenin test kitaplarının fotokopisini kendilerine her zaman verdiğini, %61'i bazen verdiğini, %28'i ise öğretmenlerinin test kitaplarının fotokopisini kendilerine hiç vermediğini, 7. sınıf öğrencilerinin ise %21'i Sosyal Bilgiler öğretmenin test kitaplarının fotokopisini kendilerine her zaman verdiğini, %52'si bazen verdiğini, %27'si ise öğretmenlerinin test kitaplarının fotokopisini kendilerine hiç vermediğini ifade etmiştir.

Tablo 5'in 4. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerinin %68'i Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev hazırlarken kaynakça kullanmaları gerektiğini her zaman anlattığını, %22'si bazen anlattığını, %10'u hiç anlatmadığını belirtirken, 6. sınıf öğrencilerinin, %49'u Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev hazırlarken kaynakça kullanmaları gerektiğini her zaman anlattığını, %31'i bazen anlattığını, %20'si hiç anlatmadığını, 7. sınıf öğrencilerinin %39'u Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev hazırlarken kaynakça kullanmaları gerektiğini her zaman anlattığını, %30'u bazen anlattığını, %31'i ise hiç anlatmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 5'in 5. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerinin ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya yazarım diyenlerin %29'u bunu her zaman yaptığını, %46'sı bazen, %26'sı hiç yapmadığını belirtirken, 6. sınıf öğrencilerinin %19'ı ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya her zaman yazarım, %38'i bazen, %43'ü hiç şeklinde ifade ederken, 7.

sınıf öğrencilerinin ise %15'i ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya her zaman yazarım, %40'ı bazen yaptığını, %45'i hiç yapmadığını ifade etmiştir.

Tablo 5'in 6. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerinin, Google'dan bulduğum ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler öğretmenine teslim ederim diyenlerin %37'si bunu her zaman yaptığını, %35'i bazen, %29'u hiç yapmadığını belirtirken, 6. sınıf öğrencilerinin, %26'sı her zaman Google'dan bulduğum ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler öğretmenine teslim ederim, %37'si bazen, %38'i ise hiç şeklinde ifade ederken, 7. sınıf öğrencilerinin ise %21'i bunu her zaman yaptığını, %38'i bazen, %41'i hiç yapmadığını ifade etmiştir.

Tablo 5'in 7. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerinin, Ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım diyenlerin %16'sı bunu her zaman yaptığını, %62'si bazen, %22'si hiç yapmadığını belirtirken, 6. sınıf öğrencilerinin, %11'i her zaman ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım, %67'si bazen, %22'si hiç şeklinde ifade ederken, 7. sınıf öğrencilerinin %16'sı her zaman ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım, %61'i bazen, %23'ü ise hiç şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 5'in 8. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerinin, Ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşlarımdan alırım diyenlerin %12'si bunu her zaman yaptığını, %45'i bunu bazen yaptığını, %43'ü hiç yapmadığını belirtirken, 6. sınıf öğrencilerinin, %11'i Ödevimi yetiştiremediğimde her zaman arkadaşlarımdan alırım, %58'i bazen, %31'i hiç şeklinde ifade ederken, 7. sınıf öğrencilerinin ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşlarımdan alırım diyenlerin %16'sı bunu her zaman yaptığını, %56'sı bazen, %29'u ise hiç yapmadığını ifade etmiştir.

Tablo 5'in 9. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerinin %56'sı Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz hazırladığımız ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili bize her zaman bilgi verir, %38'i bazen bilgi verdiğini, %5'i hiç bilgi vermediğini, 6. sınıf öğrencilerinin, %58'i Sosyal Bilgiler öğretmenin hazırladıkları ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili kendilerine her zaman bilgi verdiğini, %36'sı bazen bilgi verdiğini, %6'sı ise Sosyal Bilgiler öğretmenin hazırladıkları ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili kendilerine hiç bilgi vermediğini, 7. sınıf öğrencilerinin, %46'sı Sosyal Bilgiler öğretmenin hazırladıkları ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili kendilerine her zaman bilgi verdiğini, %40'ı bazen bilgi verdiğini, %13'ü ise Sosyal Bilgiler öğretmenin hazırladıkları ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili kendilerine hiç bilgi vermediğini ifade etmişlerdir.

Tablo 5'in 10. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerinin, Arkadaşlarımın kendi ödevleri için buldukları fikirleri benim fikrimmiş gibi ödevlerimde kullanırım diyenlerin %5'i bunu her zaman yaptığını, %20'si bazen yaptığını, %75'i hiç yapmadığını belirtirken, 6. sınıf öğrencilerinin, %4'ü arkadaşlarının kendi ödevleri için buldukları fikirleri kendi fikriymiş gibi ödevlerinde her zaman kullandığını, %23'ü bazen kullandığını, %73'nü hiç kullanmadığını belirtirken, 7. sınıf öğrencilerinin %4'ü arkadaşlarımın kendi ödevleri için buldukları fikirleri benim fikrimmiş gibi ödevlerimde kullanırım derken, %26'sı bazen kullandığını, %70'i ise bunu hiç yapmadığını etmiştir.

Tablo 5'in 11. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencileri, Ödevlerimi yaparken anlamını bilmediğim kelimeler için sözlüğe bakarım diyenlerin %56'sı bunu her zaman yaptığını, %38'i bazen yaptığını, %5'i hiç yapmadığını belirtirken, 6. sınıf öğrencilerinin, %58'i ödevlerini yaparken bilmediği kelimeler için her zaman sözlük kullandığını, %36'sı bazen kullandığını, %7'si hiç kullanmadığını, 7. sınıf öğrencilerinin %46'sı ödevlerini yaparken bilmediği kelimeler için her zaman sözlük kullandığını, %40'ı bazen kullandığını, %13'ü ise hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

Tablo 5'in 12. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerinden ödevlerimi yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ederim diyenlerin %55'i bunu her zaman yaptığını, %33'ü bazen yaptığını, %13'ü hiç yapmadığını belirtirken, 6. sınıf öğrencilerinin, %45'i ödev yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ettiğini, %31'i bazen kontrol ettiğini, %24'ü hiç kontrol etmediğini, 7. sınıf öğrencilerin, %38'i ödev yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ettiğini, %40'ı bazen kontrol ettiğini, %23'ü ise hiç kontrol etmediğini ifade etmiştir.

Tablo 5'in 13. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerinin, Ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşımın ödevini kullanmaktansa ondan yardım alırım diyenlerin %34'ü bunu her zaman yaptığını, %50'si bazen yaptığını, %16'sı hiç yapmadığını belirtirken, 6. sınıf öğrencilerinin, %38'i ödevini yetiştiremediğinde arkadaşımın ödevini kullanmaktansa ondan yardım aldığını, %50'si bunu bazen yaptığını, %12'si bunu hiç yapmadığını, 7. sınıf öğrencilerinin, %48'i ödevini yetiştiremediğinde arkadaşımın ödevini kullanmaktansa ondan yardım aldığını, %44'ü bunu bazen yaptığını, %9'u ise bunu hiç yapmadığını ifade etmiştir.

Bilimsel Etik Davranış Sıklığına İlişkin 5, 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Okul Türü Açısından Görüşleri

Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 6. Okul Türü Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik Algılarına İlişkin Katılma Sıklıkları

Maddeler	OKUL TÜRÜ						
	İmam Hatip Ortaokulu			Ortaokul			
	Herzaman	Bazen	Hiç	Herzaman	Bazen	Hiç	
1. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödevlerimizi kontrol eder.	f	171	110	73	401	186	61
	%	48	31	21	62	29	9
2. Test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim.	f	8	51	295	7	68	573
	%	2	14	83	1	11	88
3. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz test kitaplarının fotokopisini bize verir.	f	116	180	58	120	364	164
	%	33	51	16	19	56	25
4. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödev hazırlarken kaynakça kullanmamız gerektiğini anlatır	f	182	109	63	341	166	141
	%	51	31	18	53	26	22
5. Ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya yazarım.	f	75	142	137	136	272	240
	%	21	40	39	21	42	37
6. Google'dan bulduğum ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler Öğretmenime teslim ederim.	f	93	136	125	187	229	232
	%	26	38	35	29	35	36
7. Ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım.	f	48	214	92	96	420	132
	%	14	61	26	15	65	20

8. Ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşlarımdan alırım	f	96	420	132	85	352	211
	%	15	65	20	13	54	33
9. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz hazırladığımız ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili bize bilgi verir	f	238	70	46	415	144	89
	%	67	20	13	64	22	14
10. Arkadaşlarımdan kendi ödevleri için buldukları fikirleri benim fikrimmiş gibi ödevlerimde kullanırım.	f	12	102	240	32	127	489
	%	3	29	68	5	20	76
11. Ödevlerimi yaparken anlamını bilmediğim kelimeler için sözlüğe bakarım	f	195	135	24	339	247	62
	%	55	38	7	52	38	10
12. Ödevlerimi yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ederim.	f	178	109	67	281	238	129
	%	50	31	19	43	37	20
13. Ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşımın ödevini kullanmaktansa ondan yardım alırım.	f	118	196	40	285	281	82
	%	33	55	11	44	43	13

Tablo 6'nın 1. maddesi incelendiğinde İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin, %48'i Sosyal Bilgiler öğretmeninin ödevleri her zaman kontrol ettiğini, %31'i bazen, %13'ü hiç kontrol etmediğini belirtirken, Ortaokul öğrencilerinin, %62'si öğretmenlerinin ödevlerini her zaman kontrol ettiğini, %29'u bazen kontrol ettiğini, %9'u ise öğretmenlerinin ödevleri hiç kontrol etmediğini ifade etmişlerdir.

Tablo 6'nın 2. maddesi incelendiğinde İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin, test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim diyenlerin %2'si bunu her zaman yaptığını, %14'ü bazen, %84'ü hiç yapmadığını belirtirken, Ortaokul öğrencilerinin, %1'i her zaman test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim, %11'i bazen, %88'i ise test çözerken önceden cevap anahtarına hiç bakmadığını ifade etmiştir.

Tablo 6'nın 3. maddesi incelendiğinde İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin %33'ü Sosyal Bilgiler Öğretmeninin test kitaplarının fotokopisini kendilerine her zaman verdiğini, %51'i bazen verdiğini, %16'sı hiç vermediğini belirtirken, Ortaokul öğrencilerinin, %19'u Sosyal Bilgiler Öğretmeninin test kitaplarının fotokopisini kendilerine her zaman verdiğini, %56'sı bazen verdiğini, %25'i ise Öğretmenlerinin test kitaplarının fotokopisini kendilerine hiç vermediğini ifade etmiştir.

Tablo 6'nın 4. maddesi incelendiğinde İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin, %51'i Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev hazırlarken kaynakça kullanmaları gerektiğini her zaman anlattığını, %31'i bazen anlattığını, %18'i hiç anlatmadığını belirtirken, Ortaokul öğrencilerinin, %53'ü Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev hazırlarken kaynakça kullanmaları gerektiğini her zaman anlattığını, %26'sı bazen anlattığını, %21'i ise Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev hazırlarken kaynakça kullanmaları gerektiğini hiç anlatmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 6'nın 5. maddesi incelendiğinde İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin, ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya yazarım diyenlerin %21'i bunu her zaman yaptığını, %40'ı bazen, %39'u hiç yapmadığını belirtirken, Ortaokul öğrencilerinin %21'i ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya her zaman yazarım, %42'si bazen, %37'si ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya hiç yazmam şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 6'nın 6. maddesi incelendiğinde İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin, Google'dan bulduğum ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler Öğretmenine teslim ederim diyenlerin %26'sı bunu her zaman yaptığını, %38'i bazen, %36'sı hiç yapmadığını belirtirken, Ortaokul öğrencilerin %29'u her zaman Google'dan bulduğum ödevleri

değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler Öğretmenine teslim ederim, %35'i bazen yaparım derken, %36'sı ise hiç yapmam şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 6'nın 7. maddesi incelendiğinde İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin, ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım diyenlerin %14'ü bunu her zaman yaptığını, %60'ı bazen, %26'sı hiç yapmadığını belirtirken, Ortaokul öğrencilerin %15'i her zaman Ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım, %65'i bazen, %20'si ise hiç yapmadığını ifade etmiştir.

Tablo 6'nın 8. maddesi incelendiğinde İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin, ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşlarımdan alırım diyenlerin %15'i bunu her zaman yaptığını, %65'i bazen yaptığını, %20'si hiç yapmadığını belirtirken, Ortaokul öğrencilerin %13'ü Ödevimi yetiştiremediğimde her zaman arkadaşlarımdan alırım, %54'ü bazen arkadaşlarımdan alırım, %33'ü ise hiç şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 6'nın 9. maddesi incelendiğinde İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin %67'si Sosyal Bilgiler öğretmenimiz hazırladığımız ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili bize her zaman bilgi verir, %20'si bazen bilgi verdiğini, %13'ü öğretmenlerinin ödev ile ilgili kendilerini hiç geri dönüt vermediği ifade ederken, Ortaokul öğrencilerin %64'ü Sosyal Bilgiler öğretmenin hazırladıkları ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili kendilerine her zaman bilgi verdiğini, %22'si bazen bilgi verdiğini, %14'ü ise Sosyal Bilgiler öğretmenin hazırladıkları ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili kendilerine hiç bilgi vermediğini ifade etmişlerdir.

Tablo 6'nın 10. maddesi incelendiğinde İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin, Arkadaşlarımdan kendi ödevleri için buldukları fikirleri benim fikrimmiş gibi ödevlerimde kullanırım diyenlerin %3'ü bunu her zaman yaptığını, %29'u bazen yaptığını, %68'i hiç yapmadığını belirtirken, Ortaokul öğrencilerinin %5'i arkadaşlarının kendi ödevleri için buldukları fikirleri kendi fikriymiş gibi ödevlerinde her zaman kullandığını, %20'si bazen kullandığını, %75'i ise hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

Tablo 6'nın 11. maddesi incelendiğinde İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin, Ödevlerimi yaparken anlamını bilmediğim kelimeler için sözlüğe bakarım diyenlerin %55'i bunu her zaman yaptığını, %38'i bazen yaptığını, %7'si hiç yapmadığını belirtirken, Ortaokul öğrencilerin %52'si ödevlerini yaparken bilmediği kelimeler için her zaman sözlük kullandığını, %38'i bazen kullandığını, %10'u ise hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

Tablo 6'nın 12. maddesi incelendiğinde İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin, Ödevlerimi yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ederim diyenlerin %50'si bunu her zaman yaptığını, %31'i bazen yaptığını, %19'u hiç yapmadığını belirtirken,

Ortaokul öğrencilerinin %43'ü ödev yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ettiğini, %37'si bazen kontrol ettiğini, %20'si ise hiç kontrol etmediğini ifade etmiştir.

Tablo 6'nın 13. maddesi incelendiğinde İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin, Ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşımın ödevini kullanmaktansa ondan yardım alırım diyenlerin %33'ü bunu her zaman yaptığını, %55'i bazen yaptığını, %11'i hiç yapmadığını belirtirken, Ortaokul öğrencilerin %44'ü ödevini yetiştiremediğinde arkadaşının ödevini kullanmaktansa ondan yardım aldığını, %43'ü bazen yaptığını, %13'ü ise bunu hiç yapmadığını ifade etmiştir.

5, 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik Davranış Sıklığına İlişkin Sosyal Bilgiler Not Ortalaması Açısından Görüşleri Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sosyal Bilgiler Not Ortalaması puanları gruplar oluşturularak ifade edilmiştir.

1. Grup: 0-44 2. Grup: 45-54 3. Grup: 55-69 4. Grup: 70-84 5. Grup: 85-100

Tablo 7. Sosyal Bilgiler Not Ortalaması Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik Algılarına İlişkin Katılma Sıklığı

Maddeler		Sosyal Bilgiler Not Ortalaması														
		1. Grup			2. Grup			3. Grup			4. Grup			5. Grup		
		Herzaman	Bazen	Hiç	Herzaman	Bazen	Hiç	Herzaman	Bazen	Hiç	Herzaman	Bazen	Hiç	Herzaman	Bazen	Hiç
1. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödevlerimizi kontrol eder.	f	10	6	2	19	10	3	42	16	12	174	62	34	327	202	83
	%	56	33	11	59	31	9	60	23	17	64	23	13	53	33	14
2. Test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim.	f	0	2	16	0	7	25	2	8	60	3	31	236	10	71	531
	%	0	11	89	0	22	78	3	11	86	1	12	87	2	12	87
3. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz test kitaplarının fotokopisini bize verir.	f	0	14	4	7	20	5	23	42	5	70	147	53	136	321	155
	%	0	78	22	22	63	16	33	60	7	26	54	20	22	53	25
4. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödev hazırlarken kaynakça kullanmamız gerektiğini anlatır	f	6	9	3	13	10	9	33	24	13	134	76	60	337	156	119
	%	33	50	17	41	31	28	47	34	19	50	28	22	55	26	19
5. Ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya yazarım.	f	1	7	10	5	16	11	7	37	26	61	116	93	137	238	237
	%	6	39	56	16	50	34	10	53	37	23	43	34	22	40	38

6. Google'dan bulduğum ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler Öğretmenime teslim ederim.	f	5	7	6	11	7	14	29	22	19	81	96	93	154	233	225
	%	28	39	33	34	22	44	41	31	27	30	36	34	25	38	37
7. Ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım.	f	2	13	3	9	17	6	18	44	8	45	167	58	70	393	149
	%	11	72	17	28	53	19	26	63	11	17	62	22	11	64	24
8. Ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşlarımdan alırım	f	5	11	2	8	15	9	17	37	16	32	152	86	71	307	234
	%	28	61	11	25	47	28	24	53	23	12	56	32	12	50	38
9. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz hazırladığımız ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili bize bilgi verir	f	9	6	3	14	10	8	46	12	12	179	64	27	405	122	85
	%	50	33	17	44	31	25	66	17	17	66	24	10	66	20	14
10. Arkadaşlarımdan kendi ödevleri için buldukları fikirleri benim fikrimmiş gibi ödevlerimde kullanırım.	f	1	3	14	1	15	16	1	21	48	9	66	195	32	124	456
	%	6	17	78	3	47	50	1	30	69	3	24	72	5	20	75
11. Ödevlerimi yaparken anlamını bilmediğim kelimeler için sözlüğe bakarım	f	12	4	2	19	12	1	44	22	4	155	101	14	304	243	65
	%	67	22	11	59	38	3	63	31	6	58	37	5	50	40	10
12. Ödevlerimi yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ederim.	f	4	9	5	13	9	10	30	22	18	124	97	49	288	210	114
	%	22	50	28	41	28	31	43	31	26	46	36	18	47	34	19
13. Ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşımın ödevini kullanmaktansa ondan yardım alırım.	f	8	10	0	11	17	4	25	32	13	108	130	32	251	288	73
	%	44	56	0	34	53	13	36	46	19	40	48	12	41	47	12

Tablo 7'nin 1. maddesi incelendiğinde, 1.Grup öğrencilerin %56'sı Sosyal Bilgiler öğretmeninin ödevleri her zaman kontrol ettiğini, %33'ü bazen kontrol ettiğini, %11'i hiç kontrol etmediğini, 2.Grup öğrencilerin, %59'i öğretmenlerinin ödevlerini her zaman kontrol ettiğini, %31'i bazen kontrol ettiğini, %9'u ise öğretmenlerinin ödevleri hiç kontrol etmediğini, 3.Grup öğrencilerin, %60'ı öğretmenlerinin ödevlerini her zaman kontrol ettiğini, %23'si bazen kontrol ettiğini, %17'si öğretmenlerinin ödevleri hiç kontrol etmediğini, 4.Grup öğrencilerin, %64'ü öğretmenlerinin ödevlerini her zaman kontrol ettiğini, %23'ü bazen kontrol ettiğini, %13'ü ise öğretmenlerinin ödevleri hiç kontrol etmediğini, 5.Grup öğrencilerin, %53'ü öğretmenlerinin ödevlerini her zaman kontrol ettiğini, %33'ü bazen kontrol ettiğini, %14'ü ise öğretmenlerinin ödevleri hiç kontrol etmediğini, ifade etmişlerdir.

Tablo 7'nin 2. maddesi incelendiğinde, 1.Grupta her zaman test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim diyen öğrenci mevcut değildir, öğrencilerin %11'i bazen, %89'u bunu hiç yapmadığını belirtirken, 2.Grup öğrencilerinden her zaman test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim diyen öğrenci mevcut değildir, öğrencilerden %22'si bazen, %78'i ise test çözerken önceden cevap anahtarına hiç bakmadığını, 3.Grup öğrencilerin, %3'ü her zaman test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim, %11'i bazen, %86'sı test çözerken önceden cevap anahtarına hiç bakmadığını, 4.Grup öğrencilerinden, test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim diyen %1'i bunu her zaman yaptığını, %12'si bazen, %87'si test çözerken önceden cevap anahtarına hiç bakmadığını, 5.Grup öğrencilerin, %2'si her zaman test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim, %12'si bazen, %87'si test çözerken önceden cevap anahtarına hiç bakmadığını ifade etmiştir.

Tablo 7'nin 3. maddesi incelendiğinde, 1.Grupta her zaman Sosyal Bilgiler Öğretmeninin test kitaplarının fotokopisini kendilerine verdiğini ifade eden öğrenci mevcut değildir, öğrencilerin %78'i bazen verdiğini, %22'si hiç vermediğini belirtirken, 2. Grup öğrencilerinin, %22'si Sosyal Bilgiler Öğretmeninin test kitaplarının fotokopisini kendilerine her zaman verdiğini, %63'ü bazen verdiğini, %16'sı ise Öğretmenlerinin test kitaplarının fotokopisini kendilerine hiç vermediğini, 3. Grup öğrencilerinin %33'ü Sosyal Bilgiler öğretmeninin test kitaplarının fotokopisini kendilerine her zaman verdiğini, %60'ı bazen verdiğini, %7'i hiç vermediğini ifade etmiştir, 4. Grup öğrencilerinin, %26'sı Sosyal Bilgiler öğretmeninin test kitaplarının fotokopisini kendilerine her zaman verdiğini, %54'ü bazen verdiğini, %20'si öğretmenlerinin test kitaplarının fotokopisini kendilerine hiç vermediğini, 5. Grup öğrencilerinin %22'si Sosyal Bilgiler öğretmeninin test kitaplarının fotokopisini

kendilerine her zaman verdiğini, %53'ü bazen verdiğini, %25'i ise hiç vermediğini ifade etmiştir

Tablo 7'nin 4. maddesi incelendiğinde 1. Grup öğrencilerin %33'ü Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev hazırlarken kaynakça kullanmaları gerektiğini her zaman anlattığını, %50'si bazen anlattığını, %17'si hiç anlatmadığını belirtirken, 2. Grup öğrencilerin, %41'i Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev hazırlarken kaynakça kullanmaları gerektiğini her zaman anlattığını, %31'i bazen anlattığını, %28'i hiç anlatmadığını, 3. Grup öğrencilerin %47'si Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev hazırlarken kaynakça kullanmaları gerektiğini her zaman anlattığını, %34'ü bazen anlattığını, %19'u hiç anlatmadığını, 4. Grup öğrencilerin, %50'si Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev hazırlarken kaynakça kullanmaları gerektiğini her zaman anlattığını, %28'i bazen anlattığını, %22'si hiç anlatmadığını, 5. Grup öğrencilerin %56'sı Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ödev hazırlarken kaynakça kullanmaları gerektiğini her zaman anlattığını, %26'sı bazen anlattığını, %19'u ise hiç anlatmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 7'nin 5. maddesi incelendiğinde 1. Grup öğrencilerin, ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya yazarım diyenlerin %6'sı bunu her zaman yaptığını, %39'u bazen, %56'sı hiç yapmadığını belirtirken, 2. Grup öğrencilerin %16'sı ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya her zaman yazarım, %50'si bazen, %34'ü hiç şeklinde ifade ederken, 3. Grup öğrencilerin %10'u ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya her zaman yazarım, %53'ü bazen, %37'i hiç şeklinde ifade ederken, 4. Grup öğrencilerin %23'ü ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya her zaman yazarım, %43'ü bazen, %34'ü hiç şeklinde ifade ederken, 5. Grup öğrencilerin %22'si ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya her zaman yazarım, %40'ı bazen, %38'i ise hiç şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 7'nin 6. maddesi incelendiğinde 1. Grup öğrencilerinden, Google'dan bulduğum ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler öğretmenine teslim ederim diyenlerin %28'i bunu her zaman yaptığını, %39'u bazen, %33'ü hiç yapmadığını belirtirken, 2. Grup öğrencilerin, %34'ü her zaman Google'dan bulduğum ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler Öğretmenine teslim ederim, %22'si bazen, %44'ü ise hiç şeklinde ifade ederken, 3. Grup öğrencileri ise %41'i bunu her zaman yaptığını, %31'i bazen, %27'si hiç yapmadığını, 4. Grup öğrencilerin, %30'u her zaman Google'dan bulduğum ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler Öğretmenine teslim ederim, %36'sı bazen, %34'ü

hiç şeklinde ifade ederken, 5. Grup öğrencileri ise %25'i bunu her zaman yaptığını, %38'i bazen, %37'si ise hiç yapmadığını ifade etmiştir.

Tablo 7'nin 7. maddesi incelendiğinde 1. Grup öğrencileri, Ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım diyenlerin %11'i bunu her zaman yaptığını, %72'si bazen, %17'si hiç yapmadığını belirtirken, 2. Grup öğrencilerin, %28'i her zaman ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım, %53'si bazen, %19'u hiç şeklinde ifade etmiş, 3. Grup öğrencilerin %26'sı her zaman ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım, %63'ü bazen, %11'i hiç şeklinde ifade ederken. 4. Grup öğrencilerin, %17'si her zaman ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım, %62'si bazen, %22'si hiç şeklinde etmiş, 5. Grup öğrencilerin %11'i her zaman ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım, %64'ü bazen, %24'ü ise hiç şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 7'nin 8. maddesi incelendiğinde 1. Grup öğrencilerin, Ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşlarımdan alırım diyenlerin %28'si bunu her zaman yaptığını, %61'i bunu bazen yaptığını, %11'i hiç yapmadığını belirtmiş, 2. Grup öğrencilerin, %25'i Ödevimi yetiştiremediğimde her zaman arkadaşlarımdan alırım, %47'si bazen, %28'i hiç şeklinde ifade etmiş, 3. Grup öğrencilerin ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşlarımdan alırım diyenlerin %24'ü bunu her zaman yaptığını, %53'ü bazen, %23'ü hiç yapmadığını, 4. Grup öğrencilerin, %12'si ödevimi yetiştiremediğimde her zaman arkadaşlarımdan alırım, %56'sı bazen, %32'si hiç şeklinde ifade etmiş, 5. Grup öğrencilerin ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşlarımdan alırım diyenlerin %12'si bunu her zaman yaptığını, %50'si bazen, %38'i ise hiç yapmadığını ifade etmiştir.

Tablo 7'nin 9. maddesi incelendiğinde 1. Grup öğrencilerin %50'si Sosyal Bilgiler öğretmenimiz hazırladığımız ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili bize her zaman bilgi verir, %33'ü bazen bilgi verdiğini, %17'si hiç bilgi vermediğini ifade ederken, 2. Grup öğrencilerin, %44'ü Sosyal Bilgiler öğretmenin hazırladıkları ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili kendilerine her zaman bilgi verdiğini, %31'i bazen bilgi verdiğini, %25'i hiç bilgi vermediğini, 3. Grup öğrencilerin %66'sı Sosyal Bilgiler öğretmenimiz hazırladığımız ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili bize her zaman bilgi verir, %17'si bazen bilgi verdiğini, %17'si hiç bilgi vermediğini, 4. Grup öğrencilerin, %66'sı Sosyal Bilgiler öğretmenin hazırladıkları ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili kendilerine her zaman bilgi verdiğini, %24'ü bazen bilgi verdiğini, %10'u hiç bilgi vermediğini, 5. Grup öğrencilerin, %66'sı Sosyal Bilgiler öğretmenin hazırladıkları ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili kendilerine her

zaman bilgi verdiğini, %20'si bazen bilgi verdiğini, %14'ü ise hiç bilgi vermediğini ifade etmişlerdir.

Tablo 7'nin 10. maddesi incelendiğinde 1. Grup öğrencilerin, Arkadaşlarımın kendi ödevleri için buldukları fikirleri benim fikrimmiş gibi ödevlerimde kullanırım diyenlerin %6'sı bunu her zaman yaptığını, %17'si bazen yaptığını, %78'i hiç yapmadığını belirtirken, 2. Grup öğrencilerin, %3'ü arkadaşlarının kendi ödevleri için buldukları fikirleri kendi fikriymiş gibi ödevlerinde her zaman kullandığını, %47'si bazen kullandığını, %50'si hiç kullanmadığını, 3. Grup öğrencilerin %1'i ödevimi yetiştiremediğimde her zaman arkadaşlarımdan alırım derken, %30'ı bazen aldığını, %69'u bunu hiç yapmadığını, 4. Grup öğrencilerin, %3'ü arkadaşlarının kendi ödevleri için buldukları fikirleri kendi fikriymiş gibi ödevlerinde her zaman kullandığını, %24'ü bazen kullandığını, %72'si hiç kullanmadığını, 5. Grup öğrencilerin %5'i ödevimi yetiştiremediğimde her zaman arkadaşlarımdan alırım derken, %20'si bazen aldığını, %75'i bunu hiç yapmadığını ifade etmiştir.

Tablo 7'nin 11. maddesi incelendiğinde 1. Grup öğrencilerin, Ödevlerimi yaparken anlamını bilmediğim kelimeler için sözlüğe bakarım diyenlerin %67'si bunu her zaman yaptığını, %22'si bazen yaptığını, %11'i hiç yapmadığını, 2. Grup öğrencilerin, %59'ı ödevlerini yaparken bilmediği kelimeler için her zaman sözlük kullandığını, %38'i bazen kullandığını, %3'ü hiç kullanmadığını, 3. Grup öğrencilerin %63'ü ödevlerini yaparken bilmediği kelimeler için her zaman sözlük kullandığını, %31'i bazen kullandığını, %6'sı hiç kullanmadığını, 4. Grup öğrencilerin, %58'i ödevlerini yaparken bilmediği kelimeler için her zaman sözlük kullandığını, %37'si bazen kullandığını, %5'i hiç kullanmadığını, 5. Grup öğrencilerin %50'si ödevlerini yaparken bilmediği kelimeler için her zaman sözlük kullandığını, %40'ı bazen kullandığını, %10'u hiç kullanmadığını ifade etmiştir.

Tablo 7'nin 12. maddesi incelendiğinde 1. Grup öğrencilerinden, Ödevlerimi yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ederim diyenlerin %22'si bunu her zaman yaptığını, %50'si bazen yaptığını, %28'i hiç yapmadığını, 2. Grup öğrencilerin, %41'i ödev yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ettiğini, %28'i bazen kontrol ettiğini, %31'i hiç kontrol etmediğini, 3. Grup öğrencilerin, %43'ü ödev yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ettiğini, %31'i bazen kontrol ettiğini, %26'sı hiç kontrol etmediğini, 4. Grup öğrencilerin, %46'sı ödev yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ettiğini, %36'sı bazen kontrol ettiğini, %18'i hiç kontrol etmediğini, 5. Grup öğrencilerin, %47'si ödev yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ettiğini, %34'ü bazen kontrol ettiğini, %19'u ise hiç kontrol etmediğini ifade etmiştir.

Tablo 7'nin 13. maddesi incelendiğinde 1. Grup öğrencilerin, Ödevini yetiştiremediğinde arkadaşının ödevini kullanmaktansa ondan yardım alırım diyenlerin %44'ü bunu her zaman yaptığını, %56'sı bazen yaptığını ifade etmiştir, bunu hiç yapmadığını ifade eden öğrenci mevcut değildir, 2. Grup öğrencilerin %34'ü ödevini yetiştiremediğinde arkadaşının ödevini kullanmaktansa ondan yardım aldığını, %53'ü bunu bazen yaptığını, %13'ü bunu hiç yapmadığını, 3. Grup öğrencilerin, %36'sı ödevini yetiştiremediğinde arkadaşının ödevini kullanmaktansa ondan yardım aldığını, %46'sı bunu bazen yaptığını, %19'u bunu hiç yapmadığını, 4. Grup öğrencilerin %40'ı ödevini yetiştiremediğinde arkadaşının ödevini kullanmaktansa ondan yardım aldığını, %48'i bunu bazen yaptığını, %12'si bunu hiç yapmadığını, 5. Grup öğrencilerin, %41'i ödevini yetiştiremediğinde arkadaşının ödevini kullanmaktansa ondan yardım aldığını, %47'si bunu bazen yaptığını, %12'si ise bunu hiç yapmadığını ifade etmiştir.

5, 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etiğe İlişkin Cinsiyet Açısından Görüşleri Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 8. Cinsiyet Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik ilkelere Katılma Durumları

Maddeler		Cinsiyet					
		Kız			Erkek		
		Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
14. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödevimle ilgili bulduğum bilgileri değiştirmeden ona teslim ederim.	f	86	131	274	138	146	227
	%	18	27	56	27	29	44
15. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödevlerimizi değerlendirirken herkese hak ettiği notu verir.	f	428	33	30	421	59	31
	%	87	7	6	82	12	6
16. Ödevlerimi anne-babam hazırladığında rahatsız olmam.	f	49	89	353	94	86	331
	%	10	18	72	18	17	65
17. Sınavda kopya çekerek aldığım notu hak ettiğimi düşünmüyorum	f	371	42	78	333	64	114
	%	76	9	16	65	13	22
18. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz sınavda kopya çekilmesine aldırış etmez.	f	23	39	429	40	59	412
	%	5	8	87	8	12	81
19. Sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyarım.	f	290	98	103	278	107	126
	%	59	20	21	54	21	25

20. Arkadaşlarımızla yaptığımız ortak çalışmalarımızda herkesin emeği eşit olmalıdır.	f	427	43	21	421	51	39
	%	87	9	4	82	10	8
21. Sınavda benden kopya isteyen arkadaşıma kopya vermem.	f	401	48	42	390	56	65
	%	82	10	9	76	11	13
22. Ailemin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olmam.	f	40	139	312	71	113	327
	%	8	28	64	14	22	64
23. Bilim insanların yaptığı çalışmalar çok emek gerektirmez.	f	25	31	435	30	52	429
	%	5	6	89	6	10	84
24. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ortak çalışmalarımızda herkesin harcadığı çabaya göre not verir.	f	381	75	35	390	74	47
	%	78	15	7	76	15	9
25. Ödevler için bulduğum fikirleri arkadaşlarım benden izinsiz kullandığında rahatsız olurum.	f	416	39	36	421	57	33
	%	85	8	7	82	11	7

Tablo 8'in 14. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin %18'i Sosyal Bilgiler öğretmeni ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödev ile ilgili bulduğu bilgileri değiştirmeden teslim ettiğini, %27'si bu konuda fikrinin olmadığını, %56'sı buna katılmadığını, erkek öğrencilerin ise %27'si Sosyal Bilgiler öğretmeni ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödev ile ilgili bulduğu bilgileri değiştirmeden teslim ettiğini, %29'u bu konuda fikrinin olmadığını, %44'ü ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 8'in 15. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin % 87'si Sosyal Bilgiler öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiğini, %7'si bu konuda fikrinin olmadığını, %6'sı buna katılmadığını, erkeklerin %82'si Sosyal Bilgiler öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiğini, %12'si bu konuda fikrinin olmadığını, %6'sı ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 8'in 16. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin %10'u ödevlerini anne veya babası hazırladığında rahatsız olmadığını, %18'i bu konuda fikrinin olmadığını, %72'si buna katılmadığını ifade ederken, erkek öğrencilerin ise %18'i ödevlerini anne veya babası hazırladığında rahatsız olmadığını, %17'si bu konuda fikrinin olmadığını, %65'i buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 8'in 17. maddesi incelendiğinde, kız öğrencilerin %76'sı, sınavda kopya çekerek aldığı notu hak etmediğini düşünürken, %9'u bu konuda fikrinin olmadığını, %16'sı sınavda kopya çekerek aldığı notu hak ettiğini düşünürken, erkek öğrencilerin ise , %65'i sınavda kopya çekerek aldığı notu hak etmediğini düşünürken, %13'ü bu konuda fikrinin olmadığını, %22'si sınavda kopya çekerek aldığı notu hak ettiğini ifade etmiştir.

Tablo 8'in 18. maddesi incelendiğinde, kız öğrencilerin %5'i Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sınavda kopya çekilmesine aldırış etmediğini, %8'ibu konuda fikrinin olmadığını, %87'si buna katılmadığını ifade ederken, erkek öğrencilerin ise %8'i Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sınavda kopya çekilmesine aldırış etmediğini, %12'si bu konuda fikrinin olmadığını, %81'i ise buna katılmadığını ifade etmişlerdir

Tablo 8'in 19. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin %59'u sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyduğunu, %20'si fikrinin olmadığını, %21'i ise buna katılmadığını, erkek öğrencilerin ise %54'ü sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyduğunu, %21'i fikrinin olmadığını, %25'i ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 8'in 20. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin %87'si arkadaşlarıyla yaptıkları ortak çalışmalarda herkesin emeğinin eşit olması gerektiğini, %9'u fikrinin olmadığını, %4'ü buna katılmadığını, erkek öğrencilerin ise , %82'si arkadaşlarıyla yaptıkları ortak çalışmalarda

herkesin emeğinin eşit olması gerektiğini, %10'u fikrinin olmadığını, %8'i buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 8'in 21. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin %82'si sınavda kendisinden kopya isteyen arkadaşına kopya vermediğini, %10'u fikrinin olmadığını, %9'u buna katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin ise , %76'sı sınavda kendisinden kopya isteyen arkadaşına kopya vermediğini, %11'i fikrinin olmadığını, %13'ü buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 8'in 22. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin %8'i ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olmadığını, %28'i bu konuda fikrinin olmadığını, %64'ü buna katılmadığını ifade ederken, erkek öğrencilerin ise , %14'ü ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olmadığını, %22'si bu konuda fikrinin olmadığını, %64'ü ise ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 8'in 23. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin %5'i bilim insanlarının yaptığı çalışmaların çok emek gerektirmediğini, %6'sı fikrinin olmadığını, %89'u buna katılmadığını ifade ederken, erkek öğrencilerin %6'sı bilim insanlarının yaptığı çalışmaların çok emek gerektirmediğini, %10'u fikrinin olmadığını, %84'ü ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 8'in 24. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin %78'i Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiğini, %15'i bu konuda fikrinin olmadığını, %7'si buna katılmadığını belirtirken, erkek öğrencilerin ise %76'sı Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiğini, %15'i bu konuda fikrinin olmadığını, %9'u ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 8'in 25. maddesi incelendiğinde kız öğrencilerin %85'i ödevler için bulduğu fikirleri arkadaşları kendisinden izinsiz kullandığında rahatsız olduğunu, %8'i bu konuda fikrinin olmadığını, %7'si ise bundan rahatsız olmadığını ifade ederken, erkek öğrencilerin %82'si ödevler için bulduğu fikirleri, arkadaşları kendisinden izinsiz kullandığında rahatsız olduğunu, %11'i bu konuda fikrinin olmadığını, %7'si ise bundan rahatsız olmadığını ifade etmiştir.

5, 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etiğe İlişkin Sınıf Seviyesi Açısından Görüşleri Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 9. Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik ilkelere Katılma Durumları

Maddeler		Sınıf Düzeyi								
		5. Sınıf			6. Sınıf			7. Sınıf		
		Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
14. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödevimle ilgili bulduğum bilgileri değiştirmeden ona teslim ederim.	f	84	95	172	68	77	155	72	105	174
	%	24	27	49	23	26	52	21	30	50
15. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödevlerimizi değerlendirirken herkese hak ettiği notu verir.	f	310	28	13	250	31	19	289	33	29
	%	88	8	4	83	10	6	82	10	8
16. Ödevlerimi anne-babam hazırladığında rahatsız olmam.	f	44	63	244	36	46	218	63	66	222
	%	12	18	70	12	15	73	18	19	63
17. Sınavda kopya çekerek aldığım notu hak ettiğimi düşünmüyorum	f	242	34	75	220	26	54	242	46	63
	%	69	10	21	73	9	18	69	13	18
18. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz sınavda kopya çekilmesine aldırış etmez.	f	23	30	298	17	33	250	23	35	293
	%	7	9	85	6	11	83	7	10	83

19. Sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyarım.	f	176	79	96	166	61	73	226	65	60
	%	50	23	27	55	20	24	64	19	17
20. Arkadaşlarımızla yaptığımız ortak çalışmalarımızda herkesin emeği eşit olmalıdır.	f	289	37	25	245	30	25	314	27	10
	%	82	11	7	82	10	8	90	8	3
21. Sınavda benden kopya isteyen arkadaşıma kopya vermem.	f	317	10	24	248	30	22	226	64	61
	%	90	3	7	83	10	7	65	18	17
22. Ailemin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olmam.	f	40	96	215	35	70	195	36	86	229
	%	11	27	62	12	23	65	10	25	65
23. Bilim insanlarının yaptığı çalışmalar çok emek gerektirmez.	f	16	29	306	15	25	260	24	29	298
	%	5	8	87	5	8	87	7	8	85
24. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ortak çalışmalarımızda herkesin harcadığı çabaya göre not verir.	f	285	44	22	232	47	21	254	58	39
	%	81	13	6	77	16	7	72	17	11
25. Ödevler için bulduğum fikirleri arkadaşlarım benden izinsiz kullandığında rahatsız olurum.	f	293	32	26	251	32	17	293	32	26
	%	84	9	7	84	11	6	84	9	7

Tablo 9'un 14. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerin %24'ü, Sosyal Bilgiler öğretmenini ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödev ile ilgili bulduğu bilgileri değiştirmeden teslim ettiğini, %27'si bu konuda fikrinin olmadığını, %49'u buna katılmadığını, 6. sınıf öğrencilerin %23'ü, Sosyal Bilgiler öğretmenini ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödev ile ilgili bulduğu bilgileri değiştirmeden teslim ettiğini, %26'sı bu konuda fikrinin olmadığını, %52'si buna katılmadığını, 7. sınıf öğrencilerin %21'i, Sosyal Bilgiler öğretmenini ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödev ile ilgili bulduğu bilgileri değiştirmeden teslim ettiğini, %30'u bu konuda fikrinin olmadığını, %50'si ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 9'un 15. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerin %88'i, Sosyal Bilgiler öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiğini, %8'i bu konuda fikrinin olmadığını, %4'ü buna katılmadığını, 6. sınıf öğrencilerin %83'ü, Sosyal Bilgiler öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiğini, %10'u bu konuda fikrinin olmadığını, %6'sı, ise buna katılmadığını, 7. sınıf öğrencilerin %82'si, Sosyal Bilgiler öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiğini, %10'u bu konuda fikrinin olmadığını, %8'i ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 9'un 16. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerin %12'si ödevlerini anne veya babası hazırladığında rahatsız olmadığını, %18'i bu konuda fikrinin olmadığını, %70'i buna katılmadığını ifade ederken, 6. sınıf öğrencilerin %12'si ödevlerini anne veya babası hazırladığında rahatsız olmadığını, %15'i, bu konuda fikrinin olmadığını, %73'ü buna katılmadığını, 7. sınıf öğrencilerin %18'i ödevlerini anne veya babası hazırladığında rahatsız olmadığını, %19'u bu konuda fikrinin olmadığını, %63'ü ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 9'un 17. maddesi incelendiğinde, 5. sınıf öğrencilerin %69'u sınavda kopya çekerek aldığı notu hak etmediğini düşünürken, %10'u bu konuda fikrinin olmadığını, %21'i sınavda kopya çekerek aldığı notu hak ettiğini düşünürken, 6. sınıf öğrencilerin %73'ü sınavda kopya çekerek aldığı notu hak etmediğini düşünürken, %9'u bu konuda fikrinin olmadığını, %18'i sınavda kopya çekerek aldığı notu hak ettiğini, 7. sınıf öğrencilerin %69'u sınavda kopya çekerek aldığı notu hak etmediğini düşünürken, %13'ü bu konuda fikrinin olmadığını, %21'i ise sınavda kopya çekerek aldığı notu hak ettiğini ifade etmiştir.

Tablo 9'un 18. maddesi incelendiğinde, 5. sınıf öğrencilerin %7'si Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sınavda kopya çekilmesine aldırış etmediğini, %9'u bu konuda fikrinin olmadığını, %85'i buna katılmadığını ifade ederken, 6. sınıf öğrencilerin %6'sı, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sınavda kopya çekilmesine aldırış etmediğini, %11'i bu konuda fikrinin olmadığını, %83'ü buna katılmadığını, 7. sınıf öğrencilerin ise %7'i Sosyal Bilgiler

öğretmenlerinin sınavda kopya çekilmesine aldırış etmediğini, %10'si bu konuda fikrinin olmadığını, %83'i ise buna katılmadığını ifade etmişlerdir

Tablo 9'un 19. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerin %50'si sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyduğunu, %23'ü fikrinin olmadığını, %27'si buna katılmadığını, 6. sınıf öğrencilerin %55'i sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyduğunu, %20'si bu konuda fikrinin olmadığını, %25'i buna katılmadığını, 7. sınıf öğrencilerin ise %64'ü sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyduğunu, %19'u fikrinin olmadığını, %17'si ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 9'un 20. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerin %82'si arkadaşlarıyla yaptıkları ortak çalışmalarda herkesin emeğinin eşit olması gerektiğini, %11'i fikrinin olmadığını, %7'si buna katılmadığını, 6. sınıf öğrencilerin %82'si arkadaşlarıyla yaptıkları ortak çalışmalarda herkesin emeğinin eşit olması gerektiğini, %10'u bu konuda fikrinin olmadığını, %8'i buna katılmadığını, 7. sınıf öğrencilerin %90'ı arkadaşlarıyla yaptıkları ortak çalışmalarda herkesin emeğinin eşit olması gerektiğini, %8'i bu konuda fikrinin olmadığını, %3'ü ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 9'un 21. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerin %90'ı sınavda kendisinden kopya isteyen arkadaşına kopya vermediğini, %3'ü fikrinin olmadığını, %7'si buna katılmadığını belirtirken, 6. sınıf öğrencilerin %83'ü sınavda kendisinden kopya isteyen arkadaşına kopya vermediğini, %10'u fikrinin olmadığını, %17'si buna katılmadığını, 7. sınıf öğrencilerin %65'i sınavda kendisinden kopya isteyen arkadaşına kopya vermediğini, %18'i bu konuda fikrinin olmadığını, %17'si ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 9'un 22. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerin %11'i ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olmadığını, %27'si bu konuda fikrinin olmadığını, %62'si buna katılmadığını ifade ederken, 6. sınıf öğrencilerin %12'si ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olmadığını, %23'ü bu konuda fikrinin olmadığını, %65'i ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olduğunu, 7. sınıf öğrencilerin %10'u ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olmadığını, %25'i bu konuda fikrinin olmadığını, %65'i ise ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 9'un 23. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerin %5'i bilim insanlarının yaptığı çalışmaların çok emek gerektirmediğini, %8'i fikrinin olmadığını, %87'i buna katılmadığını ifade ederken, 6. sınıf öğrencilerin %5'i bilim insanlarının yaptığı çalışmaların çok emek gerektirmediğini, %8'i bu konuda fikrinin olmadığını, %87'si buna katılmadığını, 7.

sınıf öğrencilerin %7'si bilim insanlarının yaptığı çalışmaların çok emek gerektirmediğini, %8'i bu konuda fikrinin olmadığını, %85'i ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 9'un 24. maddesi incelendiğinde 5. Sınıf öğrencilerin %81'i Sosyal Bilgiler öğretmenin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiğini, %13'ü bu konuda fikrinin olmadığını, %6'sı buna katılmadığını belirtirken, 6. sınıf öğrencilerin %77'si, Sosyal Bilgiler öğretmenin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiğini, %16'sı bu konuda fikrinin olmadığını, %7'si buna katılmadığını, 7. sınıf öğrencilerin %72'si, Sosyal Bilgiler öğretmenin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiğini, %17'si bu konuda fikrinin olmadığını, %11'i ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 9'un 25. maddesi incelendiğinde 5. sınıf öğrencilerin %84'ü ödevler için bulduğu fikirleri arkadaşları kendisinden izinsiz kullandığında rahatsız olduğunu, %9'u bu konuda fikrinin olmadığını, %7'si bundan rahatsız olmadığını ifade ederken, 6. sınıf öğrencilerin %84'ü ödevler için bulduğu fikirleri arkadaşları kendisinden izinsiz kullandığında rahatsız olduğunu, %11'i bu konuda fikrinin olmadığını, %5'i bundan rahatsız olmadığını, 7. sınıf öğrencilerin %84'ü ödevler için bulduğu fikirleri, arkadaşları kendisinden izinsiz kullandığında rahatsız olduğunu, %9'u bu konuda fikrinin olmadığını, %7'si ise bundan rahatsız olmadığını ifade etmiştir.

5, 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etiğe İlişkin Okul Türü Açısından Görüşleri Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 10. Okul Türü Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik ilkelere Katılma Durumları

Maddeler	Okul Türü						
	İmam Hatip Ortaokulu			Ortaokul			
	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	
14. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödevimle ilgili bulduğum bilgileri değiştirmeden ona teslim ederim.	f	92	90	172	132	187	329
	%	26	25	49	20	29	51
15. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödevlerimizi değerlendirirken herkese hak ettiği notu verir.	f	300	34	20	549	58	41
	%	85	10	5	85	9	6
16. Ödevlerimi anne-babam hazırladığında rahatsız olmam.	f	52	70	232	91	105	452
	%	15	20	65	14	16	70
17. Sınavda kopya çekerek aldığım notu hak ettiğimi düşünmüyorum.	f	267	27	60	437	79	132
	%	75	8	17	67	13	20
18. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz sınavda kopya çekilmesine aldırış etmez.	f	18	30	306	45	68	535
	%	5	9	86	7	11	82
19. Sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyarım.	f	207	55	92	361	150	137
	%	59	16	25	56	23	21

20. Arkadaşlarımızla yaptığımız ortak çalışmalarımızda herkesin emeği eşit olmalıdır.	f	298	33	23	550	61	37
	%	84	9	7	85	9	6
21. Sınavda benden kopya isteyen arkadaşıma kopya vermem.	f	298	26	30	493	78	77
	%	84	7	9	76	12	12
22. Ailemin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olmam.	f	39	100	215	72	152	424
	%	11	28	61	11	24	65
23. Bilim insanlarının yaptığı çalışmalar çok emek gerektirmez.	f	17	28	309	17	28	309
	%	5	8	87	6	8	86
24. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ortak çalışmalarımızda herkesin harcadığı çabaya göre not verir.	f	274	5	27	497	96	55
	%	77	15	8	77	15	8
25. Ödevler için bulduğum fikirleri arkadaşlarım benden izinsiz kullandığında rahatsız olurum.	f	302	29	23	535	67	46
	%	85	8	7	83	10	7

Tablo 10'un 14. maddesi incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin %26'sı, Sosyal Bilgiler Öğretmeni ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödev ile ilgili bulduğu bilgileri değiştirmeden teslim ettiğini, %25'i bu konuda fikrinin olmadığını, %49'u buna katılmadığını, Ortaokul öğrencilerinin %20'si, Sosyal Bilgiler Öğretmeni ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödev ile ilgili bulduğu bilgileri değiştirmeden teslim ettiğini, %29'u bu konuda fikrinin olmadığını, %51'i ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 10'un 15. maddesi incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin % 85'i Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiğini, %10'u bu konuda fikrinin olmadığını, %5'i buna katılmadığını, Ortaokul öğrencilerinin %85'i Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiğini, %9'u bu konuda fikrinin olmadığını, %6'sı ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 10'un 16. maddesi incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin %15'i ödevlerini anne veya babası hazırladığında rahatsız olmadığını, %20'si bu konuda fikrinin olmadığını, %65'i buna katılmadığını ifade ederken, Ortaokul öğrencilerinin ise %14'ü ödevlerini anne veya babası hazırladığında rahatsız olmadığını, %16'sı bu konuda fikrinin olmadığını, %70'i buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 10'un 17. maddesi incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin %75'i, sınavda kopya çekerek aldığı notu hak etmediğini düşünürken, %8'i bu konuda fikrinin olmadığını, %17'si sınavda kopya çekerek aldığı notu hak ettiğini düşünürken, Ortaokul öğrencilerinin %67'si sınavda kopya çekerek aldığı notu hak etmediğini düşünürken, %13'ü bu konuda fikrinin olmadığını, %20'si ise sınavda kopya çekerek aldığı notu hak ettiğini ifade etmiştir.

Tablo 10'un 18. maddesi incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin %5'i Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sınavda kopya çekilmesine aldırış etmediğini, %9'u bu konuda fikrinin olmadığını, %86'sı buna katılmadığını ifade ederken, Ortaokul öğrencilerinin %7'si Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sınavda kopya çekilmesine aldırış etmediğini, %11'i bu konuda fikrinin olmadığını, %82'si ise buna katılmadığını ifade etmişlerdir

Tablo 10'un 19. maddesi incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin %59'u sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyduğunu, %16'sı bu konuda fikrinin olmadığını, %25'i buna katılmadığını, Ortaokul öğrencilerinin %56'sı sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyduğunu, %23'ü bu konuda fikrinin olmadığını, %21'i ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 10'un 20. maddesi incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin %84'ü arkadaşlarıyla yaptıkları ortak çalışmalarda herkesin emeğinin eşit olması gerektiğini, %9'u bu konuda fikrinin olmadığını, %7'si buna katılmadığını, Ortaokul öğrencilerinin %85'i arkadaşlarıyla yaptıkları ortak çalışmalarda herkesin emeğinin eşit olması gerektiğini, %9'u fikrinin olmadığını, %6'sı buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 10'un 21. maddesi incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin %84'ü sınavda kendisinden kopya isteyen arkadaşına kopya vermediğini, %7'si bu konuda fikrinin olmadığını, %9'u buna katılmadığını belirtirken, Ortaokul öğrencilerinin %76'sı sınavda kendisinden kopya isteyen arkadaşına kopya vermediğini, %12'si bu konuda fikrinin olmadığını, %12'si ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 10'un 22. maddesi incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin %11'i ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olmadığını, %28'i bu konuda fikrinin olmadığını, %61'i buna katılmadığını ifade ederken, Ortaokul öğrencilerinin %11'i ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olmadığını, %24'ü bu konuda fikrinin olmadığını, %65'si ise ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 10'un 23. maddesi incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin %5'i bilim insanların yaptığı çalışmaların çok emek gerektirmediğini, %8'i bu konuda fikrinin olmadığını, %87'si buna katılmadığını ifade ederken, Ortaokul öğrencilerinin %6'sı bilim insanların yaptığı çalışmaların çok emek gerektirmediğini, %8'i fikrinin olmadığını, %86'sı ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 10'un 24. maddesi incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin %77'si Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiğini, %15'i bu konuda fikrinin olmadığını, %8'i buna katılmadığını belirtirken, Ortaokul öğrencilerinin %77'si Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiğini, %15'i bu konuda fikrinin olmadığını, %8'i ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 10'un 25. maddesi incelendiğinde, İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin %85'i ödevler için bulduğu fikirleri arkadaşları kendisinden izinsiz kullandığında rahatsız olduğunu, %8'i bu konuda fikrinin olmadığını, %7'si bundan rahatsız olmadığını ifade ederken, erkek öğrencilerin %83'ü ödevler için bulduğu fikirleri, arkadaşları kendisinden izinsiz kullandığında rahatsız olduğunu, %10'ü bu konuda fikrinin olmadığını, %7'si ise bundan rahatsız olmadığını ifade etmiştir.

5, 6 ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etiğe İlişkin Sosyal Bilgiler Not Ortalaması Açısından

Görüşleri Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Sosyal Bilgiler Not Ortalaması puanları gruplar oluşturularak ifade edilmiştir.

1. Grup: 0-44 2. Grup: 45-54 3. Grup: 55-69 4. Grup: 70-84 5. Grup: 85-100

Tablo 11. Sosyal Bilgiler Not Ortalaması Değişkenine Göre 5-6-7. Sınıf Öğrencilerinin Bilimsel Etik ilkelere Katılma Durumları

Maddeler	Sosyal Bilgiler Not Ortalaması															
	1. Grup			2. Grup			3. Grup			4. Grup			5. Grup			
	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	
14. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödevimle ilgili bulduğum bilgileri değiştirmeden ona teslim ederim.	f	8	5	5	14	7	11	23	22	25	62	83	125	117	160	335
	%	44	28	28	44	22	34	33	31	36	23	31	46	19	26	55
15. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödevlerimizi değerlendirirken herkese hak ettiği notu verir.	f	13	4	1	26	4	2	58	8	4	228	27	15	524	49	39
	%	72	22	6	81	13	6	83	11	6	84	10	6	86	8	6
16. Ödevlerimi anne-babam hazırladığında rahatsız olmam.	f	5	4	9	6	3	23	13	13	44	41	42	187	78	113	421
	%	28	22	50	19	9	72	19	19	63	15	16	69	13	19	69
17. Sınavda kopya çekerek aldığım notu hak ettiğimi düşünmüyorum	f	11	4	3	15	5	12	44	11	15	187	26	57	447	60	105
	%	61	22	17	47	16	38	63	16	21	69	10	21	73	10	17

18. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz sınavda kopya çekilmesine aldırış etmez.	f	2	2	14	5	7	20	6	14	50	22	20	228	28	55	529
	%	11	11	78	16	22	62	9	20	71	8	7	84	5	9	86
19. Sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyarım.	f	5	8	5	13	8	11	32	19	19	135	48	87	383	122	107
	%	28	44	28	41	25	34	46	27	27	50	18	32	63	20	18
20. Arkadaşlarımızla yaptığımız ortak çalışmalarımızda herkesin emeği eşit olmalıdır.	f	12	1	5	27	3	2	57	7	6	215	32	23	537	51	24
	%	66	6	28	84	9	6	81	10	9	80	12	9	88	8	4
21. Sınavda benden kopya isteyen arkadaşıma kopya vermem.	f	15	3	0	24	3	5	50	6	14	223	20	27	479	72	61
	%	83	17	0	75	9	16	71	9	20	83	7	10	78	12	10
22. Ailemin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olmam.	f	2	4	12	4	10	18	9	25	36	32	74	164	64	139	409
	%	11	22	67	13	31	56	13	36	51	12	27	61	10	23	67
23. Bilim insanlarının yaptığı çalışmalar çok emek gerektirmez.	f	4	4	10	4	3	25	4	13	53	12	22	236	31	41	540
	%	22	22	56	13	9	78	6	19	75	4	8	88	5	7	88
24. Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ortak çalışmalarımızda herkesin harcadığı çabaya göre not verir.	f	15	3	0	21	7	4	53	10	7	217	31	22	465	98	49
	%	83	17	0	66	22	12	76	14	10	80	12	8	76	16	8
25. Ödevler için bulduğum fikirleri arkadaşlarım benden izinsiz kullandığında rahatsız olurum.	f	14	3	1	18	5	9	57	6	7	230	27	13	518	55	39
	%	78	17	6	56	16	28	81	9	10	85	10	5	85	9	6

Tablo 11'in 14. maddesi incelendiğinde, 1. Grup öğrencilerin %44'ü, Sosyal Bilgiler öğretmenini ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödev ile ilgili bulduğu bilgileri değiştirmeden teslim ettiğini, %28'i bu konuda fikrinin olmadığını, %28'i buna katılmadığını, 2. Grup öğrencilerin %44'ü, Sosyal Bilgiler öğretmenini ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödev ile ilgili bulduğu bilgileri değiştirmeden teslim ettiğini, %22'si bu konuda fikrinin olmadığını, %34'ü buna katılmadığını, 3. Grup öğrencilerin %33'ü, Sosyal Bilgiler öğretmenini ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödev ile ilgili bulduğu bilgileri değiştirmeden teslim ettiğini, %31'i bu konuda fikrinin olmadığını, %36'sı, 4. Grup öğrencilerin %23'ü, Sosyal Bilgiler öğretmenini ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödev ile ilgili bulduğu bilgileri değiştirmeden teslim ettiğini, %31'i bu konuda fikrinin olmadığını, %46'sı buna katılmadığını, 5. Grup öğrencilerin %19'u, Sosyal Bilgiler öğretmenini ödevleri kontrol etmediği için internetten veya kitaplardan ödev ile ilgili bulduğu bilgileri değiştirmeden teslim ettiğini, %26'sı bu konuda fikrinin olmadığını, %55'i ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 11'in 15. maddesi incelendiğinde 1. Grup öğrencilerin %72'si, Sosyal Bilgiler öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiğini, %22'si bu konuda fikrinin olmadığını, %6'sı buna katılmadığını, 2. Grup öğrencilerin %81'i, Sosyal Bilgiler öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiğini, %13'ü bu konuda fikrinin olmadığını, %6'sı, ise buna katılmadığını, 3. Grup öğrencilerin %83'ü, Sosyal Bilgiler öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiğini, %11'i bu konuda fikrinin olmadığını, %6'sı buna katılmadığını, 4. Grup öğrencilerin %84'ü, Sosyal Bilgiler öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiğini, %10'u bu konuda fikrinin olmadığını, %6'sı buna katılmadığını, 5. Grup öğrencilerin %86'sı, Sosyal Bilgiler öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiğini, %8'i bu konuda fikrinin olmadığını, %6'sı ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 11'in 16. maddesi incelendiğinde, 1. Grup öğrencilerin %12'si, Ödevlerini anne veya babası hazırladığında rahatsız olmadığını, %28'i bu konuda fikrinin olmadığını, %22'si buna katılmadığını ifade ederken, 2. Grup öğrencilerin %19'u ödevlerini anne veya babası hazırladığında rahatsız olmadığını, %9'u, bu konuda fikrinin olmadığını, %72'si buna katılmadığını, 3. Grup öğrencilerin %19'u ödevlerini anne veya babası hazırladığında rahatsız olmadığını, %19'u bu konuda fikrinin olmadığını, %63'ü buna katılmadığını, 4. Grup öğrencilerin %15'i ödevlerini anne veya babası hazırladığında rahatsız olmadığını, %16'sı, bu konuda fikrinin olmadığını, %69'u buna katılmadığını, 5. Grup öğrencilerin %13'ü ödevlerini

anne veya babası hazırladığında rahatsız olmadığını, %19'u bu konuda fikrinin olmadığını, %68'i ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 11'in 17. maddesi incelendiğinde, 1. Grup öğrencilerin %61'i, Sınavda kopya çekerek aldığı notu hak etmediğini düşünürken, %22'si bu konuda fikrinin olmadığını, %17'si sınavda kopya çekerek aldığı notu hak ettiğini düşünürken, 2. Grup öğrencilerin %47'si sınavda kopya çekerek aldığı notu hak etmediğini düşünürken, %16'sı bu konuda fikrinin olmadığını, %38'i sınavda kopya çekerek aldığı notu hak ettiğini, 3. Grup öğrencilerin %63'ü sınavda kopya çekerek aldığı notu hak etmediğini düşünürken, %16'sı bu konuda fikrinin olmadığını, %21'i sınavda kopya çekerek aldığı notu hak ettiğini düşünürken, 4. Grup öğrencilerin %69'u sınavda kopya çekerek aldığı notu hak etmediğini düşünürken, %10'u bu konuda fikrinin olmadığını, %21'i sınavda kopya çekerek aldığı notu hak ettiğini, 5. Grup öğrencilerin %73'ü sınavda kopya çekerek aldığı notu hak etmediğini düşünürken, %10'u bu konuda fikrinin olmadığını, %17'si ise sınavda kopya çekerek aldığı notu hak ettiğini ifade etmiştir.

Tablo 11'in 18. maddesi incelendiğinde, 1. Grup öğrencilerin %11'i, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sınavda kopya çekilmesine aldırış etmediğini, %11'i bu konuda fikrinin olmadığını, %78'i buna katılmadığını ifade ederken, 2. Grup öğrencilerin %16'sı, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sınavda kopya çekilmesine aldırış etmediğini, %22'si bu konuda fikrinin olmadığını, %62'si buna katılmadığını, 3. Grup öğrencilerin %9'u Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sınavda kopya çekilmesine aldırış etmediğini, %20'si bu konuda fikrinin olmadığını, %71'i buna katılmadığını, 4. Grup öğrencilerin %8'i, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sınavda kopya çekilmesine aldırış etmediğini, %7'si bu konuda fikrinin olmadığını, %85'i buna katılmadığını, 5. Grup öğrencilerin %5'i Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sınavda kopya çekilmesine aldırış etmediğini, %9'u bu konuda fikrinin olmadığını, %86'sı buna katılmadığını ifade etmişlerdir

Tablo 11'in 19. maddesi incelendiğinde, 1. Grup öğrencilerin %28'i, Sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyduğunu, %44'ü fikrinin olmadığını, %28'i buna katılmadığını, 2. Grup öğrencilerin %41'i sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyduğunu, %25'i bu konuda fikrinin olmadığını, %34'ü buna katılmadığını, 3. Grup öğrencilerin ise %46'sı sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyduğunu, %27'si fikrinin olmadığını, %27'si buna katılmadığını, 4. Grup öğrencilerin %50'si sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyduğunu, %18'i bu konuda fikrinin olmadığını, %32'si buna katılmadığını, 5. Grup öğrencilerin ise %63'ü sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not

almasından rahatsızlık duyduğunu, %20'si fikrinin olmadığını, %18'i ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 11'in 20. maddesi incelendiğinde, 1. Grup öğrencilerin %66'sı arkadaşlarıyla yaptıkları ortak çalışmalarda herkesin emeğinin eşit olması gerektiğini, %6'sı bu konuda fikrinin olmadığını, %28'i buna katılmadığını, 2. Grup öğrencilerin %85'i arkadaşlarıyla yaptıkları ortak çalışmalarda herkesin emeğinin eşit olması gerektiğini, %9'u bu konuda fikrinin olmadığını, %6'sı buna katılmadığını, 3. Grup öğrencilerin %81'i arkadaşlarıyla yaptıkları ortak çalışmalarda herkesin emeğinin eşit olması gerektiğini, %10'u bu konuda fikrinin olmadığını, %9'u buna katılmadığını, 4. Grup öğrencilerin %80'i arkadaşlarıyla yaptıkları ortak çalışmalarda herkesin emeğinin eşit olması gerektiğini, %12'si bu konuda fikrinin olmadığını, %8'i buna katılmadığını, 5. Grup öğrencilerin %88'i arkadaşlarıyla yaptıkları ortak çalışmalarda herkesin emeğinin eşit olması gerektiğini, %8'i bu konuda fikrinin olmadığını, %4'ü ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 11'in 21. maddesi incelendiğinde, 1. Grup öğrencilerin %83'ü sınavda kendisinden kopya isteyen arkadaşına kopya vermediğini, %17'si fikrinin olmadığını ifade etmiştir. 2. Grup öğrencilerin %75'i sınavda kendisinden kopya isteyen arkadaşına kopya vermediğini, %9'u fikrinin olmadığını, %16'sı buna katılmadığını, 3. Grup öğrencilerin %71'i sınavda kendisinden kopya isteyen arkadaşına kopya vermediğini, %9'u bu konuda fikrinin olmadığını, %20'si buna katılmadığını, 4. Grup öğrencilerin %83'ü sınavda kendisinden kopya isteyen arkadaşına kopya vermediğini, %7'si fikrinin olmadığını, %10'u buna katılmadığını, 5. Grup öğrencilerin %78'i sınavda kendisinden kopya isteyen arkadaşına kopya vermediğini, %12'si bu konuda fikrinin olmadığını, %10'u ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 11'in 22. maddesi incelendiğinde, 1. Grup öğrencilerin %11'i ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olmadığını, %22'si bu konuda fikrinin olmadığını, %67'si buna katılmadığını ifade ederken, 2. Grup öğrencilerin %13'ü ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olmadığını, %31'i bu konuda fikrinin olmadığını, %56'sı ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olduğunu, 3. Grup öğrencilerin %13'ü bundan rahatsız olmadığını, %36'sı bu konuda fikrinin olmadığını, %51'i bundan rahatsız olduğunu, 4. Grup öğrencilerin %12'si ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olmadığını, %27'si bu konuda fikrinin olmadığını, %61'i ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olduğunu, 5. Grup öğrencilerin %10'i ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olmadığını, %23'ü bu konuda fikrinin olmadığını, %67'si ise ailesinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 11'in 23. maddesi incelendiğinde, 1. Grup öğrencilerin %22'si bilim insanlarının yaptığı çalışmaların çok emek gerektirmediğini, %22'si bu konuda fikrinin olmadığını, %56'sı buna katılmadığını ifade ederken, 2. Grup öğrencilerin %13'ü bilim insanlarının yaptığı çalışmaların çok emek gerektirmediğini, %9'u bu konuda fikrinin olmadığını, %78'i buna katılmadığını, 3. Grup öğrencilerin %6'sı bilim insanlarının yaptığı çalışmaların çok emek gerektirmediğini, %19'u bu konuda fikrinin olmadığını, %75'i buna katılmadığını, 4. Grup öğrencilerin %4'ü bilim insanlarının yaptığı çalışmaların çok emek gerektirmediğini, %8'i bu konuda fikrinin olmadığını, %88'i buna katılmadığını, 5. Grup öğrencilerin %5'i bilim insanlarının yaptığı çalışmaların çok emek gerektirmediğini, %7'si bu konuda fikrinin olmadığını, %88'i ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 11'in 24. maddesi incelendiğinde, 1. Grup öğrencilerin %83'ü Sosyal Bilgiler öğretmeninin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiğini, %17'si bu konuda fikrinin olmadığını, Sosyal Bilgiler öğretmeninin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not vermediğini ifade eden öğrenci mevcut değildir, 2. Grup öğrencilerin %66'sı, Sosyal Bilgiler öğretmeninin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiğini, %22'si bu konuda fikrinin olmadığını, %12'si buna katılmadığını, 3. Grup öğrencilerin %76'sı, Sosyal Bilgiler öğretmeninin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiğini, %14'ü bu konuda fikrinin olmadığını, %10'u buna katılmadığını, 4. Grup öğrencilerin %80'i, Sosyal Bilgiler öğretmeninin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiğini, %12'si bu konuda fikrinin olmadığını, %8'i buna katılmadığını, 5. Grup öğrencilerin %76'sı, Sosyal Bilgiler öğretmeninin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiğini, %16'sı bu konuda fikrinin olmadığını, %8'i ise buna katılmadığını ifade etmiştir.

Tablo 11'in 25. maddesi incelendiğinde, 1. Grup öğrencilerin %78'i ödevler için bulduğu fikirleri arkadaşları kendisinden izinsiz kullandığında rahatsız olduğunu, %16'sı bu konuda fikrinin olmadığını, %6'sı bundan rahatsız olmadığını ifade ederken, 2. Grup öğrencilerin %56'sı ödevler için bulduğu fikirleri arkadaşları kendisinden izinsiz kullandığında rahatsız olduğunu, %16'sı bu konuda fikrinin olmadığını, %28'i bundan rahatsız olmadığını, 3. Grup öğrencilerin %81'i ödevler için bulduğu fikirleri, arkadaşları kendisinden izinsiz kullandığında rahatsız olduğunu, %9'u bu konuda fikrinin olmadığını, %10'u bundan rahatsız olmadığını, 4. Grup öğrencilerin %85'i ödevler için bulduğu fikirleri arkadaşları kendisinden izinsiz kullandığında rahatsız olduğunu, %10'u bu konuda fikrinin olmadığını, %5'i bundan rahatsız olmadığını, 5. Grup öğrencilerin %85'i ödevler için bulduğu fikirleri, arkadaşları kendisinden izinsiz kullandığında rahatsız olduğunu, %9'u bu konuda fikrinin olmadığını, %6'sı ise bundan rahatsız olmadığını ifade etmiştir.

Bu bölümde 9. ve 10.'cu alt problemlere ilişkin bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 12. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Verdikleri Ödevleri Kontrol Etme Sıklıklarına İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular

	Alt Temalar	f
Ödev Kontrol Aralığı	Hafta da bir kontrol ediyorum	11
	Her gün kontrol ediyorum	5
	Nadiren kontrol ediyorum	3
	Konu yetişmediğinden iki hafta da bir	2
	Farklı aralıklarla	2
	Ayda bir kontrol ediyorum	1
Toplam		24

Elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilere verdikleri ödevleri kontrol etme sıklığı ile ilgili “Hafta da bir kontrol ediyorum” (f=11), “Her gün kontrol ediyorum” (f=5), “Nadiren kontrol ediyorum” (f=3), “Konu yetişmediğinden iki hafta da bir” (f=2), “Konu yetişmediğinden iki hafta da bir” (f=2), “Ayda bir kontrol ediyorum ” (f=2) ifadelerini kullanmışlardır.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğrencilere verdikleri ödevleri kontrol etme sıklığı ile ilgili öğretmenlerin örnek ifadeleri şu şekildedir;

8.Ö “Her hafta düzenli bir şekilde kontrol ederim”

3.Ö “Her ders ödev kontrolü yaparım” şeklinde olmuştur.

Tablo 13. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ödev Verirken Öğrencilerin Nelere Dikkat Etmeleri Gerektiğine İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular

Alt Temalar	f
Farklı kaynaklardan yararlanılması	8
Ödevin zamanında yapılması	7
Ödevde gereken önemin verilmesi	7
Ödevde kaynakçaya dikkat edilmesi	6
Ödevin amacına uygun yapılması	4
Yazım kurallarına dikkat edilmesi	3
Ulaşılan bilgilerin doğruluğuna dikkat edilmesi	3
Bilimsel araştırma basamaklarına dikkat edilmesi	2
Toplam	24

Elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler öğretmenleri, öğrencilere Ödev hazırlanırken dikkat edilecek noktalar ile ilgili “Farklı kaynaklardan yararlanılması” (f=8), “Ödevin zamanında yapılması” (f=7), “Ödevde gereken önemin verilmesi” (f=7), “Ödevde kaynakçaya dikkat edilmesi” (f=6), “Ödevde kaynakçaya dikkat edilmesi” (f=4), “Yazım kurallarına dikkat edilmesi” (f=3), “Ulaşılan bilgilerin doğruluğuna dikkat edilmesi” (f=2), “Bilimsel araştırma basamaklarına dikkat edilmesi” (f=2) ifadelerini kullanmışlardır.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğrencilere verdikleri ödevlerde dikkat edilecek noktalar ile ilgili öğretmenlerin örnek ifadeleri şu şekildedir;

20.Ö “Farklı ve güvenilir kaynaklardan faydalanmalarını, faydalandıkları kaynakları kaynakçalarında göstermelerini, ulaştıkları bilgilerin doğruluğunu önemsemelerini istiyorum ”

4.Ö “Bilimsel araştırma basamaklarına uymalarını istiyorum” şeklinde olmuştur.

Tablo 14. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrencilerin Ödevlerini Kontrol Ettikten Sonra Hangi Dönütleri Verdiklerine İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular

Alt Temalar		f
Dönütler	Başarılı ödevleri ödüllendiriyorum	10
	Ödev de yer alan eksik noktaları belirtiyorum	6
	Yanlış veya eksik yapılan kısımları nasıl düzeltebileceklerini belirtiyorum	3
	Olumlu veya olumsuz olarak performans notu veririm	3
	Ödev de yer alan eksik noktaları öğrenciyle birlikte bulmaya çalışıyorum	2
Toplam		21

Elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin öğrencilerinin ödevlerini kontrol ettikten sonra onlara hangi dönütleri verdikleri ile ilgili “Başarılı ödevleri ödüllendiriyorum” (f=10), “Ödev de yer alan eksik noktaları belirtiyorum” (f=6), “Yanlış veya eksik yapılan kısımları nasıl düzeltebileceklerini belirtiyorum” (f=3), “Olumlu veya olumsuz olarak performans notu veririm” (f=3), “Ödev de yer alan eksik noktaları öğrenciyle birlikte bulmaya çalışıyorum” (f=2) ifadelerini kullanmışlardır.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğrencilere verdikleri ödevlerde dikkat edilecek noktalar ile ilgili öğretmenlerin örnek ifadeleri şu şekildedir;

1.Ö “Eksik yönleri belirtip, bazen düzeltme bazen de baştan ödevleri yapmalarını talep ediyorum ”

12.Ö “Eksiklikleri birlikte bulmaya çalışıyorum, sözel ya da maddi ödüller vermeye çalışıyorum” şeklinde olmuştur.

Tablo 15. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kaynakçaya Dair Öğrencilerine Verdikleri Bilgilere İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular

	Alt Temalar	f
Kaynakça	Kullanılan kaynakların kaynakça da nasıl gösterileceğini ifade ediyorum	7
	Kaynak göstermemenin emek hırsızlığı olduğu belirtiyorum	7
	Kaynak göstermenin önemini ifade ediyorum	7
	Doğru kaynak kullanmanın önemini belirtiyorum	5
	Sadece internetten yararlanmamaları gerektiği daha fazla kaynaktan yararlanmak gerektiğini belirtiyorum	4
	Kaynak göstermenin kaynağın sahibine saygının gereği olduğunu belirtiyorum	4
	Kaynakçanın çalışma için önemini belirtiyorum	3
Toplam		37

Elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kaynakçaya dair öğrencilere verdikleri bilgiler ile ilgili “Kullanılan kaynakların kaynakça da nasıl gösterileceğini ifade ediyorum” (f=7), “Kaynak göstermemenin emek hırsızlığı olduğu belirtiyorum” (f=7), “Kaynak göstermenin önemini ifade ediyorum” (f=7), “Doğru kaynak kullanmanın önemini belirtiyorum” (f=5), “Sadece internetten yararlanmamaları gerektiği daha fazla kaynaktan yararlanmak gerektiğini belirtiyorum” (f=4), “Kaynak göstermenin kaynağın sahibine saygının gereği olduğunu belirtiyorum” (f=4), “Kaynakçanın çalışma için önemini belirtiyorum” (f=3) ifadelerini kullanmışlardır.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, kaynakçaya dair öğrencilere verdikleri bilgiler ile ilgili öğretmenlerin örnek ifadeleri şu şekildedir;

17.Ö “Ödev hazırlarken yararlandıkları kaynakları ödevin en sonunda belirtmelerini istiyorum”
 15.Ö “Genelde Ödev Konusunu Söyler, Araştırmayı Kendilerine Bırakırım. Kaynakça Olarak Sadece İnternette Bağlı Kalmamalarını İsterim” Şeklinde Olmuştur.

Tablo 16. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Öğrencilerin Ödevleri Değerlendirmede Kullandıkları Kriterlere İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular

	Alt Temalar	f
Ödev değerlendirme kriteri	Bireyin grup işbirliğine katkısına göre	15
	Planlı-programlı yapılıp yapılmadığına	12
	Kaynakça kullanma durumuna göre	10
	Ödevin amacına uygun yapılıp yapılmadığına göre	8
	Yazım kurallarına uyulma durumuna göre	7
	Konuya hâkim olma derecesine göre	6
	Görsel materyallerle desteklenip desteklenmediği	5
	Görev dağılımına göre yapılıp yapılmadığına	4
	Bireysel farklılıklara göre	3
	Ödevin özgünlüğüne göre değerlendiriyorum	3
	Sorumlulukların yerine getirilme durumuna göre	2
Toplam		75

Elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğrencilerin ödevleri değerlendirmede kullandıkları kriterler ile ilgili “öğrencilerin ödevleri değerlendirmede kullandıkları kriterlere ilişkin alt problem ile ilgili bulgular” (f=15), “Planlı-programlı yapılıp yapılmadığına” (f=12), “Kaynakça kullanma durumuna göre” (f=10), “Ödevin amacına uygun yapılıp yapılmadığına göre” (f=8), “Yazım kurallarına uyulma durumuna göre” (f=7), “Konuya hâkim olma derecesine göre” (f=6), “Görsel materyallerle desteklenip desteklenmediği” (f=5), “Görev dağılımına göre yapılıp yapılmadığına” (f=4), “Bireysel farklılıklara göre ” (f=3), “Ödevin özgünlüğüne göre değerlendiriyorum” (f=3), “Sorumlulukların yerine getirilme durumuna göre” (f=2), ifadelerini kullanmışlardır.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğrencilerin ödevleri değerlendirmede kullandıkları kriterler ile ilgili öğretmenlerin örnek ifadeleri şu şekildedir;

23.Ö “Grup ödevinin işbirliği içerisinde yapılmasını dikkate alırım ”

8.Ö “Ödevi yaparken gösterilen özene ve yaptığı ödevlerle ilgili sorular sorup ödevin amacına ulaşmış gibi hususları dikkate alırım” şeklinde olmuştur.

Tablo 17. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Öğrencilerin Çalışmalarındaki Hangi Durumları İntihal (Aşırma), Olarak Değerlendirdiklerine İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular

	Alt Temalar	f
İntihal	Kaynakça belirtmemişse	17
	Başka kaynaklardan aldığı bilgileri kendi fikriymiş gibi kullanmışsa	4
	Aldığı bilgileri birebir yazmışsa	3
	Arkadaşlarının çalışmalarını taklit etmişse	1
Toplam		25

Elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Öğrencilerin çalışmalarındaki hangi durumları intihal (aşırma), olarak değerlendirdiklerine ilişkin “Kaynakça belirtmemişse” (f=17), “Başka kaynaklardan aldığı bilgileri kendi fikriymiş gibi kullanmışsa” (f=4), “Aldığı bilgileri birebir yazmışsa” (f=3), “Arkadaşlarının çalışmalarını taklit etmişse” (f=1), ifadelerini kullanmışlardır.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Öğrencilerin çalışmalarındaki hangi durumları intihal (aşırma), olarak değerlendirdiklerine ilişkin öğretmenlerin örnek ifadeleri şu şekildedir;

2.Ö “Verilen ödevleri ve araştırmaları farklı kaynaklardan aynen alıntı yapmış ve bunu belirtmemişse intihal olarak değerlendiririm”

9.Ö “Her bilgiyi kendi bilgileriymiş gibi göstermişse intihal olarak değerlendiririm” şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 18. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrencilerine Korsan Kitapları Nasıl Anlattıklarına İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular

	Alt Temalar	f
Korsan kitap	Emek hırsızlığı olduğunu anlamalarını sağlamaya çalışıyorum	12
	Emeğe saygısızlık olduğu belirtiyorum	10
	Kaçak basım olduğu için ülke ekonomisine de zarar olduğunu ifade ediyorum	6
	Hırsızlıktan farklı olmadığını anlatıyorum	6
	Etik olmadığını ifade ediyorum	4
	Yasalara aykırı olduğunu belirtiyorum	4
	Bandrollü kitaplar güvenilir olduğunu ifade ederim	2
Toplam		44

Elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Öğrencilerine korsan kitapları nasıl anlattıklarına ilişkin “Emek hırsızlığı olduğunu anlamalarını sağlamaya çalışıyorum” (f=12), “Emeğe saygısızlık olduğu belirtiyorum” (f=10), “Kaçak basım olduğu için ülke ekonomisine de zarar olduğunu ifade ediyorum” (f=6), “Hırsızlıktan farklı olmadığını anlatıyorum” (f=6), “Etik olmadığını ifade ediyorum” (f=4), “Yasalara aykırı olduğunu belirtiyorum” (f=4), “Bandrollü kitaplar güvenilir olduğunu ifade ederim” (f=2) şeklinde ifadeler kullanmışlardır.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, öğrencilerine korsan kitapları nasıl anlattıklarına ilişkin öğretmenlerin örnek ifadeleri şu şekildedir;

21.Ö “Korsan kitabın hırsızlık olduğu, eser sahibine haksızlık yapıldığını, kaçak ürün satmanın yasal olmadığını vurguluyorum ”

22.Ö “Bunun vergi kaçırmanın bir yolu olduğunu söylüyorum” şeklinde olmuştur

Tablo 19. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Öğrencilerinin Araştırma Yaparken Kullandıkları Bilgilerin Doğruluğunu Anlamaları İçin Neler Yaptıklarına İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular

Alt Temalar		f
Kaynak kullanımı	Birden fazla kaynak kullanmaları gerektiğini söylerim	11
	Farklı kaynaklarla karşılaştırma yapmalarını söylerim	6
	Güvenilir kaynaklara ulaşmalarını ifade ediyorum	5
	Basılı kaynakları ve resmi siteleri kullanmalarını isterim	2
Toplam		27

Elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Öğrencilerinin araştırma yaparken kullandıkları bilgilerin doğruluğunu anlamaları için neler yaptıklarına ilişkin “Birden fazla kaynak kullanmaları gerektiğini söylerim” (f=11), “Farklı kaynaklarla karşılaştırma yapmalarını söylerim” (f=6), “Güvenilir kaynaklara ulaşmalarını ifade ediyorum” (f=5), “Basılı kaynakları ve resmi siteleri kullanmalarını isterim” (f=2) şeklinde ifadeler kullanmışlardır.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Öğrencilerinin araştırma yaparken kullandıkları bilgilerin doğruluğunu anlamaları için neler yaptıklarına ilişkin öğretmenlerin örnek ifadeleri şu şekildedir;

23.Ö “Araştırma yaparken birden fazla kaynaktan yararlanmaları gerektiğini anlatıyorum”

4.Ö “farklı kaynaklardan bakmalarını, özellikle basılı kaynaklardan araştırma yapmalarını istiyorum” şeklinde olmuştur.

Tablo 20. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Öğrenciler Arasında Fikirlerinin Çalınması Durumuyla Karşı Karşıya Kaldığında Neler Yaptıklarına İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular

	Alt Temalar	f
Empati	Emek ve bilgi hırsızlığı olduğunu ifade ederim	5
	Böyle bir durumla karşılaşmadım	4
	Empati yapmalarını istiyorum	4
	Bu durumun yanlış olduğunu ifade ederim	4
	Arkadaşlarından özür dilemelerini isterim	2
	Etik kuralları hatırlatırım	2
	Fikirlerini sunmaları için cesaretlendiririm	1
Toplam		22

Elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Öğrencilerine korsan kitapları nasıl anlattıklarına ilişkin “Emek ve bilgi hırsızlığı olduğunu ifade ederim” (f=5), “Böyle bir durumla karşılaşmadım” (f=4), “Empati yapmalarını istiyorum” (f=4), “Bu durumun yanlış olduğunu ifade ederim” (f=4), “Arkadaşlarından özür dilemelerini isterim” (f=2), “Etik kuralları hatırlatırım” (f=2), “Fikirlerini sunmaları için cesaretlendiririm” (f=1) şeklinde ifadeler kullanmışlardır.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Öğrenciler arasında fikirlerinin çalınması durumuyla karşı karşıya kaldığında neler yaptıklarına ilişkin öğretmenlerin örnek ifadeleri şu şekildedir;

16.Ö “Empati kurdurarak bu durumun ne kadar ne kadar rahatsız edici bir şey olduğunu göstermeye çalışıyorum ”

17.Ö “Böyle bir durumla henüz karşılaşmadım” şeklinde olmuştur.

Tablo 21. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Öğrencilerinin Kopya Çekerken Yaptıkları Emek Hırsızlığını Diğer Hırsızlık Türleriyle Eşdeğer Değerlendirip Değerlendirmediklerine İlişkin Alt Problem İle İlgili Bulgular

	Alt Temalar	f
Kopya	Evet, aynı şekilde değerlendiriyorum	20
	Bu yaştaki öğrenciler için aynı görmüyorum	3
	Aynı görmüyorum fakat bu durumun yanlışlığını fark etmelerini istiyorum	3
	Hayır, aynı şekilde değerlendirmiyorum	2
Toplam		28

Elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Öğrencilerinin kopya çekerken yaptıkları emek hırsızlığını diğer hırsızlık türleriyle eşdeğer değerlendirip değerlendirmediklerine ilişkin “Evet, aynı şekilde değerlendiriyorum” (f=20), “Bu yaştaki öğrenciler için aynı görmüyorum” (f=3), “Aynı görmüyorum fakat bu durumun yanlışlığını fark etmelerini istiyorum” (f=3), “Hayır, aynı şekilde değerlendirmiyorum” (f=2), şeklinde ifadeler kullanmışlardır.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Öğrenciler arasında fikirlerinin çalınması durumuyla karşı karşıya kaldığında neler yaptıklarına ilişkin öğretmenlerin örnek ifadeleri şu şekildedir;

17.Ö “Evet, eşdeğer görüyorum. Kopya bana göre emek hırsızlığıdır ”

2.Ö “Yaşları itibarıyla görmüyorum. Çünkü bunun bilincinde olmadıklarını düşünüyorum. Ancak eşdeğer olduğunu anlamaları için de onlara rehberlik ederim” şeklinde olmuştur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde bilimsel etiğe ilişkin görüşme formu ve anket yoluyla toplanan verilerin tartışma ve sonuçlarına yer verilmiştir.

5.1. Birinci, İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar

Sosyal Bilgiler Not Ortalaması puanları gruplar oluşturularak ifade edilmiştir.

1. Grup: 0-44 **2. Grup:** 45-54 **3. Grup:** 55-69 **4. Grup:** 70-84 **5. Grup:** 85-100

Araştırma kapsamında kız ve erkek öğrencilerin Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ödev hazırlarken kaynakça kullanılmasını gerektiğini anlatması, ödevleri kontrol etmesi ve ödevleri kontrol ettikten sonra ödev ile ilgili dönüt verme konusundaki görüşleri incelendiğinde, her iki cinsiyet grubundaki öğrencilerin çoğunluğu öğretmenlerinin her zaman ödev hazırlarken kaynakça kullanılması gerektiğini, ödevleri kontrol ettiğini, ödevleri kontrol ettikten sonra kendilerine dönüt verdiğini ifade etmiştir. Her iki cinsiyet grubunda da Sosyal Bilgiler Öğretmeninin test kitaplarının fotokopisini kendilerine hiç vermediğini ifade eden öğrenciler çoğunluktadır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda 5. Sınıf, 6. Sınıf ve 7. Sınıf öğrencilerin çoğunluğu, Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ödev hazırlarken kaynakça kullanılmasını gerektiğini anlatması, ödevleri kontrol etmesi ve ödevleri kontrol ettikten sonra ödev ile ilgili dönüt verme konusundaki görüşleri incelendiğinde, her üç sınıf düzeyindeki öğrencilerin çoğunluğu öğretmenlerinin her zaman ödev hazırlarken kaynakça kullanılması gerektiğini, ödevleri kontrol ettiğini, ödevleri kontrol ettikten sonra kendilerine dönüt verdiğini ifade etmiştir. Her üç sınıf düzeyinde de Sosyal Bilgiler Öğretmeninin test kitaplarının fotokopisini kendilerine bazen verdiğini ifade eden öğrenciler çoğunluktadır.

Araştırma kapsamında İmam Hatip Ortaokulu ve Ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ödev hazırlarken kaynakça kullanılmasını gerektiğini anlatması, ödevleri kontrol etmesi ve ödevleri kontrol ettikten sonra ödev ile ilgili dönüt verme konusundaki görüşleri incelendiğinde, her iki okul türündeki öğrencilerin çoğunluğu öğretmenlerinin her zaman, ödev hazırlarken kaynakça kullanılması gerektiğini, ödevleri kontrol ettiğini, ödevleri kontrol ettikten sonra kendilerine dönüt verdiğini ifade etmiştir. Her iki okul türünde de Sosyal Bilgiler Öğretmeninin test kitaplarının fotokopisini kendilerine bazen verdiğini ifade eden öğrenciler çoğunluktadır.

Araştırma bulguları kapsamında 1. Grup 2. Grup 3. Grup, 4. Grup ve 5. Grup öğrencilerinin çoğunluğu, Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ödev hazırlarken kaynakça

kullanılmasını gerektiğini anlatması, ödevleri kontrol etmesi ve ödevleri kontrol ettikten sonra ödev ile ilgili dönüt verme konusundaki görüşleri incelendiğinde, her 5 gruptaki öğrencilerin çoğunluğu öğretmenlerinin her zaman ödev hazırlarken kaynakça kullanılması gerektiğini, ödevleri kontrol ettiğini, ödevleri kontrol ettikten sonra kendilerine dönüt verdiğini ifade etmiştir. Her 5 gruptaki öğrencilerin çoğunluğu Sosyal Bilgiler Öğretmeninin test kitaplarının fotokopisini kendilerine bazen verdiğini ifade etmektedir.

Eğitim sisteminde bir üst eğitim kademesine geçişte uygulanan sınav sistemi sonucu başarılı bir okula yerleştirilme öğretmenin veya okulun başarılı veya başarısız olduğunun göstergesi olarak algılanması nedeniyle öğretmenlerin öğrencileri bu sınavlara hazırlamak amacıyla test kitaplarının fotokopisini çoğaltarak öğrencilere dağıttıkları ifade edilebilir. Yasal ve etik açıdan kitaplarının fotokopisinin çoğaltılmasının doğru olmaması ve öğrencilerin çoğunluğunun bu konuda öğretmenleri ile ilgili belirttikleri fikirlerin olumsuz yönde olması öğretmenlerin rol model olması açısından öğretmenlere yönelik olumsuz yargı oluşturabilir.

Elde edilen bulgular kapsamında; kız ve erkek öğrenciler, ödev yaparken kullandıkları kitapları ve yararlandıkları internet sitelerini kaynakçaya yazma ile ilgili her iki cinsiyet grubunda da öğrencilerin çoğunluğu bunu bazen yaptığını ifade etmişlerdir. Her iki cinsiyet grubundaki öğrencilerin çoğunluğu, ödevlerini yaparken anlamını bilmedikleri kelimeler için her zaman sözlüğe baktıklarını, ödev yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu her zaman kontrol ettiklerini ifade etmişlerdir. Elde edilen sonuçların Sosyal Bilgiler programında yer alan ve öğrencilere kazandırılması hedeflenen etik ilkeler paralelinde olması önemlidir. Kız ve erkek grubundaki öğrencilerin çoğunluğu; ödevlerini yetiştiremediklerinde arkadaşlarının ödevlerini kullanmaktansa onlardan yardım aldıklarını ifade etmişlerdir.

Elde edilen bulgular kapsamında; 6. ve 7. sınıf öğrencileri, ödev yaparken kullandıkları kitapları ve yararlandıkları internet sitelerini kaynakçaya yazma ile ilgili her iki sınıf düzeyinde de öğrencilerin çoğunluğu bunu hiç yapmadıklarını belirtirken, 5. sınıf öğrencilerinin çoğunluğu ise bunu bazen yaptıklarını ifade etmişlerdir. Her üç sınıf düzeyindeki öğrencilerin çoğunluğu, ödevlerini yaparken anlamını bilmedikleri kelimeler için sözlüğe her zaman baktıklarını, 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin çoğunluğu ödev yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu her zaman kontrol ettiklerini ifade ederken 7. sınıf öğrencilerin çoğunluğu ise bunu bazen yaptıklarını ifade etmişlerdir. 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin çoğunluğu her zaman ödevlerini yetiştiremediklerinde arkadaşlarının ödevlerini kullanmaktansa onlardan yardım aldıklarını ifade ederken, 7. Sınıf öğrencilerin çoğunluğu ise bunu bazen yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Elde edilen bulgular kapsamında; İmam Hatip Ortaokulu ve Ortaokul öğrencilerinin çoğunluğu, ödev yaparken kullandıkları kitap ve yararlandıkları internet sitelerini kaynakçaya yazma ile ilgili her iki okul türündeki öğrenciler bunu bazen yaptıklarını ifade etmişlerdir. İmam Hatip Ortaokulu ve Ortaokul öğrencilerinin çoğunluğu, ödevlerini yaparken anlamını bilmedikleri kelimeler için her zaman sözlüğe baktıklarını, ödev yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu her zaman kontrol ettiklerini ifade etmişlerdir. İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin çoğunluğu ödevlerini yetiştiremediklerinde arkadaşlarının ödevlerini kullanmaktansa onlardan yardım aldıklarını ifade eden öğrencilerin çoğunluğu bunu bazen yaptıklarını ifade ederken, Ortaokul öğrencilerinin çoğunluğu ise bunu her zaman yaptıklarını ifade etmişlerdir. Eğitim-öğretim programında dini değerlerin yoğunlukta verildiği İmam Hatip Ortaokullarında bu yönde bir sonucun çıkması eğitim sürecinin bu okulların eğitim programlarında belirtilen etik ilkeler yönünde geliştiği şeklinde yorumlanabilir.

Elde edilen bulgular kapsamında; ödev yaparken kullandıkları kitapları ve yararlandıkları internet sitelerini kaynakçaya yazma ile ilgili 2. Grup 3. Grup, 4. Grup ve 5. Grup öğrencilerin çoğunluğu bunu bazen yaptıklarını belirtirken, 1. Grup öğrencilerinin çoğunluğu ise bunu hiç yapmadıklarını ifade etmişlerdir.

Literatürde *Avaroğulları (2012)*'nın çalışmasında, “not ortalaması daha düşük öğrencilerin intihale daha az başvurdukları belirlenmiştir” ifadesi çalışma sonucu ile farklılık göstermektedir.

1. Grup 2. Grup 3. Grup, 4. Grup ve 5. Grup öğrencilerinin çoğunluğu, ödevlerini yaparken anlamını bilmedikleri kelimeler için sözlüğe her zaman baktıklarını, 2. Grup 3. Grup, 4. Grup ve 5. Grup öğrencilerin çoğunluğu ödev yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu her zaman kontrol ettiklerini ifade ederken 1. Grup öğrencilerinin çoğunluğu ise bunu bazen yaptıklarını ifade etmişlerdir. Araştırma bulguları kapsamında 1. Grup 2. Grup 3. Grup, 4. Grup ve 5. Grup öğrencilerinin çoğunluğu ödevlerini yetiştiremediklerinde arkadaşlarının ödevlerini kullanmaktansa onlardan yardım aldıkları soruna bunu bazen yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Çalışma sonucu ile *Avaroğulları (2012)*'nin çalışmasında, “Öğrencilerin neredeyse tamamı intihale başvurmakta, yapıkları intihali saklama gereği bile duymamaktadır” ifadesi benzerlik göstermektedir.

Araştırma bulguları kapsamında; her iki cinsiyet grubundaki öğrencilerin çoğunluğu bazen Test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim şeklinde ifade ederken, Google'dan bulduğu ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler Öğretmenine teslim

ederim sorusuna kız öğrencilerin çoğunluğu bazen yaptığını, erkek öğrencilerin çoğunluğu ise bunu hiç yapmadığını ifade etmiştir.

Araştırma bulguları kapsamında; 5. 6. ve 7. Sınıf öğrencilerinin çoğunluğu test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim soruna bunu hiç yapmadıklarını, 6. ve 7. sınıf öğrencilerin çoğunluğu Google'dan bulduğu ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler Öğretmenine bazen teslim ettiğini ifade ederken, 5. sınıf öğrencilerinin çoğunluğu ise bunu her zaman yaptığını ifade etmiştir.

Araştırma bulguları kapsamında; test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim sorusuna İmam Hatip Ortaokulu ve Ortaokul öğrencilerinin çoğunluğu “hiç” şeklinde yanıt verirken, “Google'dan bulduğu ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler öğretmenine teslim ederim” sorusuna İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin çoğunluğu bazen yaptığını, Ortaokul öğrencilerinin çoğunluğu ise bunu hiç yapmadığını ifade etmiştir.

Elde edilen bulguları kapsamında; “test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları çözerim sorusuna” 1. Grup 2. Grup 3. Grup, 4. Grup ve 5. Grup öğrencilerinin çoğunluğu hiç şeklinde yanıt verirken, 1. Grup, 4. Grup ve 5. Grup öğrencilerinin çoğunluğu Google'dan bulduğu ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler öğretmenine bazen teslim ettiğini ifade ederken, 2. Grup öğrencilerinin çoğunluğu bunu hiç yapmadıklarını, 3. Grup öğrencilerinin çoğunluğu ise bunu her zaman yaptıklarını ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler not ortalaması daha yüksek öğrencilerin etik ilkelere daha fazla uydukları ifade edilebilir. Başarı artıkcı bilimsel ilkelere daha fazla uyulması bir birini destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullandığını ifade eden kız ve erkek öğrencilerinin çoğunluğu bunu bazen yaptığını, ödevimi yetiştiremediğimde her zaman arkadaşlarımdan alırım diyen öğrencilerin oranı en az ikin kız ve erkeklerin çoğunluğu bunu bazen yaptığını ifade etmiştir. Arkadaşlarının kendi ödevleri için buldukları fikirleri kendi fikriymiş gibi ödevlerinde her zaman kullandığını ifade eden öğrencilerin her iki cinsiyet grubunda da oranı en az ikin, her iki cinsiyet grubundaki öğrencilerin çoğunluğu ise bunu hiç yapmadıklarını ifade etmişlerdir.

6. ve 7. Sınıf öğrencilerinin çoğunluğu her zaman ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullandığını ifade ederken 5. Sınıf öğrencilerinin çoğunluğu ise bunu bazen yaptığını ifade etmiştir. Her üç sınıf düzeyinde de öğrencilerin çoğunluğu, ödevini yetiştiremediğinde bazen arkadaşlarından aldığını ifade ederken, yine her üç sınıf düzeyinde de öğrencilerin çoğunluğu arkadaşlarının kendi ödevleri için buldukları fikirleri kendi fikriymiş gibi ödevlerinde hiç kullanmadıklarını ifade etmiştir.

Ödevler hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullandığını ifade eden İmam Hatip Ortaokulu ve Ortaokul öğrencilerinin çoğunluğu bunu bazen yaptığını, ödevimi yetiştiremediğimde her zaman arkadaşlarımdan alırım diyen öğrencilerin oranı en az ikin, İmam Hatip Ortaokulu ve Ortaokul öğrencilerinin çoğunluğu bunu bazen yaptığını ifade etmiştir. İmam Hatip Ortaokulu ve Ortaokul öğrencilerinin çoğunluğu arkadaşlarının kendi ödevleri için buldukları fikirleri kendi fikriymiş gibi ödevlerinde hiç kullanmadığını ifade etmişlerdir.

1. Grup 2. Grup 3. Grup, 4. Grup ve 5. Grup öğrencilerinin çoğunluğu Ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri bazen kullandığını ifade etmişlerdir. Her beş gruptaki öğrencilerin çoğunluğu, ödevini yetiştiremediğinde bazen arkadaşlarından aldığını ifade ederken, yine her beş gruptaki öğrencilerin çoğunluğu arkadaşlarının kendi ödevleri için buldukları fikirleri kendi fikriymiş gibi ödevlerinde hiç kullanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Emeğe saygı olarak ifade edilebilecek olan başkalarının fikirlerini kendi fikri gibi kullanmamak, bütün değişkenler açısından olumlu yönde olması bilim etiği açısından önemlidir.

Elde edilen sonuçlar ile *Avaroğulları (2012)*'nin çalışmasında, “not ortalaması daha düşük öğrencilerin intihale daha az başvurdukları belirlenmiştir” ifadesi ile farklılık göstermektedir.

5.2. Beş, Altı, Yedi ve Sekizinci Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda; kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiğine ve Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiğine katıldıklarını ifade etmişlerdir. Yine sosyal bilgiler öğretmenine ilişkin; Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz sınavda kopya çekilmesine aldırış etmez sorusuna her iki cinsiyet grubundaki öğrencilerin çoğunluğu katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda; 5. Sınıf, 6. Sınıf ve 7. Sınıf öğrencilerinin çoğunluğu Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiğine ve Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiğine katıldıklarını ifade etmişlerdir. Sosyal bilgiler öğretmenine ilişkin; Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz sınavda kopya çekilmesine aldırış etmez sorusuna her üç sınıf düzeyindeki öğrencilerin çoğunluğu katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda; İmam Hatip Ortaokulu ve Ortaokul öğrencilerinin çoğunluğu Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiğine ve Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiğine katıldıklarını ifade etmişlerdir. Yine sosyal bilgiler

öğretmenine ilişkin; Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz sınavda kopya çekilmesine aldırış etmez sorusuna her iki okul türündeki öğrencilerin çoğunluğu katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda; 1. Grup 2. Grup 3. Grup, 4. Grup ve 5. Grup öğrencilerinin çoğunluğu Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ödevleri değerlendirirken herkese hak ettiği notu verdiği ve Sosyal Bilgiler Öğretmeninin ortak çalışmalarda herkesin harcadığı çabaya göre not verdiği katıldıklarını ifade etmişlerdir. Yine sosyal bilgiler öğretmenine ilişkin; Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz sınavda kopya çekilmesine aldırış etmez sorusuna her beş gruptaki öğrencilerin çoğunluğu katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Elde edilen sonuçlar ile *Kocayigit (2010)*'in, “öğrenciler (her zaman) öğretmenlerin ödevleri adil biçimde değerlendirdiklerini ifade etmişlerdir”, *Gözütürk (1999)*'ün, öğretmenlerin etik görmedikleri davranışlar “öğrencilerle ilişkilerinde ayırım yapma, öğrenci değerlendirmede yanlı davranma” şeklindeki ifadeler öğrencilerin öğretmenlere yönelik etik algılarına ilişkin sonuçlarla paralellik göstermektedir. *Örenel (2005)*'in Öğretmenlerin “Dürüstlük” boyutundaki mesleki etik ilkelerine uygun davranışlar sergilemelerine yönelik olarak elde edilen bulgular öğretmenlerin öğrencilerine dürüst davrandıklarını gösterdiğine ilişkin sonuçlar çalışma ile benzerlik göstermektedir. *Arğa (2012)*'nin çalışmasında, Öğretmenlerin "Adalet" boyutundaki mesleki etik ilkelerine uygun davranışlar sergilemelerine yönelik olarak elde edilen bulgular öğretmenlerin öğrencilerine adil davrandıklarını göstermektedir ifadesi çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Elde edilen bulgular kapsamında kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu Sınavda kopya çekerek aldığım notu hak ettiğimi düşünmüyorum, Sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyarım, Arkadaşlarımızla yaptığımız ortak çalışmalarımızda herkesin emeği eşit olmalıdır, Sınavda benden kopya isteyen arkadaşıma kopya vermem, Ödevler için bulduğum fikirleri arkadaşlarım benden izinsiz kullandığında rahatsız olurum sorularına katıldıklarını ifade etmişlerdir. Kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu, ödevlerini anne ve babaları hazırladığında ve ailelerinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olduklarını ifade etmişlerdir. Sosyal bilgiler programında yer alan ve öğrencilere kazandırılması hedeflenen bilimsel etik ilkelerin ve değerlerin ifadesi olabilecek sorulara ilişkin bulgularda öğrencilerin olumlu yönde cevap vermiş olmaları bu ilkelerin öğrencilere kazandırıldığı veya öğrencilerin bu etik ilkeler ve değerlerin farkında oldukları anlamına gelebilir. Buna benzer diğer bir sonuç ise öğrencilerin bilim insanlarının yaptıkları çalışmaların çok emek gerektirdiğine ilişkin katılım düzeyleri olmuştur. Kız ve erkek öğrencilerinin çoğunluğu, bilim

insanlarının yaptıkları çalışmalar çok emek gerektirmez sorusuna katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Elde edilen bulgular kapsamında 5. Sınıf, 6. Sınıf ve 7. Sınıf öğrencilerinin çoğunluğu Sınavda kopya çekerek aldığım notu hak ettiğimi düşünmüyorum, Sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyarım, Arkadaşlarımızla yaptığımız ortak çalışmalarımızda herkesin emeği eşit olmalıdır, Sınavda benden kopya isteyen arkadaşşıma kopya vermem, Ödevler için bulduğum fikirleri arkadaşlarım benden izinsiz kullandığında rahatsız olurum sorularına katıldıklarını ifade etmişlerdir. 5. Sınıf, 6. Sınıf ve 7. Sınıf öğrencilerinin çoğunluğu, ödevlerini anne ve babaları hazırladığında ve ailelerinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olduklarını ifade etmişlerdir. 5. Sınıf, 6. Sınıf ve 7. Sınıf öğrencilerinin çoğunluğu, bilim insanların yaptıkları çalışmalar çok emek gerektirmez sorusuna katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Sınıf düzeyindeki farklılaştıkça öğrencilerin bilimsel etiğe ilişkin algılarında bir değişme olmadığı ifade edilebilir.

Elde edilen bulgular kapsamında; İmam Hatip Ortaokulu ve Ortaokul öğrencilerinin çoğunluğu Sınavda kopya çekerek aldığım notu hak ettiğimi düşünmüyorum, Sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyarım, Arkadaşlarımızla yaptığımız ortak çalışmalarımızda herkesin emeği eşit olmalıdır, Sınavda benden kopya isteyen arkadaşşıma kopya vermem, Ödevler için bulduğum fikirleri arkadaşlarım benden izinsiz kullandığında rahatsız olurum sorularına katıldıklarını ifade etmişlerdir. İmam Hatip Ortaokulu ve Ortaokul öğrencilerinin çoğunluğu, ödevlerini anne ve babaları hazırladığında ve ailelerinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olduklarını ifade etmişlerdir. İmam Hatip Ortaokulu ve Ortaokul öğrencilerinin çoğunluğu, bilim insanların yaptıkları çalışmalar çok emek gerektirmez sorusuna katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Elde edilen bulgular kapsamında 1. Grup 2. Grup 3. Grup, 4. Grup ve 5. Grup öğrencilerinin çoğunluğu, Sınavda kopya çekerek aldığım notu hak ettiğimi düşünmüyorum sorusuna katıldıklarını ifade ederken, 2. Grup 3. Grup, 4. Grup ve 5. Grup öğrencilerinin çoğunluğu sınavda hak etmediği halde herkesin yüksek not almasından rahatsızlık duyduğunu ifade ederken, 1. Grup öğrencilerinin çoğunluğu bu konuda fikirlerinin olmadığını ifade etmişlerdir. 1. Grup 2. Grup 3. Grup, 4. Grup ve 5. Grup öğrencilerinin çoğunluğu; Arkadaşlarımızla yaptığımız ortak çalışmalarımızda herkesin emeği eşit olmalıdır, Sınavda benden kopya isteyen arkadaşşıma kopya vermem, Ödevler için bulduğum fikirleri arkadaşlarım benden izinsiz kullandığında rahatsız olurum sorularına katıldıklarını ifade etmişlerdir. 1. Grup 2. Grup 3. Grup, 4. Grup ve 5. Grup öğrencilerinin çoğunluğu, ödevlerini anne ve babaları hazırladığında ve ailelerinin korsan (bandrolsüz) kitap almasından rahatsız olduklarını ifade

etmişlerdir. 1. Grup 2. Grup 3. Grup, 4. Grup ve 5. Grup öğrencilerinin çoğunluğu, bilim insanlarının yaptıkları çalışmalar çok emek gerektirmez sorusuna katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Cinsiyet, sınıf seviyesi, okul türü ve not ortalaması değişkenleri açısından öğrencilerin çoğunluğu kendilerine ilişkin, kopya çekerek alınan notu hak etmediklerini belirtmiş ve arkadaşlarının hak etmediği halde yüksek not almasından da rahatsız olduklarını ifade etmeleri öğrencilerin bilimsel etik ilkelere ilişkin algıları arasında tutarlılık olması program hedeflerinin gerçekleşme açısından önemlidir.

5.3. Dokuz ve Onuncu Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar

Elde edilen bulgular kapsamında Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu, öğrencilerin ödevlerini haftada bir kez kontrol ettiklerini ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri hazırlanan bu ödevlerin hazırlanması ile ilgili üzerinde önemle durdukları konular ise öğrencilere bu ödevleri hazırlarlarken farklı kaynaklardan yararlanmaları gerektiğini ve ödevlere gereken önemin verilmesini çoğunlukla ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri kontrol ettikleri bu ödevlerle ilgili öğrencilere başarılı ödevleri ödüllendirme ve ödevlerdeki eksik noktaları belirtme şeklinde dönüt verdiklerini ifade etmişlerdir.

Cinsiyet, sınıf düzeyi, okul türü ve sosyal bilgiler not ortalaması değişkenleri açısından öğrencilerin, öğretmenlerinin yaptıkları ödevlere vermiş oldukları dönütlere ilişkin görüşleri ile öğretmenlerin bu konuya ilişkin ifadeleri arasında tutarlılık olması bilimsel etik açısından önemlidir. Öğretmenlerin ödev ile ilgili dönüt vermeleri öğrencilerin önemsendiklerini ve ödevlerin kontrol edildiğine ilişkin algılarının oluşmasında önemli rol oynadığı ifade edilebilir. *Avaroğulları (2012)*'nin çalışmasında öğretmen adaylarının, yaptıkları ödevlerin öğretim üyesi tarafından kontrol edilmeyeceğini düşündükleri için ödevde intihale yöneldiklerine ilişkin araştırma sonucu ile bu çalışmada öğretmenlerin; ödevleri kontrol ettikten sonra öğrencilere dönüt verdiklerine ilişkin ifadeleri bilimsel etik ilkelerin oluşmasında veya öğrencilerin intihale yönelmesinin önüne geçilmesi açısından önemlidir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu öğrencilerin araştırma yaparken kullandıkları bilgilerin doğruluğunu anlamaları için; birden fazla kaynak kullanmaları ve farklı kaynaklarla karşılaştırma yapmaları gerektiğini ifade ettiklerini belirtmişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu, öğrencilere ödev hazırlama sürecinde kaynakçaya dair; kullanılan kaynakların kaynakça da nasıl gösterileceğini öğrettiklerini ve kaynak göstermemenin emek hırsızlığı olduğunu ifade ettiklerini belirtmişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu öğrencilerin hazırladıkları ödevleri değerlendirirken, bireyin grup işbirliğine katkısına ve ödevleri planlı programlı yapıp yapmadıklarına göre değerlendirdiklerini ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu öğrencilerin çalışmalarındaki kaynakça belirtmeme ve başka kaynaklardan aldığı bilgileri kendi fikriymiş gibi kullanma durumlarını intihal olarak değerlendirdiklerini ifade etmişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu öğrencilerine, korsan kitap almanın yanlış olduğunu anlamaları için; korsan kitap almanın emek hırsızlığı ve emeğe saygısızlık olduğunu belirterek sağlamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu öğrenciler arasında fikirlerin çalınması durumuyla karşılaştıklarında öğrencilerine bunun emek ve bilgi hırsızlığı olduğunu ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu öğrencilerin kopya çekerken yaptıkları emek hırsızlığını diğer hırsızlıklarla eşdeğer değerlendirirken öğretmenlerin bir kısmı ise bu yaştaki öğrenciler için emek hırsızlığını diğer hırsızlıklarla aynı görmediklerini ifade etmişlerdir.

Avaroğulları (2012)'nin çalışmasında; “Öğretmen adayları, intihali önleyecek becerilerinin üniversite eğitiminden çok önce ilköğretim çağlarında benimsetilmemiş olmasını önemli bir eksiklik” olarak ifade etmişlerdir. Bilimsel etik ilkeler bir görev veya ödev olarak öğrencilere hissettirildiğinde öğrencilerin bir kısmı bu durumu suistimal edecek bir boşluk bulduğunda bu ilkeleri göz ardı edebilmektedir. Bu ve benzeri çalışma sonuçları ile araştırmadan elde edilen sonuçlarda bilimsel etik ilkelerinin erken yaşlarda öğrencilere kazandırılması ve bunun bir yaşantı haline getirilmesi gelecek eğitim yaşantılarındaki çalışmalarında etik ilkeleri gözetmeleri veya toplumun üyesi olarak yapacakları işlerde etik davranışları açısından önemlidir.

5.4. Öneriler

5.4.1. Uygulayıcılara Öneriler

- ✚ Öğretmenlerin davranışları ile bilimsel etiğe ilişkin konularda öğrencilere rol model olmaları önemlidir.
- ✚ Öğretmenin yasal olmayan bir yöntemle kitapların fotokopisini öğrencilere dağıtmaması önemlidir.
- ✚ Ödevlerde kaynakça oluşturma ve kullanılan kaynakların kaynakça da gösterilmesinin önemi üzerinde daha fazla durulabilir.
- ✚ İnternet ortamında yer alan bilgilerin doğrulanmaya ihtiyacı olan bilgiler olduğu öğrencilere daha fazla ifade edilebilir.

- ✚ Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan ve bilimsel etik ile ilişkili kazanımlar üzerinde daha fazla durarak öğrencilerin edinmesi sağlanabilir.
- ✚ Bilgi hırsızlığının diğer hırsızlıklar ile eşdeğer olduğu, bu nedenle kullandıkları kaynakları kaynakça da göstermeleri gerektiği ifade edilebilir.
- ✚ Bilimsel araştırma basamaklarının davranışa dönüştürülmesi sadece teoride kalmaması öğrencilerin gelecek eğitim yaşantıları açısından önemlidir.
- ✚ Öğrencilere yaptıkları ödevlerde farklı kaynaklardan yararlanmalarının önemi daha fazla ifade edilebilir.
- ✚ Ödev kontrollerinin sonucunda başkasının ödevlerini alan öğrencilere bunun bilimsel etiğe aykırı olduğu öğrenciye daha iyi hissettirilebilir.

5.4.2. Araştırmacılara Öneriler

- ✚ Sosyal bilgiler programında yer alan ve bilimsel etik ile ilişkili kazanım, beceri ve değerler temel alınarak eğitim sürecinde öğrencilerin bilimsel etiğe uygun davranımları gözlemlenerek araştırma tekrarlanabilir.
- ✚ Araştırmaya dâhil edilen öğrencilerin yaş düzeyleri göz önüne alındığında öğretmenlerini rol-model alabilecekleri yaşlarda olmaları nedeniyle bilimsel etik konusunda öğretmenlerinden etkilenmeleri ihtimali nedeniyle öğretmenlerin bilimsel etiğe ilişkin davranım durumları araştırılabilir.

Kaynakça

- Arğa, M. (2012), Öğretmenlerin Mesleki Etik İlkeleri Kapsamındaki Davranışlarının İlkokul Ve Ortaokul Öğrencilerinin Algılarıyla Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Avaroğulları, M. (2012), Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının ve Öğretim Elemanlarının İntihal Problemine Yönelik Tutum ve Davranışları. Doktora Tezi. Ankara. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aydın, İ. (2006). Eğitim ve Öğretimde Etik. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Baki, A., Gökçe, T. (2012), “Karma Yöntem Araştırmalarına Genel Bakış”. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt, 11 (42), 1-21.
- Başkale, H. (2016). “Nitel Araştırmalarda Geçerlik, Güvenirlik ve Örneklem Büyüklüğü”. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 9(1), 23-28.
- Baştuğ, İ. (2009). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Etik Liderlik Davranışlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri (Konya İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilgen, A. (2014). Çalışanların Etik Liderlik ve Etik İklim Algılamalarının Örgütsel Bağlılıklarına Etkisi: Özel ve Kamu Sektöründe Karşılaştırmalı Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F., (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (2014). Spss İle Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Cevizci, A. (2008). Etiğe Giriş, İstanbul: Paradigma Yayıncılık.
- Ceyhan, B. (2013). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Etik İlkeler Hakkındaki Görüşleri ve Moral Değerlerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Muğla, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dede, Y. ve Demir S.B. (2015). Karma Yöntem Araştırmaları Tasarımı ve Yürütülmesi. Ankara: Anı yayıncılık.
- Doğan, Y., Torun, F., (2018), Sosyal Bilgiler Ders Kitapları Nereye Doğru?. Ders Kitapları Uluslararası Sempozyumu, 12-14 Mayıs, İstanbul.

- Erdoğan, Ç., (2007). İlköğretim Okulu Müdürlerinin Etik Davranışları, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eren, Ş. (2006). Platon ve Aristoteles'in Etik Anlayışlarının Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ergin, Y. (2014). İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleği İle İlgili Etik Olmayan Davranışlara İlişkin Algılamaları. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ertekin, C. Berker, N., Tolun, A., Dinçer, Ü., (2002). Bilimsel Araştırmada Etik ve Sorunları, Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Gelbal, S., Kelecioğlu, H. (2007). "Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Hakkındaki Yeterlik Algıları ve Karşılaştıkları Sorunlar". Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33, 135-145.
- Gülcan, M. G., Kılınç, A. Ç., Çepni, O., (2012). "İlköğretim Okulu Müdürlerinin Etik Liderlik Davranışları Gösterme Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi". Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Kış 10(1), 123-142.
- Gültekin, M. (2008). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Etik Liderlik Davranışı Gösterme Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gündüz, Y., Coşkun, Z. S., (2012). "Öğrenci Algısına Göre Öğretmen Etik Değerler Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması". Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), Cilt 13(1), 111-131.
- Gözütok, F. D. (1999). "Öğretmenlerin Etik Davranışları". Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 32,83-89.
- Helvacı, M. A. (2010). "İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Etik Liderlik Davranışı Gösterme Düzeyleri". Journal Of World Of Turks, 2 (1), 391-410.
- Kırel, Ç. (2000). Örgütlerde Etik Davranışlar. Yönetim ve Bir Uygulama Çalışması. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.

- Kocayiğit, A. (2010). İlköğretim Okullarında Etik İklimin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Konak, M. (2014). Öğretmenlerin Görüşlerine Göre İlkokul Müdürlerinin Etik Liderlik Davranışları İle Çatışma Yönetme Stilleri Arasındaki İlişki (Batman İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Küçükkaraduman, E. (2006). İlköğretim Okul Müdürlerinin Etik Davranışlarının İncelenmesi (Ankara İli, Mamak İlçesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kuçuradi, İ. (2003). "Etik ve "Etikler". TMH - Türkiye Mühendislik Haberleri Sayı (423 -1), 7-9.
- Miles, M. B., & Huberman, AM., (1994). Qualitative Data Analysis. Thousand Oaks. CA: Sage Publications.
- Onat Kocabıyık, O. (2015). "Olgubilim ve Gömülü Kuram: Bazı Özellikler Açısından Karşılaştırma". Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6 (1), 55-66.
- Örenel, S. (2005). Öğretmenlerin Mesleki Etik İlkeleri Kapsamındaki Davranışlarının İlköğretim ve Orta Öğretim Öğrencilerinin Algılarıyla Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özyer, K., Azizoğlu, Ö., (2010). "Demografik Değişkenlerin Kişilerin Etik Tutumları Üzerindeki Etkileri". Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(2), 59-84.
- Patton, M. Q. (2014). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri. (Çev.: Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir). Ankara, Pegem Akademi.
- Pieper, A. (1999). Etiğe Giriş, (Çev.: Atayman, Sezer), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- David, B. Resnik, (2015). "What is Ethics in Research & Why is it Important?" <https://www.niehs.nih.gov/research/resources/bioethics/whatis/index.cfm>, Erişim Tarihi: 10.09.2018.).
- Sunar, Ö.B. (2011). Okul Müdürlerinin Etik Davranışları. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Taneri, A. (2011). İlköğretim Kurumlarında Etik Liderlik İle Örgüt Sağlığı Arasındaki İlişki (Aksaray İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yin, Robert K. (1994). Case Study Research. Design And Methods, Thousand Oaks: Sage Publication.

Yıldırım A. ve Şimşek H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EK-1- Standartlaştırılmış Açık Uçlu Görüşme Formu

Değerli Öğretmenler;

Sosyal Bilgiler Dersini alan 5-6-7. sınıf öğrencilerinin bilimsel etik ile ilgili davranışlarına ilişkin siz öğretmenlerin görüşlerini, deneyimlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bir yüksek lisans tezi araştırması yapılmaktadır. Görüşme sürecinde yazacaklarınızın tümü gizli tutulacak, herhangi bir kişi veya kurum ile paylaşılmayacaktır. Formun hiçbir yerine adınızı **yazmayınız. Lütfen tüm soruları yanıtlayınız.** Araştırmada elde edilecek bilgilerin doğruluğu, görüşmede yer alan soruları içtenlikle yanıtlamanıza bağlıdır.

Katkılarınız ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Arş. Gör. Çağrı DEMİRTAŞ

Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Sosyal Bilgiler Eğitimi

Kişisel bilgi formu:

Cinsiyet

¹☐ Kadın ²☐ Erkek

Mesleki Kıdem

¹☐ 1-5 yıl ²☐ 6-10 yıl ³☐ 11-15 ⁴☐ 16-20 ⁵☐ 21-25 ⁶☐ 26-ve Üzeri

Mezun Oldunuz Lisans Programı

.....

Okuyan çocuk veya çocuklarınız var mı?

¹☐ Evet ²☐ Hayır Kaçınca Sınıfta Okuyor

Kaçıncı sınıflara derse giriyorsunuz?

¹☐ 5. Sınıf ²☐ 6. Sınıf ³☐ 7. Sınıf ⁴☐ 8. Sınıf

1. Öğrencilerinize verdiğiniz ödevleri hangi sıklıkta kontrol edersiniz?

.....

2. Öğrencilerinize ödev verirken nelere dikkat etmeleri gerektiğini anlatıyorsunuz?

.....

3. Ödevleri kontrol ettikten sonra öğrencilerinize nasıl dönütler veriyorsunuz?

.....

4. Öğrencileriniz ödev hazırlarken kaynakça ile ilgili hangi bilgileri veriyorsunuz?

.....

5. Öğrencilerinizin bireysel ve grup ödevlerini değerlendirirken hangi kriterleri kullanıyorsunuz?

.....

6. Öğrencilerinizin çalışmalarında hangi durumları intihal (aşırma), “kullandığı kaynağı kaynakçada göstermeme” olarak değerlendiriyorsunuz?

.....

7. Korsan ya da bantrolsüz kitabın kullanılmamasını öğrencilerinize nasıl açıklıyorsunuz?

.....

8. Öğrencilerin araştırma yaparken kullandıkları bilgilerin doğruluğunu anlamaları için neler yapıyorsunuz?

.....

9. Öğrencileriniz arasında kendi fikirlerinin çalınması durumuyla karşı karşıya kaldığınızda neler yapıyorsunuz?

.....

10. Öğrencilerinizin kopya çekerken yaptıkları “emek hırsızlığını” diğer hırsızlık türleriyle eşdeğer değerlendiriyor musunuz?

.....

EK-2- Öğrenci Görüşüne Göre Bilimsel Etik Değerler Anketi

Sevgili Öğrenciler,

Bilimsel etik ile ilgili görüşlerinizi belirlemeyi amaçlayan bir araştırma yapılmaktadır. Bu amaçla düzenlenen bu bilgi formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, araştırmada kullanılmak üzere bilgilerinize başvurulmuştur. İkinci bölümde bilimsel etiğe ilişkin bazı ifadeler yer almaktadır. Lütfen, formda yer alan her bir ifadeyi dikkatlice okuyarak size uygun olan seçeneği işaretleyiniz. Formun hiçbir yerine adınızı **yazmayınız. Lütfen tüm maddeleri yanıtlayınız.** Araştırmada elde edilecek bilgilerin doğruluğu, ölçekte yer alan ifadeleri içtenlikle yanıtlamanıza bağlıdır. Katkılarınız ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Arş. Gör. Çağrı DEMİRTAŞ

Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Sosyal Bilgiler Eğitimi

Cinsiyetiniz

¹☐ Kız

²☐ Erkek

Öğrenim Gördüğünüz Sınıf

¹☐ 5. Sınıf

²☐ 6. Sınıf

³☐ 7. Sınıf

Okul Türü

¹☐ İmam Hatip Ortaokulu

²☐ Ortaokul

Sosyal Bilgiler Not Ortalamanız

.....

Aşağıda yer alan ifadelerden görüşlerinize uygun maddeyi işaretleyiniz

Maddeler		Her Zaman	Bazen	Hiç
1	Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödevlerimizi kontrol eder.	Her Zaman	Bazen	Hiç
2	Test çözerken önce cevap anahtarına bakar sonra soruları cevaplandırırım.	Her Zaman	Bazen	Hiç
3	Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz test kitaplarının fotokopisini bize verir.	Her Zaman	Bazen	Hiç
4	Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödev hazırlarken kaynakça kullanmamız gerektiğini anlatır.	Her Zaman	Bazen	Hiç
5	Ödevimi yaparken kullandığım kitap veya internet sitelerini ödevimin arkasındaki kaynakçaya yazarım.	Her Zaman	Bazen	Hiç

6	Google'den bulduğum ödevleri değiştirmeden aynı şekilde Sosyal Bilgiler Öğretmenime teslim ederim.	Her Zaman	Bazen	Hiç
7	Ödevlerimi hazırlarken sadece ders kitaplarındaki bilgileri kullanırım.	Her Zaman	Bazen	Hiç
8	Ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşlarımdan alırım.	Her Zaman	Bazen	Hiç
9	Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz hazırladığımız ödevleri kontrol ettikten sonra ödevle ilgili bize bilgi verir.	Her Zaman	Bazen	Hiç
10	Arkadaşlarımın kendi ödevleri için buldukları fikirleri benim fikrimmiş gibi ödevlerimde kullanırım.	Her Zaman	Bazen	Hiç
11	Ödevlerimi yaparken anlamını bilmediğim kelimeler için sözlüğe bakarım.	Her Zaman	Bazen	Hiç
12	Ödevlerimi yaparken internette yazılan bilgilerin doğruluğunu kontrol ederim.	Her Zaman	Bazen	Hiç
13	Ödevimi yetiştiremediğimde arkadaşımın ödevini kullanmaktansa ondan yardım alırım.	Her Zaman	Bazen	Hiç

Aşağıda yer alan ifadelerden görüşlerinize uygun maddeyi işaretleyiniz

Maddeler		Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
14	Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödevleri <u>kontrol etmediği için</u> internetten veya kitaplardan ödevimle ilgili bulduğum bilgileri değiştirmeden ona teslim ederim.	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
15	Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ödevlerimizi değerlendirirken herkese hak ettiği notu verir.	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
16	Ödevlerimi anne-babam hazırladığında <u>rahatsız olmam.</u>	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
17	Sınavda kopya çekerek aldığım notu hak ettiğimi <u>düşünmüyorum</u>	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
18	Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz sınavda kopya çekilmesine <u>aldırış etmez.</u>	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
19	Sınavda hak etmediği halde <u>herkesin</u> yüksek not almasından <u>rahatsızlık duyarım.</u>	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum

20	Arkadaşlarımızla yaptığımız ortak çalışmalarımızda herkesin emeği eşit olmalıdır.	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
21	Sınavda benden kopya isteyen arkadaşına <u>kopya vermem.</u>	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
22	Ailemin korsan (bandrolsüz) kitap almasından <u>rahatsız olmam.</u>	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
23	Bilim insanlarının yaptığı çalışmalar çok emek <u>gerektirmez.</u>	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
24	Sosyal Bilgiler Öğretmenimiz ortak çalışmalarımızda herkesin harcadığı çabaya göre not verir.	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
25	Ödevler için bulduğum fikirleri arkadaşlarım benden izinsiz kullandığında <u>rahatsız olurum.</u>	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum

EK-3- İntihal Raporu

31.08.2018

Turnitin

Sosyal Bilimler Enstitüsü | Kullanıcı Bilgisi | Mesajlar | Öğretmen | Türkçe | Topluluk | Yardım | Çıkış

Ödevler Öğrenciler Not Defteri Kütüphaneler Takvim Tartışma Tercihler

GÖRÜNTÜLENİYOR.

ANASAYFA > 2018 > SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİ VE ÖĞRENCİLERİNİN BİRBİRLERİ HAKKINDAKİ ETİK ALGILARINI EDİNME BİÇİMLERİ (ADIYAMAN İLİ ÖRNEĞİ)

Bu sayfa hakkında

Bu sizin ödev kutunuzdur. Bir yazılı ödevi görüntülemek için yazılı ödevin başlığını seçin. Bir Benzerlik Raporunu görüntülemek için yazılı ödevin benzerlik sütunundaki Benzerlik Raporu ikonunu seçin. Tıklanabilir durumda olmayan bir ikon Benzerlik Raporunun henüz oluşturulmadığını gösterir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ve Öğrencilerinin Bir...

GELEN KUTUSU | GÖRÜNTÜLENİYOR: YENİ ÖDEVLER ▼

Dosyayı Gönder

Çevrimiçi Derecelendirme Raporu | Ödev ayarlarını düzenle | E-posta bildirmeyenler

☐	YAZAR	BAŞLIK	BENZERLİK	PUANLA	CEVAP	DOSYA	ÖDEV NUMARASI	TARİH
☐	Çağrı Demirtaş	❗ Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ve Öğrencil...	%10	--	--		995402391	31-Ağu-2018

Güney KARAOĞLU
Bilgisayar İşletmeni

EK-4- Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama İzin Belgesi

T.C.
ADİYAMAN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 56807766-44-E.8500505
Konu : Anket Çalışması.

27.04.2018

VALİLİK MAKAMINA
ADİYAMAN

İlgi: Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 05.04.2018 tarih ve 2125 sayılı yazısı.

Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Çağrı DEMİRTAŞ' ın Kahta,Besni, Gölbaşı ve merkez ilçedeki ortaokul ve İmam Hatip Ortaokullarında öğrencilere yönelik anket çalışması yapılması talep edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunun ile Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasa ve düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, eğitim-öğretim aksatmayacak şekilde, Kahta,Besni,Gölbaşı ve merkez ilçedeki ortaokul ve İmam Hatip Ortaokullarında öğrencilere yönelik anket çalışması yapılması müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ramazan KURKUT
Müdür a.
Millî Eğitim Şube Müdürü

OLUR
27.04.2018

Mete KIZILKAYA
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

İl Millî Eğitim Müdürlüğü ADİYAMAN -http://Adiyaman.meb.gov.tr- e-posta: dinogretimi02@meb.gov.tr
Bilgi için - Mustafa GÖKSU VHKİ - Fadıl DOĞAN Şef / Telefon: (0 416) 216 11 81 : Dah.164 Faks. (0 416) 216 4570

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 127f-f2ae-3a40-b305-c725 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Çağrı DEMİRTAŞ

İletişim:

E-mail: cagridemirtass@gmail.com

Telefon: 544 918 10 20

Görev Unvanı	Görev Yeri	Yıl
Arş. Gör.	Adıyaman Üniversitesi	2014-

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2007-2011
Y. Lisans	Eğitim Yönetimi ve Denetimi	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2011-2014
Doktora	Eğitim Yönetimi ve Denetimi	İnönü Üniversitesi	2015-

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Tez Başlığı:

Akademik Personelin Tükenmişlik Düzeyi (Türkiye-Malta çalışma grubu örneği)

Tez Danışman(lar)ı: Doç. Dr. Şaduman KAPUSUZOĞLU

Tezin Yayınlandığı Enstitü: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Tezin Yayın Yılı: 2014